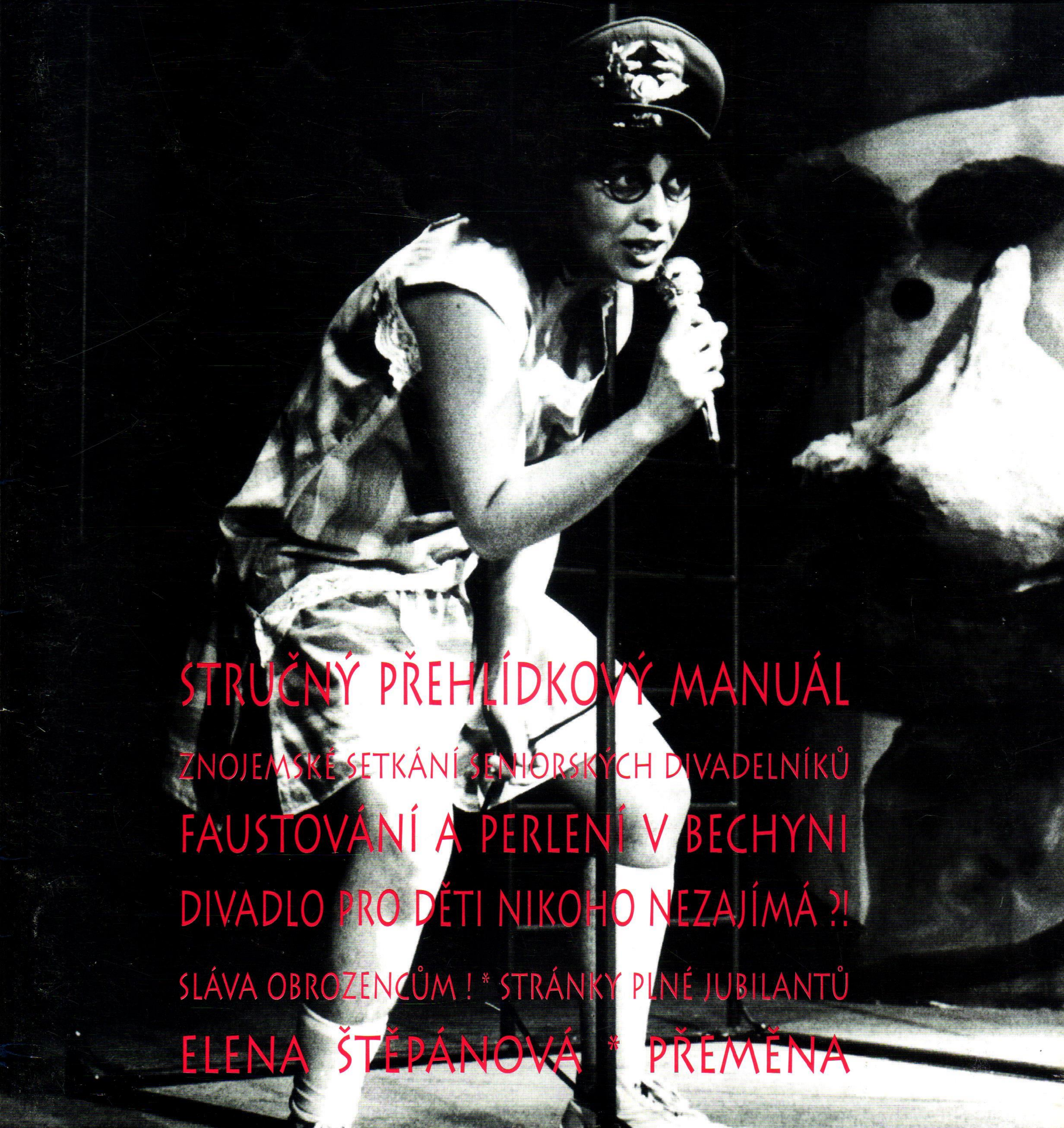
as

AMATÉRSKÁ SCÉNA

1/2003

CENA 35 KČ

STRUČNÝ PŘEHLÍDKOVÝ MANUÁL

ZNOJEMSKÉ SETKÁNÍ SENIORSKÝCH DIVADELNÍKŮ

FAUSTOVÁNÍ A PERLENÍ V BECHYNI

DIVADLO PRO DĚTI NIKOHO NEZAJÍMÁ ?!

SLÁVA OBROZENCŮM ! * STRÁNKY PLNÉ JUBILANTŮ

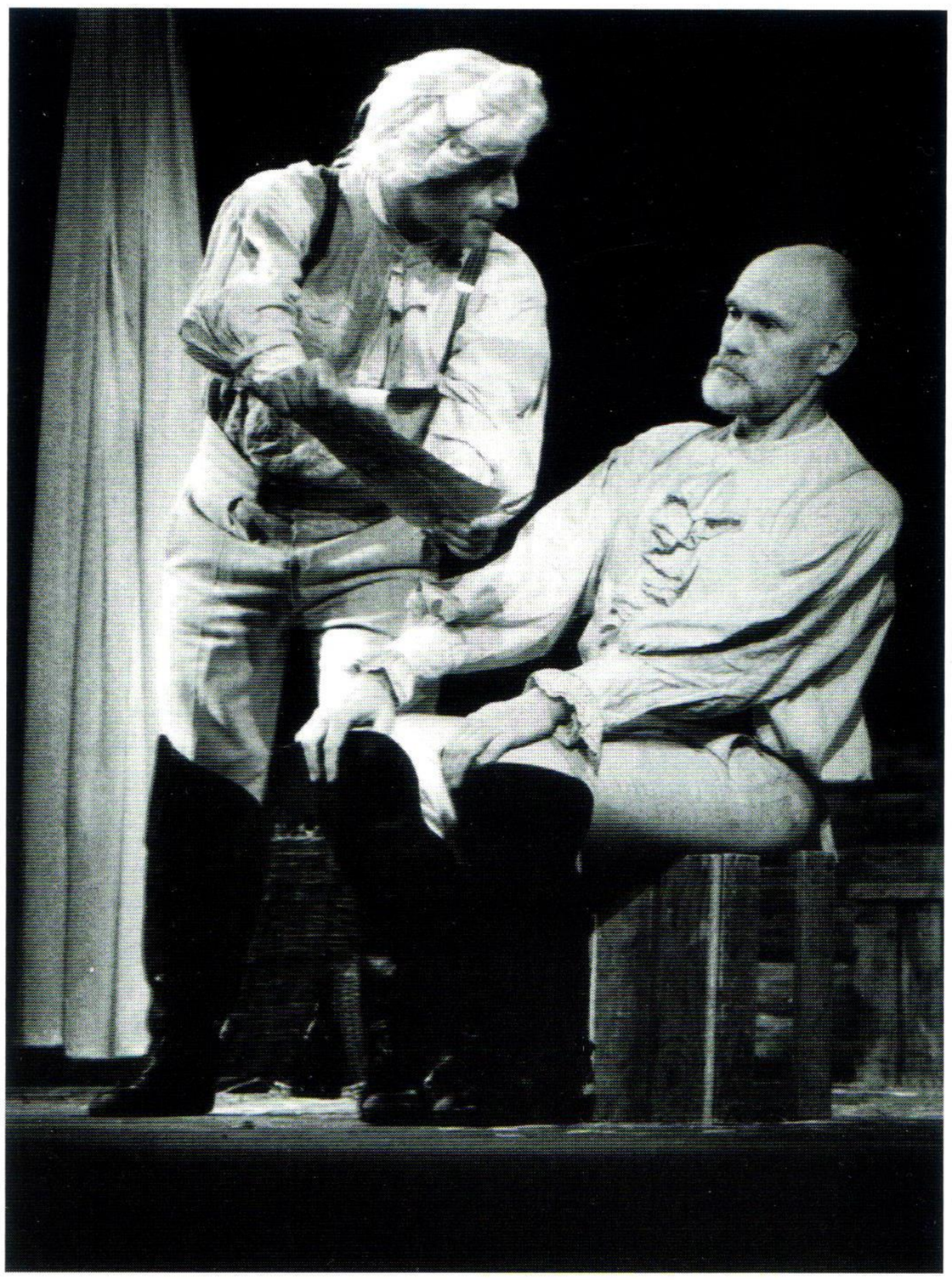
ELENA ŠTĚPÁNOVÁ * PŘEMĚNA

OBSAH

Amatérské scéně k narozeninám
Lenka Lázňovská 3
Stručný přehlídkový manuál / Milan Strotzer 4
Znojemské setkání seniorských divadelníků
Jan Strejcovský 6
Zvíře Faustování / Dominik Tesař 7
Kaškova Zbraslav v Jinonicích / mf 9
Jak jsme slavili patnáctiny
aneb 18. Setkání v Ostravě / Saša Rychecký 9
Československé Nadělení 2002 / Roman Černík 11
Pepovi aneb Jak se letos „Perlilo“
Jan Strejcovský 13
Vánočka v Kopřivnici / Dan Brchel 14
DIVADLO PRO DĚTI NIKOHO NEZAJÍMÁ?
aneb Ještě jednou o POPELCE / Milan Strotzer 16
Nepřipravený rozhovor se zaskočenou
Evou Andělovou / Připravila Lenka Lázňovská 18
Ohlédnutí… / Litoměřice / Jiří Valenta 19
Sláva Obrozencům! / Vladimír Ševela 20
Heslo Jaroslav Šindelář / Milan Strotzer 22
Dopis-nedopis (Pavlu Dostálovi) / Jan Císař 22
Vzpomínka na Josefa Vavřičku
Jarmila Černíková-Drobná 24
Jiřímu Poláškovi / Lenka Lázňovská 25
Hodnocením spoluvytváří úroveň amatérského
divadla / Václav Müller o dr. Závodském 26
Hold jubilantce Zdeně Joskové / Eva Machková 26
Svědectví o Haně Budínské / Sestavil Štěpán Filcík 28
Dopis od přítele (jubilujícímu Mirko Matouškovi)
Jan Merta 30
Recenze: Královraní – braní i dar / JAN 31
Zprávičky 32
Kalendář akcí 33

Repertoárová příloha Amatérská scény
Divadelní hry prověřené jevištěm
Milan Strotzer I
Dramaturgický pendant ke hře Elena Štěpánová
jac I
ELENA ŠTĚPÁNOVÁ / René Levínský II
Dramaturgický pendant ke hře Přeměna / jac VIII
PŘEMĚNA / Franz Kafka, Petr Lébl IX

SERVIS / Dramaturgický pozorník
Martin McDonagh: Poručík z Inishmoru XIV
Martin Crimp: Pokusy o její život
Pavlína Morávková XVI

Divadelní spolek Vojan Libice nad Cidlinou / Miroslav Horníček: Dva muži v šachu. Jaroslav Vondruška a Jiří Hlávka se svými jevištními partnery potěšili i znojemské publikum na zdejší národní přehlídce seniorského divadla zdařilou inscenací, jejímž režisérem je zesnulý Vladimír Dědek. Libičtí ji hráli již po tolikáté. že by s reprízovostí byla spokojena leckterá profesionální scéna. Foto: Ivo Mičkal.

AMATÉRSKÁ SCÉNA
Dvouměsíčník pro otázky amatérského divadla a uměleckého přednesu.
Ročník 40 (Ochotnické divadlo 50), číslo **1 / 2003.**
Vydává Informační a poradenské středisko pro místní kulturu,
Blanická 4, 120 21 Praha 2.
Vedoucí redaktorka: Mgr. Lenka Lázňovská.
Redaktor: PhDr. Milan Strotzer.
Technický redaktor: Jan Strejcovský.
Redakční rada: prof. PhDr. Jan Císař, CSc. (předseda), Josef Brůček,
Mgr. Alexandr Gregar, Mgr. Jiří Hraše, Mgr. Jaroslav Kodeš, Mgr. Jiřina Lhotská,
František Mikeš, Vlastimil Ondráček, PhDr. Vítězslava Šrámková.
Grafická úprava: Jitka Tláskalová (obálka a loga) a M. Strotzer.
Adresa redakce: IPOS-ARTAMA, P.O.BOX 12, (Blanická 4),
120 21 Praha 2, **tel.:** 221 507 956-7, ústředna 221 507 900
fax: 221 507 955, **e-mail:** artama.divadlo@volny.cz.
Tiskne: Kulturní agentura IKARUS firmy Josef Havelka *JH&C* Mělník.
Rozšiřuje: A.L.L. Production, s. r.o., P.O.BOX 732, 111 21 Praha 1,
e-mail: alena@allpro.cz, **http:**//www.allpro.cz,
tel.: Alena Hanzírková, tel. 234 092 851.
Objednávky přijímá redakce a distributor (http://www.predplatne.cz).
Cena 1 výtisku: 35,- Kč, roční předplatné: 180,- Kč.
Nevyžádané rukopisy a obrazový materiál redakce nevrací.
Toto číslo bylo dáno do tisku 11.2.2003.
Příští číslo vyjde 29.4.2003.
© IPOS PRAHA 2003
ISSN 0002 – 6786. Registrační číslo: MK ČR E 4608.

Foto na titulní straně: *Divadlo ZK ROH Metra Blansko / Jiří Suchý, Ferdinand Havlík: Elektrická puma. Na snímku z roku 1984 je Irena Vrtělová, která v této slavné inscenaci souboru excelovala v mnoha rolích v režii a scénografii Jiřího Poláška, který 27. února oslaví své významné životní jubileum (viz uvnitř AS na str. 25). Foto z archivu FEMADu: Antonín Matuška.*

Foto na zadní straně obálky: *AS snímkem Jakuba Huláka připomíná významná životní jubilea dvou velevýznamných osobností z oblasti divadla pro děti a dětského divadla. Sedící zleva Eva Polzerová, vedle sedící jubilantka Zdena Josková a stojící jubilantka Hana Budínská před necelým rokem na oslavě narozenin doc. Evy Machkové.*

AMATÉRSKÉ SCÉNĚ K NAROZENINÁM

Od příštího roku se staneme součástí Evropské unie. Já tomu věřím. Není ale moc věcí, jimiž můžeme společný evropský domov obohatit. Nejsme ekonomický gigant, občanská společnost u nás po čtyřiceti letech totality těžko může fungovat bez dětských nemocí, mluvíme sice o sociálním státě, ale ve skutečnosti máme do něj daleko. Proč to všechno připomínám. Protože právě amatérské divadlo se svou více než dvousetletou tradicí, četností (otevřete si Místopis českého amatérského divadla, jehož druhý díl je právě dokončován) i uměleckou kvalitou (nejde vůbec o to, že díky normalizaci v 70. a 80.letech minulého století a tedy v důsledku skleníkového efektu převzalo amatérské divadlo roli podněcovatele vývoje, kterou profesionální divadlo z řady důvodů plnit nemohlo, mluvím o umělecké kvalitě jako o programovém směřování, které byť je otázkou, jak dlouho, existuje i v současné době) je kulturním fenoménem sui generis, jenž v Evropě v takové podobě nikde neexistuje.

Do řady těchto pozoruhodností přispívá i časopis Amatérská scéna, který letos oslaví dvě výročí. Jeho předchůdce Ochotnické divadlo bude psát padesátý ročník a následovník Amatérská scéna čtyřicátý. Ve skutečnosti jde však o časopis mnohem starší. Ten padesátý ročník by se možná měl rozšířit o předchůdce časopisu z 19. století. Nejstarším byla Česká Thalia, list věnovaný dramatickému umění a společenské zábavě vůbec s přílohami Divadelní hry a České besedy. List, vydávaný v letech 1867 až 1871 dvakrát měsíčně, redigoval Josef Mikuláš Boleslavský. Stejné jméno je uvedeno u knižní sbírky Divadelní ochotník (1861-1866). Na něj navázal orgán nově vzniklé Ústřední matice divadelní a posléze Ústřední jednoty českého herectva. Vycházel v období 1887 – 1892 jako listy pro dramatickou literaturu a umění. Českou Thalii vystřídal v r. 1917 časopis Ústřední matice divadelního ochotnictva České divadlo s podtitulem Rozhledy po světě divadelním. Byl vydáván posléze ÚMDOČ (Č jako československý) ve dvou až tříletých cyklech do r. 1941 a pod názvem České lidové divadlo od r. 1946 do r. 1949. To však nebyl jediný časopis vydávaný střechovou ochotnickou organizací. Ochotníkům byla určena příloha Divadelních listů Ochotnické divadlo, která se objevila v r. 1901/02. S tímto titulem se setkáme ještě v letech 1911/12, 1915/17, 1932/35. Bez přerušení vycházel časopis až po únoru 1948. Od r. 1955 převzalo jeho vydávání Ministerstvo kultury ČSR v nakladatelství Orbis. Jako vydavatel pak toto ministerstvo funguje (byť mělo v průběhu let různá označení) až do r. 1992, kdy se této role ujala jeho nově zřízená příspěvková organizace Informační a poradenské středisko pro místní kulturu. To už se, počínaje rokem 1964, časopis jmenuje Amatérská scéna.

Časopis, včetně období před druhou světovou válkou, plnil velmi důležité poslání. Vedle samozřejmé základní funkce informativní, byl vždy součástí ochotnického hnutí. Pomáhal je organizovat, stmelovat a směrovat. Je přirozené, že v padesátých letech byl i politickou tribunou, jež měla potírat vše staré, tj. buržoazní a směřovat k socialismu. Je k tomu však nutné dodat, že i v tomto období díky osobnosti vzdělaného a kultivovaného Jiřího Beneše (stal se jejím vedoucím redaktorem v r. 1960) preferoval časopis uměleckou kvalitu. Stal se odbornou kritickou tiskovinou, která ochotnické divadlo pomáhala rozvíjet. V roce 1964 se časopis přejmenoval na Amatérskou scénu. Jak redakce napsala v úvodníku, stalo se tak proto, že starý název už neodpovídal současnému obsahu. V průběhu desetiletého vývoje uvnitř ochotnického hnutí se vedle tradičních divadelních souborů objevily soubory malých jevištních forem a časopis programově usiloval být tribunou celého spektra. Členem redakce se v tomto období stal dramaturg, spisovatel a pozdější herecký partner Ivana Vyskočila v Nedivadle Pavel Bošek. Od r. 1963 prosadil vydávání samostatné přílohy, svým rozsahem spíše samostatný časopis, Repertoár malé scény. Jiří Beneš stál v padesátých a šedesátých letech u všeho podstatného, co se v amatérském divadle odehrálo, včetně např. příprav a založení novodobé střechové organizace Svazu českých divadelních ochotníků. A časopis tam byl spolu s ním. V první polovině sedmdesátých let, tedy v období začínající normalizace po vpádu spojeneckých armád v r. 1968, kdy zanikly všechny ostatní divadelní časopisy, přejala Amatérská scéna zásluhou J. Beneše a po jeho smrti nástupce P. Boška funkci teoretické revue. Začala tisknout na pokračování seriály, v nichž mohli teoretici (řada z nich byla v té době na indexu) navázat na proudy předchozího desetiletí a udržovat tak kontinuitu divadelního vývoje. Byli mezi nimi Jaroslav Vostrý, Jan Císař, Zdeněk Hořínek aj. Amatérská scéna tak završila to, co Jiří Beneš považoval za klíčové pro rozvoj amatérského divadla, totiž odbornou přípravu a vzdělávání. Po odvolání P. Boška z funkce šéfredaktora v roce 1978 a jeho předčasném úmrtí ztrácela Amatérská scéna svou úroveň. Nic na tom nezměnila ani snaha některých řadových redaktorů: (Např. Jaroslav Kabíček, znalec a propagátor ruského divadla se snažil splatit dluh v této oblasti.) Amatérská scéna byla zařazena do skupiny tzv. osvětových časopisů vydávaných MK ČSR v nakladatelství Panorama a řízených jedním nomenklaturním šéfredaktorem. I v této době však najdeme na jejích stránkách neocenitelný pojmoslovný výkladový slovník, divadelní kritiku a teoretické články z pera Jana Císaře, Aleny Urbanové, Evy Machkové, Petera Scherhaufera, Jaroslava Vostrého, Zdenka Hořínka, Josefa Kovalčuka, Jana Vedrala, Petra Pavlovského, Luďka Richtera, Jarmily Černíkové-Drobné a dalších. Amatérská scéna zažila ještě jedno ohrožení své existence. To, když v roce 1992 zaniklo nakladatelství Panorama a MK ČSR přestalo všechny časopisy vydávat a poskytovat na ně dotaci. Je dobře, že se jí ujal dnešní vydavatel IPOS, který ji posléze i personálně propojil se svým útvarem pro neprofesionální umělecké aktivity.

Ve chvíli, kdy píši tyto řádky, je AS stabilizovaným časopisem s jasnou koncepcí, propojující divadelní publicistiku s praktickými potřebami současného amatérského divadla. Redakce by ráda využila letošního roku k přímému oslovení čtenářů a k získání spektra názorů na úroveň a obsah časopisu. Takže se těšíme na shledanou na některé z mnoha divadelních akcí v České republice.

Lenka Lázňovská

AMATÉRSKÁ SCÉNA

STRUČNÝ PŘEHLÍDKOVÝ MANUÁL

K POZORNOSTI POŘADATELŮ KRAJSKÝCH PŘEHLÍDEK AMATÉRSKÉHO DIVADLA

Amatérské divadlo v České republice se může opírat o svou dlouholetou tradici, jakož i o systémový přístup ke kultivaci amatérské divadelní činnosti, jehož páteří je struktura divadelních přehlídek a s nimi spojených vzdělávacích příležitostí. V současnosti patrně neexistuje země, která by ve srovnatelné dimenzi, měla k dispozici fungující systém druhových postupových přehlídek, završený vrcholovou mezidruhovou přehlídkou.

Každý systém se postupem doby proměňuje a utváří. Jeho praktická realizace přináší řadu problémů a otázek k řešení. Nejinak je tomu v oblasti amatérského divadla u nás. Po roce 1989 došlo v struktuře přehlídek a vzdělávacích příležitostí k nemalým proměnám, navzdory tomu, že bylo možné navázat na fungující systém vybudovaný zejména v průběhu dvou předchozích desetiletí. Proměny doznala nejen vlastní struktura přehlídek, ale namnoze i jejich pořadatelé. S cílem poukázat na proměny struktury, vyjasnit hlavní smysl přehlídek, upozornit na podstatné proměny ustanovení jejich propozic a zprostředkovat zkušenosti vedoucí k efektivním postupům při jejich realizaci byla svolána schůzka pořadatelů krajských a národních (celostátních) přehlídek amatérského divadla. Týkala se činoherního a loutkového divadla dospělých, ale i studentského, experimentálního a venkovského divadla, tj. oblastí druhově neomezených – otevřených. Na půdě pražské Artamy se 7. 12. 2002 sešli cca tři desítky pořadatelů, tzn. pouhý zlomek celkového počtu těch, kterých se schůzka týkala. Proto se Amatérská scéna ujala úkolu zprostředkovat těm, kdo se schůzky nezúčastnili, alespoň ve stručnosti to, co bylo obsahem prosincové schůzky.

Struktura systémových přehlídek, tj. těch, které mají nejméně krajská (regionální, oblastní) postupová kola a národní (celostátní) přehlídku s výběrem pro Jiráskův Hronov, celostátní mezidruhovou přehlídku amatérského divadla, je názorně patrné z tabulky uváděné každoročně v příloze časopisu Amatérská scéna, v bulletinu d'ARTAMAn vzávěru toho kterého roku. Tabulka pro rok 2003 vyšla v č. 5/2002. Naleznete v ní druhové (typové) linie divadla, ústícího do těchto národních (celostátních) akcí: **Otevřeno**, národní přehlídka pantomimy a pohybového divadla v Kolíně, **Náchodská prima sezóna**, celostátní přehlídka studentského divadla, **FEMAD Poděbrady / Divadelní Třebíč**, národní přehlídka amatérského činoherního a hudebního divadla, **Divadelní Bechyně**, přehlídka armádních divadelních souborů, **Šrámkův Písek**, národní přehlídka divadla „v pohybu" (experimentálního), **Národní přehlídka divadla jednoho herce** SČDO v Kaznějově, **Wolkrův Prostějov**, celostátní festival poezie (umělecký přednes a tzv. divadla poezie), **Dětská scéna Trutnov**, celostátní přehlídka divadelních a recitačních kolektivů a dětské recitace, **Loutkářská Chrudim**, celostátní přehlídka amatérského loutkářství, **Krakonošův divadelní podzim Vysoké nad Jizerou**, národní přehlídka venkovských divadelních souborů, **Tanec, tanec… Ústí nad Orlicí**, celostátní přehlídka scénického tance, **POPELKA Rakovník**, národní přehlídka amatérského činoherního divadla pro děti, **Faustování Bechyně**, přehlídka a dílna amatérských loutkářů hrajících pro dospělé. Tyto národní přehlídky završuje **Jiráskův Hronov**, celostátní mezidruhová přehlídka amatérského divadla se zahraniční účastí.

Vzhledem k tomu, že se některé přehlídky konají jako bienále, nenaleznete v letošní tabulce např. přehlídky jednoaktových her v Holicích a seniorského divadla ve Znojmě. Koordinační rada pro amatérské divadlo rozhodla, že pro rok 2004 by měla struktura systémových přehlídek obsahovat pouze takové, které jimi opravdu jsou a mimo to by neměla pojímat přehlídku scénického tance. V roce 2004 nebudou proto uvedeny akce Divadelní Bechyně, Faustování a Tanec, tanec…

Smysl pořádání divadelních přehlídek s ohledem na druhové vymezení či typ lze nahlížet z mnoha aspektů. Společný smysl systémových postupových přehlídek lze pojmenovat slovy: setkání, prezentace, konfrontace a předně **možnost odborné reflexe**. Většina souborů má první příležitost k odborné reflexi na krajských přehlídkách. Zdařilé inscenace mají díky fundovanému odbornému hodnocení dospět mezi nejzdařilejší a tvůrci těch méně povedených dojít poznatků, které mohou uplatnit ve jménu lepšího výsledku při další divadelní práci. Na této první možnosti setkání velice záleží a pořadatelé by na tomto úseku neměli šetřit ani penězi, ani silami a časem k zajištění co nejlepších divadelních odborníků (nejlépe pak s pedagogickými vlohami). Každá inscenace by měla mít na přehlídce svůj potřebný prostor z hlediska přípravy a realizace představení, ale také z hlediska odborné reflexe. Osvědčenou formou jsou k tomu rozborové semináře k jednotlivým inscenacím, jichž se vedle tvůrců inscenace zúčastňují i členové dalších divadelních souborů. V průměru by pořadatelé měli počítat alespoň s 1 hod. na inscenaci a cca se stejným časem na předcházející poradu poroty. Uvádím-li, že by se nemělo na tomto místě šetřit penězi, mám na zřeteli pořadatelská místa, která jsou přesvědčena o oprávněnosti teze, že amatérovi rozumí nejlépe amatér, a tudíž porota by měla sestávat ze zkušených amatérských režisérů a herců, maximálně doplněna o jednoho profesionálně vybaveného divadelníka, který svoji účast v porotě přijme jako čestný a tudíž neplacený předseda. Myslím, že je to teze chybná, že je to šetření na nepravém místě. Ba dokonce jsem přesvědčen o tom, že by na krajských přehlídkách měli být v porotách ti úplně nejzdatnější divadelní odborníci – pedagogové a jejich odměny by měly korespondovat (ne překračovat) s mírou odměn na přehlídkách celostátních. V současnosti je výše odměn určována finančními možnostmi jednotlivých pořadatelů, nicméně pohybuje se na celostátních akcích v relaci oscilující kolem 110,- Kč/hod. Spočítáme-li čas na přípravu (nejméně přečtení hry), zhlédnutí inscenace, čas strávený poradou poroty a rozborovým seminářem k inscenaci vyjde nám průměrně 5 hodin práce na inscenaci pro dospělé a 4 hodiny na inscenaci určenou dětskému publiku. Předseda poroty mívá obvykle 10% příplatek. Písemné hodnocení inscenace je honorováno zvlášť.

Propozice jednotlivých národních (celostátních) přehlídek naleznou pořadatelé každoročně v přílohách časopisu Amatérská scéna, v bulletinu d'ARTAMAn č. 5. a 6. Na tomto místě nezbývá než apelovat na pořadatele, aby se s propozicemi důkladně seznámili dříve, než vydají své krajské verze. Osvědčilo se jmenovat tajemníka poroty, který zajistí, aby byla ustanovení propozic (z hlediska oceňování, postupu do vyššího přehlídkového stupně atp.) uplatněna odbornou porotou a potažmo pořadatelem. Stává se začasté, že pořadatel vynaloží nemalé síly na získání prostředků na realizaci přehlídky, avšak zapomene na to, že zbývá soubory oceněné postupem doporučit do vyššího kola, že je třeba ještě věnovat pozornost včasnému doručení návrhů a kompletnosti příloh (mj. i s ohledem na minimální dobu, kterou mají k dispozici organizátoři v případě většiny národních přehlídek). Nejméně tajemník krajské odborné poroty by měl být obeznámen nejen s pro-

pozicemi přehlídkové linie, kterou krajská přehlídka reprezentuje, ale i s dalšími propozicemi tak, aby znal všechny eventuality možností doporučení souborů, tj. i na další celostátní přehlídky pro které je ten který soubor způsobilý a splňuje jejich kritéria přijetí. Pořadatelé v tomto ohledu většinou spoléhají na členy odborné poroty. Od nich však nelze očekávat detailní znalost organizačních ustanovení, poslání odborných porot tkví v jiné oblasti.

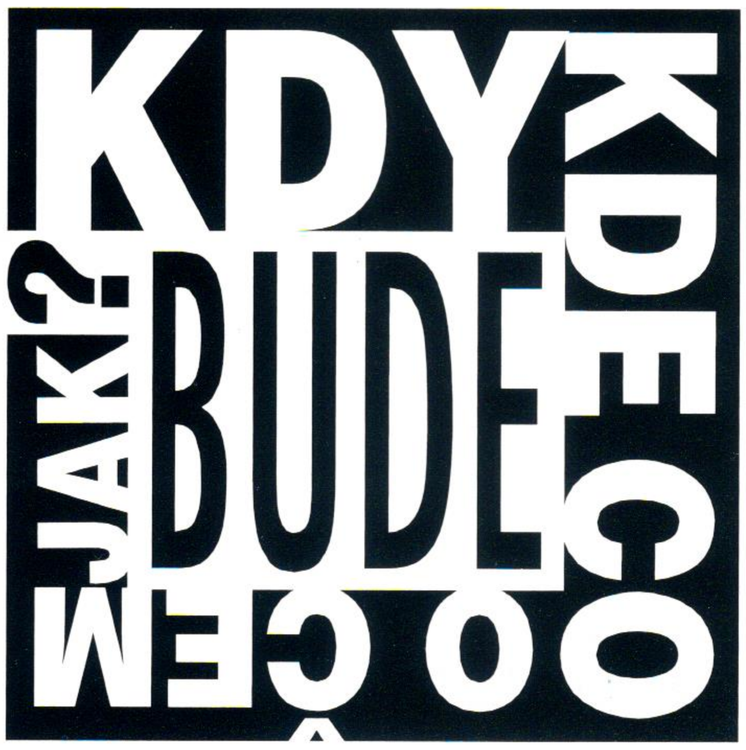
V roce 2003 je **nově koncipována celostátní přehlídka studentského divadla**, která se uskuteční pod názvem **Náchodská prima sezóna**. Prozatím nemá vytvořenu celistvou strukturu samostatných krajských kol. **Výběr se bude realizovat také prostřednictvím krajských přehlídek činoherního a hudebního divadla a krajských kol Šrámkova Písku**. Tyto krajské přehlídky jsou vyzývány k umožnění účasti studentských souborů, popřípadě k vytvoření samostatné kategorie pro ně.

Další zásadní změny lze vyčíst v propozicích Šrámkova Písku. Pod jeho novým podtitulem Národní přehlídka divadla „v pohybu" se skrývá vymezení pro účast vskutku netradičních, ba přímo experimentálních divadelních i paradivadelních produkcí, a to od roku 2003 věkově bez omezení. Nejde tedy jen o soubory mladé věkem, jak tomu bylo v minulém desetiletí. (Těm se otvírá možnost na Náchodské prima sezóně.) Právo nominace na ŠP mají přehlídky v nichž se odehrálo nejméně 5 inscenací ucházejících se o účast na ŠP, za účasti minimálně 3 porotců a jedné osoby vymezené seznamem garantů pro uplatnění souladu nominací / návrhů s propozicemi. Tato osoba má právo veta k nominaci.

Nově jsou koncipovány propozice **Loutkářské Chrudimi**. Nejedná se jako dosud o pokyny pro konání krajských přehlídek, ale o vymezení podmínek, za jakých se soubory mohou zúčastnit přehlídky celostátní. Právo nominace mají krajské přehlídky, zúčastní-li se jich nejméně 4 soubory soutěžně za účasti minimálně 3 porotců, z nichž alespoň jeden je osobou znalou úrovně Loutkářské Chrudimi (viz. seznam v příloze propozic).

Propozice **Krakonošova divadelního podzimu Vysoké nad Jizerou** vymezují nově venkovské divadelní soubory. Přehlídka je určena divadelním kolektivům které mají sídlo v místech, které mají charakter venkovského sídla a které nemají více jak 5 tis. obyvatel. Právo nominace mají krajské přehlídky, jichž se zúčastní souběžně nejméně 4 venkovské soubory za účasti minimálně 3 porotců, z nichž alespoň jeden je osobou znalou úrovně inscenací KDP. Od roku 2003 neplatí již ustanovení o tom, že soubor který se zúčastní přehlídkové linie směřující na FEMAD Poděbrady / Divadelní Třebíč se nemůže zúčastnit národní přehlídky venkovských divadelních souborů.

V propozicích **POPELKY, národní přehlídky činoherního divadla pro děti v Rakovníku** je nově zdůrazněno a precizováno ustanovení o tom, že do programu POPELKY nemohou být zařazeny inscenace vycházející z textových předloh, které jsou průkazným škvárem (ve většině případů se to týká divadelních realizací tzv. moderních pohádek – odvozenin klasických pohádek, pro něž je charakteristické svévolné nakládání s pohádkovými motivy a jejich kombinování bez toho, že by toto počínání přinášelo novou kvalitu a výsledek nepopíral nejvlastnější smysl pohádky jako slovesného druhu, jeho archetypálnost a v něm obsažené vzorce chování a jednání). Programová rada národní přehlídky je povinna takové návrhy odmítnout. Ustanovení o nominacích je shodné s Loutkářskou Chrudimí.

Pro pořadatele krajských přehlídek je výhodné a užitečné zároveň:

- **Vyžadovat od souborů všechny náležitosti** – přílohy k přihlášce s přihláškami do krajské přehlídky. Stačí pak vše postoupit pořadatelům národní (celostátní) přehlídky, doplněné hodnocením, seznamem poroty a realizovaným programem krajské přehlídky. Modelově zde uvádím, co jsou ony všechny náležitosti:
  - evidenční list – přihlášku souboru a inscenace;
  - osoby a obsazení, včetně údajů o režisérovi, scénografovi, autorovi hudby apod.;
  - textovou předlohu inscenace;
  - hodnocení inscenace se jmény hodnotitelů;
  - realizovaný program krajské přehlídky, z něhož bude zřejmé, které soubory se jí zúčastnili soutěžně;
  - slovo o souboru do programové brožury;
  - slovo o autorovi (autorech), respektive o inscenační tradici hry do programové brožury;
  - fotografie z inscenace, použitelné pro tisk a propagaci.

  V některých případech vyžadují organizátoři přehlídek navíc informaci o tom, kolik členů souborů a v kterých dnech se národní přehlídky zúčastní.
- **Konstituovat funkci ředitele krajské přehlídky a tajemníka odborné poroty** (lze i v jedné osobě). Měl by to být zkušený a uznávaný divadelník, u něhož by nebylo pochyb při zmocnění se zvláštní pravomoci, která je mu propozicemi některých přehlídek svěřena (viz jednotlivé propozice).
- **Obsazovat poroty odborníky znalými úrovně inscenací té které národní přehlídky**. Týká se to především ustanovení o možnostech nominace, ale také bezprostřední schopnosti seznámit s potřebnými měřítky méně zainteresované členy poroty a omezit tak vystavování souborů neadekvátní konfrontaci na půdě národní přehlídky.
- **Uzavírat se soubory smlouvy o vystoupení** s vymezením podmínek, za jakých se přehlídky zúčastní.

Odborné poroty by měly při rozhodování o nominacích a doporučeních na tu kterou vyšší přehlídku své návrhy poměřovat smyslem a cíli příslušné národní přehlídky. Ty jsou formulovány v úvodních ustanoveních jednotlivých propozic. Smysl a cíl se v nich klenou od podchycení zájmu o divadlo (Náchodská prima sezóna) až po nalézání nových obzorů prostředky experimentu (Šrámkův Písek). U těchto zvolených příkladů to je docela zřetelné. U dalších přehlídek, v průběhu vývoje amatérského divadelního dění u nás nastaveného více méně na kvalitu, už to tak zřetelné není. Je otázkou, zda nebude namnoze větším přínosem hledisko inspirativnosti naproti kvalitě založené na ověřených postupech, blížící se profesionálnímu provedení, zda by nebylo smysluplnější při rozhodování o návrzích vyzvednout ty divadelní počiny, které směřují k podstatě amatérského divadla, k jeho jedinečným možnostem.

Myslím, že jsem zachytil v řádcích výše to podstatné, co bylo předmětem zmíněné schůzky pořadatelů divadelních přehlídek na sklonku roku 2002. Snažil jsem se o zachycení tehdy vysloveného ve víře, že to může zajímat i ty, kdo se oné schůzky nezúčastnili, zejména pak v přesvědčení, že by to mohlo posloužit k optimalizaci fungování systému, který je v současnosti hlavním opěrným pilířem k podpoře kultivace amatérského divadla u nás.

Milan Strotzer

ZNOJEMSKÉ SETKÁNÍ SENIORSKÝCH DIVADELNÍKŮ 22. - 24. 11. 2002

Když v roce 1226 povýšil Přemysl Otakar I. Znojmo na město, stěží mohl tušit, že zde bude 29. září 1900 slavnostně otevřeno městské divadlo. Stejně tak nemohl tušit, že sto let po otevření tohoto kulturního stánku v něm zakotví národní přehlídka seniorského divadla. Když jsem já, plus mínus 774 let po založení města, vjížděl na Masarykovo náměstí, skoro nic nenasvědčovalo tomu, že zde za několik okamžiků vypukne ono ojedinělé „hemžení" amatérských divadelníků – divadelní přehlídka.

Naštěstí se hned po příchodu do krásné budovy divadla ukázalo, že vše je tak, jak má být. Pracovníci Znojemské besedy vítali a vším potřebným zaopatřovali přijíždějící soubory, na jevišti bylo připraveno zahajovací představení a první diváci pomalu začínali obsazovat svá místa vhledišti. V. národní přehlídka seniorského divadla mohla začít. Poté, co uvaděčky zavřely dveře za posledním divákem, který se okamžitě ztratil v prořídlém hledišti a po slavnostním zahájení přehlídky ředitelkou Znojemské besedy patřilo jeviště **DS Havlíček Neratovice** a inscenaci hry **A. R. Gurneye Sylvie**. Tato inscenace (stejně jako většina dalších inscenací na přehlídce) již prošla řadou soutěžních i nesoutěžních přehlídek a bylo o ní (stejně jako o většině dalších inscenací na přehlídce) na stránkách Amatérské scény podrobně a několikrát psáno. Ale pro úplnost informací o přehlídce jen doplním, že inscenace neratovických si stále drží kvality řemeslně dobře vystavěné inscenace.

Druhou inscenaci prvního večera přivezl **DS J. K. Tyl Josefův Důl**. Byla jí hra **Oldřicha Daňka Zdaleka ne tak ošklivá, jak se původně zdálo**. Hostující režisér Jan Hejral přivezl do Znojma Příběh uherský a flanderský. Uherský příběh prokázal své kvality již na národní přehlídce jednoaktových her v Holicích kde Josef Pšenička za roli Ladislava IV. obdržel po právu čestné uznání. Příběh Flanderský a Filipa Henegavská versus Jean Froisart. Zde se bohužel josefodolským nepodařilo situace rozdat tak čistě a s jasnými tečkami jak v příběhu prvním a docházelo tak místy až k retardujícímu rozmělňování.

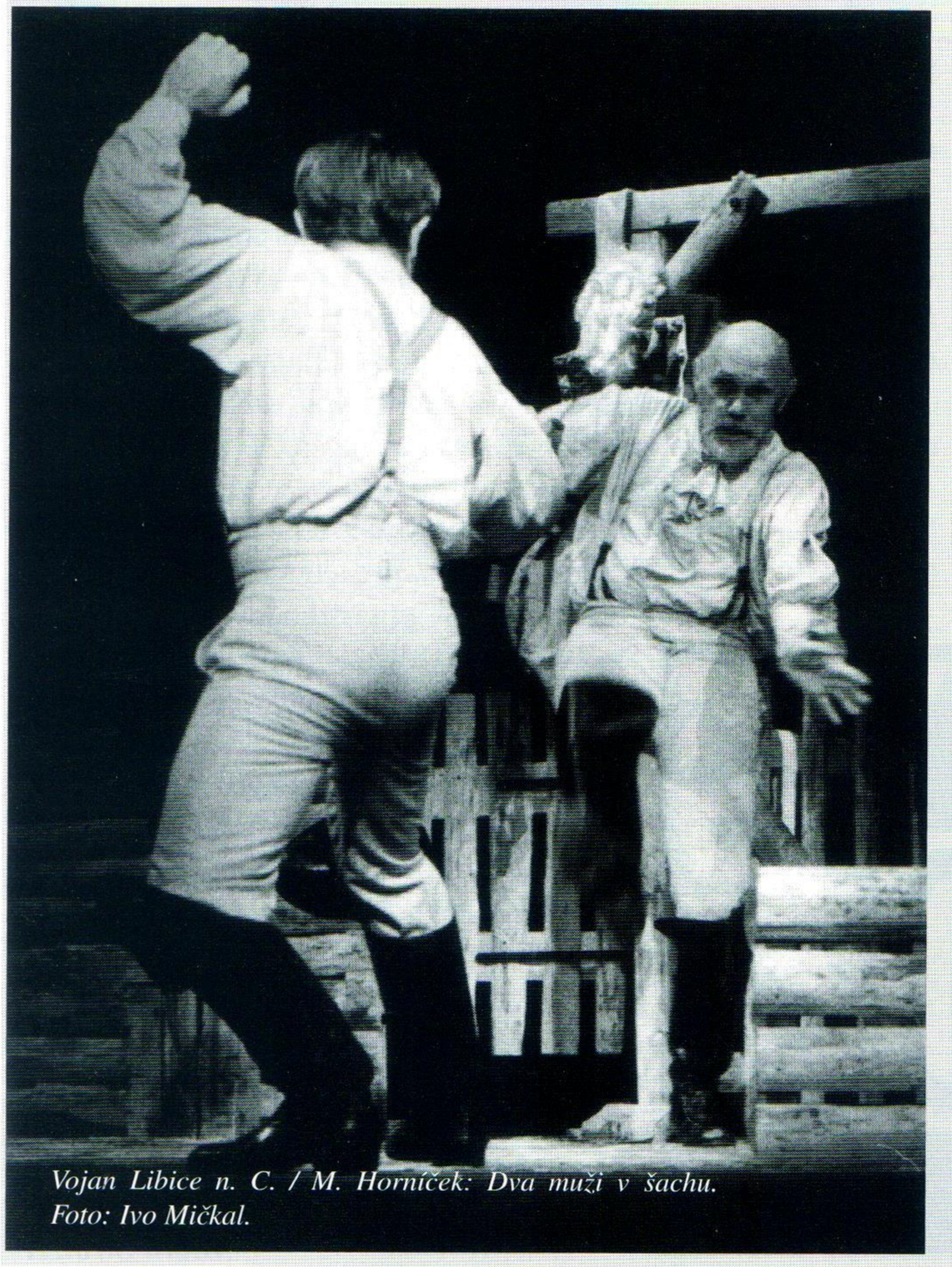
Sobotní dopoledne patřilo prvnímu ze tří rozborových seminářů k viděným inscenacím. Porota pracovala ve složení prof. František Laurin a Karel Semerád. Tajemníkem poroty byl Jan Strejcovský. Pánům porotcům se podařilo naplnit svým hodnocením poslání přehlídky měrou vrchovatou. Rozborové semináře se staly povídáním o viděném, ve všech zúčastněných divadelnících vyvolaly pocit z příjemného setkání a přitom byly pojmenovány všechny klady a zápory odehraných inscenací.

Po přestávce na oběd pokračovala přehlídka v prostorách Městského divadla představením **Smolíček Pacholíček**. Text **Dr. Miloše Blahy** přivezl **MS Zdravíčko z Třebíče.** Inscenace nesla k velké lítosti všech v hledišti známky jakési divadelní prázdnoty. Široká scéna, která byla maňásky využita v minimální míře a zejména to, že vše, co mohlo být zajímavě odehráno, bylo pouze odvyprávěno, udělalo z této půlhodinové inscenace zážitek o poznání delší.

Jedno ze dvou představení, které se odehrálo ve Štukovém sále Znojemské besedy bylo představení **DS Vojan Libice nad Cidlinou**. Autor, režisér a protagonista **Jiří Hlávka** odehrál představení **Cyrano a...** přesně tak, jak jsme u něj zvyklí. S maximálním nasazením, se zvládnutým prostorem a se smyslem pro pointu. Bohužel se místy projevilo, že inscenaci chyběl pohled režiséra zvenku.

Druhou inscenací **Libického Vojanu** byli **Dva muži v šachu Miroslava Horníčka**. Inscenace pod režijním vedením Vladimíra Dědka měla premiéru v roce 1999 a na přehlídce patřila k nejúspěšnějším. Byla o ní již popsána nejedna stránka Amatérské scény a zaznamenávat zde její klady mi přijde zbytečné. Již to, že se s ní soubor zúčastnil nepřeberného množství soutěžních i nesoutěžních přehlídek jak doma, tak i v zahraničí, že v roce 2000 byla zařazena do programu Jiráskova Hronova, a že si ji v témže roce libičtí zahráli na prknech pražského divadla ABC svědčí o jejich kvalitách.

Posledním sobotním představením byl **Drahoušek Anna**. Text **Vareny Kanaan** přivezl **Jihlavský soubor De Facto Mimo**. Tato trochu komedie, trochu detektivka a trochu zamyšlení, tento dvoj-monolog „upřímné potvory a nóbl intrikánky", jak v programu uvádí režisérka Dáša Brtnická, byla příjemným zakon-

Vojan Libice n. C. / M. Horníček: Dva muži v šachu.
Foto: Ivo Mičkal.

Havlíček Neratovice / A.R. Gurney: Sylvie.
Foto: Ivo Mičkal.

Eva Čurdová v titulní roli hry V. Kanaan: Drahoušek Anna. Foto: Archiv souboru.

čením sobotního večera. Tato inscenace stejně jako Dva muži v šachu prošla nejednou přehlídkou a v loňském roce byla i v programu Jiráskova Hronova, takže popisovat její klady a zápory by bylo asi zbytečné.

K nedělnímu ránu nás probudil **Kohůtek, divadelní sdružení ze Vsetína**. O jejich inscenaci hry **Mirky Nohelové O zlatém kohoutkovi a kouzelném mlýnku** by se snad do písmene dalo opsat to, co jsem napsal o inscenaci třebíčského Zdravíčka. Pouze stopáž byla dvojnásobná.

Co dodat závěrem. Snad jen to, že V. národní přehlídka seniorského divadla ve Znojmě splnila to, co je jejím posláním. Tedy aby se amatérští divadelníci, kteří se již řádných pár pátků pohybují po prknech, která znamenají svět, mohli setkat. Aby si navzájem bez ohledu na žánrovou určenost předvedli výsledky své práce a mohli si o ní navzájem i s přispěním porotců popovídat. A to vůbec není málo.

Jan Strejcovský

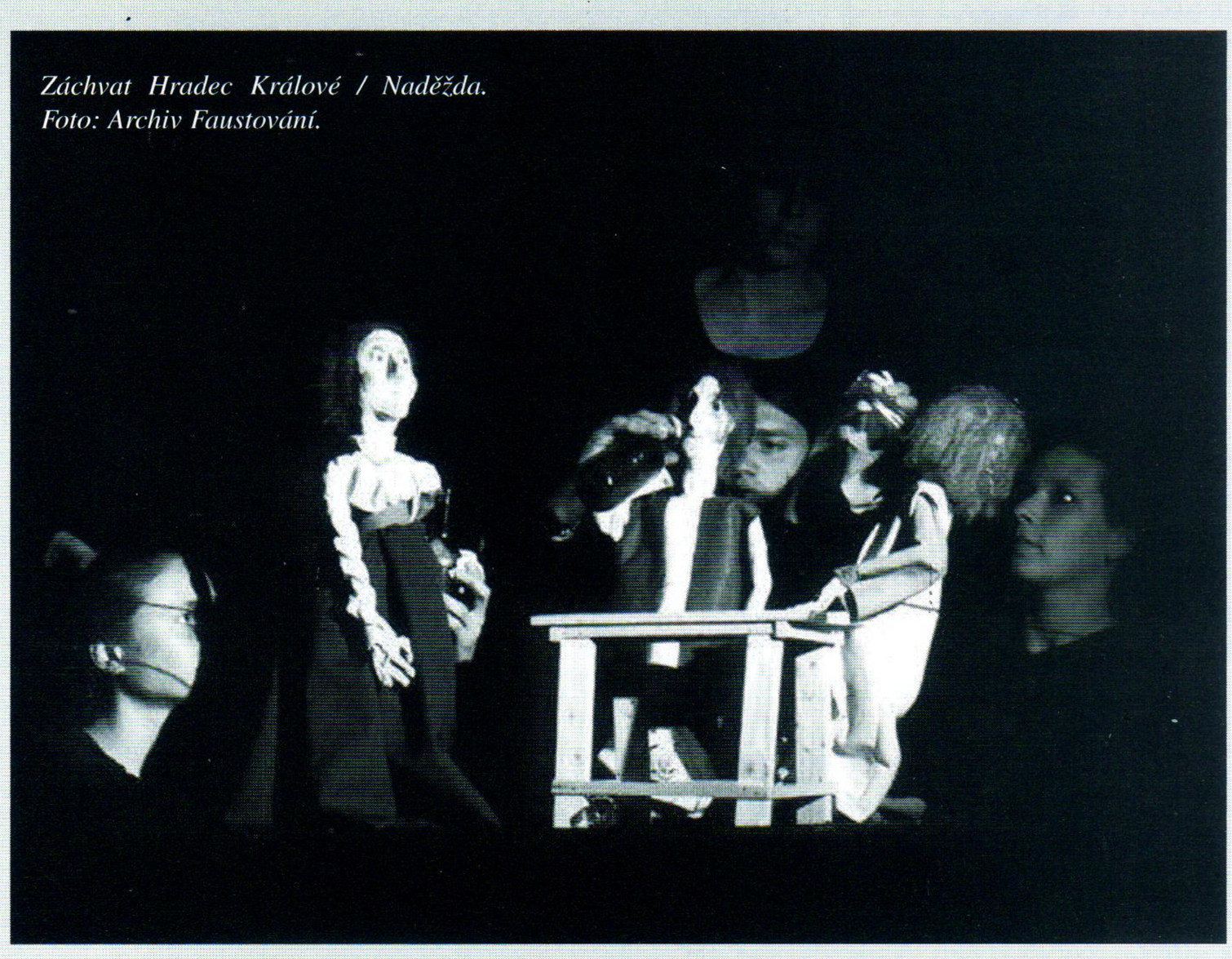
k tomu, že tři z nich přitáhly sebou hromadu nových a mladých lidí, pocit siroby se nedostavil.

V pátek večer začalo divadlo **Kvelb** s doslova budoucí inscenací **Kavkazské pohádky.** O této hře nejde mnoho napsat. Už proto, že sám jsem členem divadla Kvelb. Avšak protože k představení v podstatě nedošlo, nemusím se žinýrovat. Budu o nás psát ve třetí osobě, zní to lépe.

Snad pořadatelé do poslední chvíle nevěřili, že Kvelbáci přijedou s *tak* syrovým těstem. Ti si zas po čertech nelámali hlavu s formou své prezentace a tak došlo k zajímavé výzvě. Improvizovat před lidmi, kteří si v programu přečetli, že jdou na regulérní představení a ne na ukazování scény, loutek (víc toho totiž fakt nebylo) a čtení pohádek.

Jak asi trefně vystihl lektor a mediátor následných popovídání Luděk Richter, to k čemu došlo, byl kabaret.

Bavili jsme se dobře, diváci doufejme také, ale o připravované premiéře to věru nebylo. Tedy: začátek festivalu patřil divadlu Kvelb a jeho **Představení ke kterému nedošlo**. Pozoruhodné bylo to, že o hře, kterou vlastně nikdo neviděl (tedy ani členové Kvelbu sami), se dobře a příjemně dokázalo povídat několik hodin. To je totiž důkaz, že ono

Záchvat Hradec Králové / Naděžda. Foto: Archiv Faustování.

ZVÍŘE FAUSTOVÁNÍ

Každý rok na listopad, v kulturním domě v Bechyni, vyleze odkudsi zvíře. Jmenuje se Faustování. Neplazí se tajemně podél stěn, nýbrž skočí rovnou doprostřed velkého sálu a zařve… víte co zařve?

Oficiálně se říká, že divadelní festival Faustování je národní přehlídka loutkových divadel, hrajících pro dospělé a mládež, spojený s tvůrčí dílnou. Budiž.

Pro mě je to zvíře, které neřve. Skočí doprostřed místnosti a začne se smát, vrkat, štěkat a slastně se drbat o kůru stromů.

Formálně tenhle festival není vlastně ničím výjimečný. Třeba Chrudim je také alchymistická dílna loutkových divadel. A FEMAD a Hronov. Tam se také sejdou ti, kteří mají něco nového, chtějí se něco dozvědět od publika a lektorů. To je mezi českými (pohříchu jen amatérskými) divadly normál. Rozdíl je asi v atmosféře.

Faustování je festival-svátek, kde představení není koněm na dostizích, ale hrou, otevřenou věcí, jíž se lidi učí naslouchat a sdělovat se. Kde i následné „popovídání o zhlédnutém," je hrou a otevřenou věcí. Tenhle festival je zcela ovlivněn osobností svého zakladatele Josefa Brůčka – gurua českého alternativního divadla, ředitele bechyňského KD a zakladatele o.s. Tatrmani.

A Brůček sám je zvíře, které vrká, občas štěká, slastně si drbe hřbet o stromy a blbne. Zvířata jiných festivalů důležitě mručí, sekají ocasem, měří fouskama přesné vzdálenosti a žádné tykání s nimi není.

Vroce 2002 se divadelníci sešli-nesešli o víkendu na přelomu listopadu a prosince. Sešli-nesešli proto, že paní chřipka očesala program na čtyři soubory. Ovšem vzhledem „popovídání o zhlédnutém" není vedeno jen za účelem dialektiky a poznání. Ale je to skutečný rozhovor, který je sám o sobě představením a stavem mysli… a o pár sklenic vína později i těla.

Druhý den se díky už zmíněnému řádění chřipky mohlo spát déle. Takže jsme až odpoledne znovu zasedli v malém sále bechyňského kulturáku.

Pro toho, kdo byl letos na chrudimské přehlídce to není novinka, já to však doteď netušil, že Čmukařka Romana Habaďůra Zemenová založila novou divadelní skupinu.

Přátelé Mojmíra Babáčka (tak se jmenují) přijeli s představením **Tanec živlů**. Inscenace vznikla pod vlivem četby španělských přepisů aztécké poezie. Málokdo totiž asi tuší, že něco takového se vůbec zachovalo. Je s podivem, že se ony texty stylem dočista podobají jazyku Gilgameše, nebo Starého zá-

kona. Zněly dost obřadně, ale na druhou stranu byly těžko pochopitelné, protože ta slova a obraty nevyvolávaly představy v hlavě jaksi automaticky. Vlastně jsem vůbec nepochopil, o co tam komu jde.

Taky jsem na tenhle lákavý špek jednou skočil. Byly to keltské legendy a jmenovalo se to Mabinogy. Přečtěte si to a pobavíte se mojí pošetilostí. Je to – podobně jako Mayská poezie – překrásný jazyk. Ale docela dost nepochopitelné vyprávění. Oni si s nějakým aristotelovským obloukem fakt hlavu nelámali. A teď si k tomu představte ještě stovky let mrtvé symboly, metafory, obraty… nechytal jsem se a nudil.

Z této polohy mě dostávala dobrá hra na perkuse a digeridoo a překrásné loutky z rukou Habaďůřina přítele Davida Szalaye. To že to byly totemové loutky, ale na dynamice představení nepřidalo. Přestože herci hráli citlivě a soustředěně (s loutkami poprvé!), ty totemové loutky a totemový jazyk udělaly z představení pěknou kládu.

Těším se ovšem na příští věc, kterou od Přátel Mojmíra Babáčka uvidím. Ti tři chlapi a jedno děvče jsou totiž dospělí lidé, žádná ZUŠka. Přišlo mi, že jsou pro divadlo rozhodnutí, že je to baví a že mají i ctižádost dát s Habaďůrou dohromady pořádný band. Bylo vidět, že na to mají.

Po Čtyřech živlech se ve velkém sále rozdávaly **ceny pro soubory nejlepší ze všech nejlepších**. Pro pořadatele už tradičně příležitost zbavit se těch nejošklivějších a nejméně potřebných krámů z oblasti keramiky, které… čert ví, kde vlastně berou. Z toho důvodu rozdávají ceny úplně všem, včetně těch, kteří ještě nehráli.

Ve velkém sále, pár minut na to, začínal soubor **Záchvat.** Je to ZUŠkové divadlo z Hradce Králové.

Dávali hororovou legendu z Ruska, pod názvem **Naděžda**. Dva studenti teologie vandrují o vagacích po širošírém lánu a jako na potvoru je přivítají pod svou střechou vlkodlačí ženský. Příběh jako řemen.

Smůla byla, že takhle jsme se to dozvěděli až během odpoledního popovídání. Já zprvu ani netušil, že jsem ten děj nepochopil. Bylo až úžasné sledovat, jak jsme si každý pro sebe vytvořili několik různých dějových linií (oproti skutečné verzi docela banálních), které se na jevišti odehrály. Především nikomu nedošlo, že ty ženský jsou vlkodlaci, a pak jsme se jen plácali do čela: „Vždyť tam pořád vyli vlci!“

A už to jelo. Proč jsou tam dva studenti, když se příběh týkal jenom jednoho z nich? Proč matka Naděždy nabádala hocha, aby se během nočních motliteb nepodíval do její mrtvé tváře? (Naděždu se totiž někomu podařilo dostat do rakve… i když vlastně ne tak docela zabít.) Jí totiž naopak záleželo na tom, aby Naděžda studenta nalákala k sobě do hrobu. Ani o konci jsme neměli jistotu. Moje verze měla pointu: člověče modli se pořádně, nebo se ti něco stane (v tomto případě tě sežere mrtvola).

Já to nepíšu proto, abych si brousil vtip o Jirku Polehňu, který soubor Záchvat vede. Sám mám dramaturgické máslo na hlavě. Chci jen ilustrovat, do jak velikých zmatků se jeden může dostat. Je to klasická potíž, se kterou se potýká snad každý divadelník. Člověk, který je uvnitř té přeměny z literatury na divadlo, ztrácí rychle schopnost rozeznat nejasnosti a bezsouvislosti, protože onen příběh zná. Řešením je buď, že se všechno podaří vychytat hned napoprvé, anebo doslova investigativně odkrývat, čistit a trápit se: „Jak to že to není jasný?! Vždyť tam přece vyjí vlci!“

Herců bylo na jevišti jak psů. Vodili javajky a to tak, že jedna osoba vodila tělo a druhá, jenž stála za zády první, vodila čempurity. V téhle situaci logicky téměř chyběly akce loutek. Fungovalo to skvěle v drobných gestech – nalít si z lahve, vypít vodku, pohladit zkormoucenou matku. Ale jinak byly postavy celou dobu zafixované jen na dvou místech a konverzovaly. Na druhou stranu i tak se všichni ti psi (psice) po jevišti pohybovali koordinovaně a bez neohrabaností a tempo hry nekolísalo. V tom byl zjevně kus práce.

Přátelé Mojmíra Babáčka / Tanec živlů. Foto: Ivo Mičkal.

A hned potom jsme zalezli zpět do malého sálu a podívali se na představení, které dal dohromady soubor **Jesličky**, také z Hradce Králové. Jmenovalo se to **Tygr, mnich a šakal** a byla to verze známé bajky o chlapíkovi, který zachrání nebezpečné zvíře před lovci a pak zjistí, že nevděk světem vládne. Chlap potom hledá někoho, kdo by se jej zastal. Strom, kráva a cesta (v této verzi) však hází nešťastníka do jednoho pytle se všemi lidmi, kteří jim nějak ublížili.

První překvapení bylo, že Jesličky je jenom jedna herečka Jolana Brannová (až potom jsem zjistil že ve skutečnosti je to širší celek). Další přišlo hned po začátku. Pořád jsem si říkal – proč Jesličky? Přišlo mi to jako divadlo, které hraje jen na Vánoce, nebo tak něco. Anebo snad že se Jolana považuje za herečku v plenkách.

Ovšem Jolanina hra byla taková, že by mohla své divadlo klidně pojmenovat **Vysoká škola** (když vynecháme DAMU, která je spíše naopak jesličkami). Byla to především hra. Jolana nepsychologizovala, nijak se netrápila, pohybovala se svobodně po prostoru a různých zákoutí scény a ze svého kostýmu vytahovala loutky a jednala. Přesně jako když si hrajete a baví vás to. Být sama na jevišti a při tom si umět hrát, kouzlit s představami, být – a ještě k tomu věrohodná – to je kumšt.

Představení mě dostalo, přestože se mi ta bajka normálně nelíbí. Také rekvizity z výtvarného hlediska vyloženě nebyl můj vkus, ani hudební doprovod nahraný ze syntezátoru. Není to divné? Po téhle zkušenosti začínám věřit, že když je na jevišti *člověk, človrda, homo ludens,* je možné se obklopit artefakty jakoby nakoupenými v obchodě (což nebyly), může se doprovodit třeba i umělou muzikou. A nic z toho mě neznechutí, nevymaže to automaticky přirozený lidský kontakt.

Ve hře vlastně nebyly ani nějaké exkluzivní inscenační parády, ačkoli jedna vyloženě stála za to. To když se z rukávu Jolanina kabátu začala soukat cesta - dlouhý šátek, která nadávajíc mnichovi za to že je člověk, vedla jej zpět pod čumák tygra. Ale jinak nebylo parádiček ani třeba. Bylo to jednoduché, čisté a vtipné. Je pravda, že k dobrému zážitku patřilo i to, že bajka trvala zhruba dvacet minut.

Název Jesličky může také znamenat, že se tu hrají výhradně „mateřinky“. Podle mě by Jolana mohla v klidu začít uvažovat i o představení pro dospělé.

Večerní program opět zkosily bacily, takže ještě jedno popovídání a bylo to všechno.

Já ovšem, než skončím, musím zmínit ještě něco důležitého. Pokud se někdy v budoucnu budou

rozdávat nějaké ceny za producentské počiny, tak chci rovnou navrhnout a zarezervovat medaili pro Josefa Brůčka (mohli bychom přispět s nějakými keramickými drobnostmi, které jsme na Faustování za ta léta nasbírali…). To za geniální nápad vytvořit **klub profesionálních diváků**.

Profesionální divák dostane klubovou legitimaci a honorář. Takový divák je *pan* divák. Je sebevědomý. Když tleská, tak důkladně, když se nudí, umí se nudit pořádně. Takový vás nenechá na pochybách, jestli má vaše práce smysl. Leccos už viděl – rohlíkem ho neopijete. Do divadla nevkročí bez cajktašky s květinami a shnilými vejci. A hlavně! Přijde.

Kdo si chcete vydělat, či kdo by se rád stal hrdinou výše popsaného lidského vzorku, přijeďte určitě na příští ročník Faustování!!

Ale když už jsme u toho kritizování: jedna koruna jako divácký honorář – to je na konkurenční boj s TV, PC a alkoholem rozhodně málo.

Dominik Tesař

KAŠKOVA ZBRASLAV V JINONICÍCH 22. – 24. 11. 2002

Přelom listopadu a prosince se již po mnoho let stal pro soubory termínem, kdy si nechávají ve fermanu volno pro účast na nesoutěžní přehlídce jednoaktových her Kaškova Zbraslav. Přípravy a výběr na přehlídku uskutečňuje pořádající Amatérská divadelní asociace po celý rok. Sleduje, kde se jaká pěkná jednoaktovka hraje, koho by měli k účasti na přehlídce přizvat. A jak se během času mezi soubory rozneslo, je to akce s výjimečnou atmosférou, kde se hraje v příjemném prostředí, před skvělým publikem, vstřícnými lektory a bez zákulisních tahanic. Mnohé soubory se hlásí k účasti již v létě. Jenomže rozvodněná Vltava poškodila zbraslavské Divadlo Jana Kašky letos v srpnu natolik, že o nějaké přehlídce v tomto prostoru nebylo ani řeči. Přesto se ADA společně se Zbraslavskou kulturní společností rozhodly, že přerušit kontinuitu pořádání této akce by bylo škoda, a tak se Kaškova Zbraslav 2002 uskutečnila 22. – 24. 11. 2002 v náhradních prostorách, které zdarma poskytl výbor Sokola Jinonice v Praze 5.

Během dvoudenní přehlídky se ve dnech 23. a 24. listopadu odehrálo devět aktovek a výstupů. I v náhradních prostorách měla přehlídka přátelskou atmosféru a všichni účastníci si slibovali, že pokud to podmínky dovolí, sejdou se napřesrok znovu - snad již na Zbraslavi. Za zmínku určitě stojí i fakt, že všechny soubory i lektoři věnovali své honoráře ve prospěch obnovení Divadla Jana Kašky.

mf

JAK JSME SLAVILI PATNÁCTINY ANEB 18. SETKÁNÍ V OSTRAVĚ

18. Setkání divadel a lidí se uskutečnilo ve dnech **14. – 17. listopadu 2002** v DDM Ostrava - Mariánské Hory, a v Divadle loutek Ostrava. (Představení plánována do Klubu Atlantik byla na poslední chvíli pořadateli zrušena.) DIVIDLO Ostrava tak důstojně oslavilo své patnáctiny – věk, kdy se chlapec stává jinochem, dívka slečnou – a divadelní soubor puberťákem... Který už leckde byl, procestoval spousty českých měst a vesnic, i cizích zemí, má moc kamarádů, přátel i známých, sám vychoval několik dnes již slavných a úspěšných lidí, jeho jméno se objevuje v rozhlase, v televizi i v novinách. Už i trochu ví, kam v životě směřuje a čeho chce dosáhnout. Mnohého dosáhl, ale stanovuje si stále nové a větší cíle, sní si další sny... Je to už takový cílevědomý „parchant“. Který sice slavil mnoho úspěchů, ale zažil si i svá menší a velká zklamání – a přesto se bezpečně dále, se všemi devadesáti členy, prodírá životem...

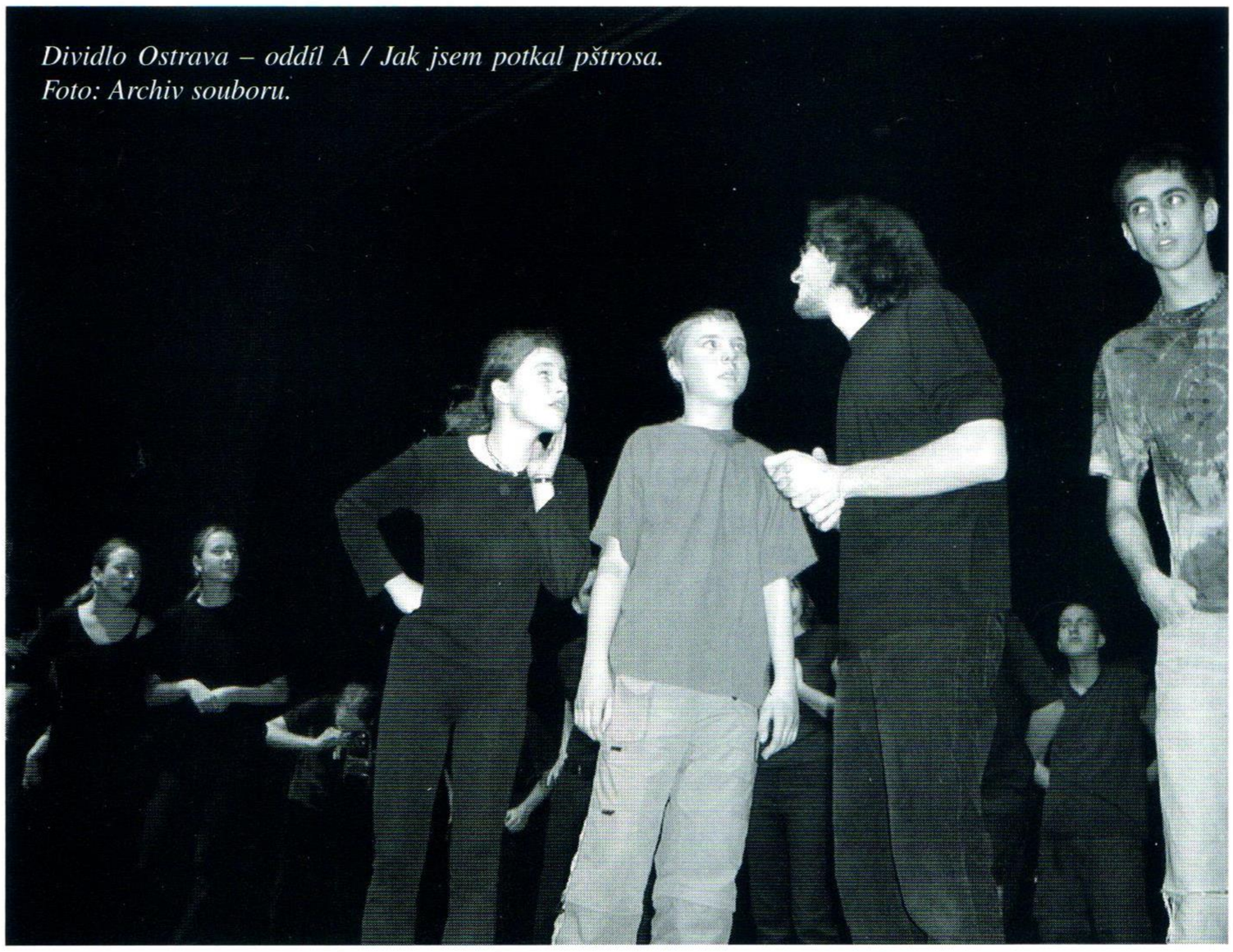
Hodnotit podrobně a teatrologicky jednotlivá představení tradiční třídenní přehlídky není úkolem tohoto povídání. Hodně se chce mluvit o krásných zážitcích, obdivu k práci souborů, o dětech i lidech, o tom, jak jsme spolu byli rádi, jak moc všichni chtěli, aby je ti ostatní viděli v nejlepším světle, o obětavosti a nasazení, ale i nekonečné výdrži mnohých vedoucích, kteří za svou největší odměnu považují „jen“ slůvka poděkování od dětí, rodičů, či radost z povedeného dílka... Ale přece jen je nutné o některých věcech se zmínit.

DIVIDLO Ostrava, jako domácí soubor, a ještě ke všemu oslavenec, se prezentovalo hned čtyřmi představeními. Hned na zahájení to byli již osvědčení **„Dva muži v šachu“** oddílu „Géčko“, text Miroslava Horníčka. Hrajeme to rádi, byť ne tak často, jak bychom chtěli – ale studenti studují jinde, důchodce Dušan Zakopal je veleaktivní, takže jen těžko se hledají společné termíny. Oddíl „Bráškové“ se prezentoval obnovenou premiérou (noví lidé, přepracovaný scénář, režie a konečně i název) **„Bylo, nebylo, aneb Jak to vlastně bylo“** na motivy klasické pohádky „Dlouhý, Široký a Bystrozraký“. Je to jen malé cvičeníčko, nenáročný tvar, v němž se ale všichni baví tím, jak si vyměňují totálně proměněné role. Představení vhodné pro ulici, Plumlovský festival, klubové večery, a na podobně zaměřené akce... Daleko ambicióznější je **„Jak jsem potkal pštrosa“** oddílu „A“ DIVIDLA. Za materiál nám posloužila kniha pana Préverta „Pohádky pro nehodné děti“ a na jejich motivy vzniklo – po roce velmi zajímavé práce – emotivně působící pohybové divadlo s krásnou hudbou členů tohoto oddílu. Další z mých splněných snů, který byl v DLO premiérou právě k výročí souboru. Teď jen hrát a hrát, aby se všechno pořádně „usadilo“. To **„Sněhová královna“** oddílu „Napotřetí“ DIVIDLA byla na 18. Setkání pravděpodobně naposled. Představení, které děti

hrály i na Krajské přehlídce loutkového divadla v Opavě, a na němž se učily vůbec poprvé se po jevišti pohybovat, udržet tvar, pracovat s loutkou, materiálem, prostorem, světlem i hudbou, pomalu dozrávalo každou další reprízou. Ale to nejhlavnější – naučit se na něm před diváky něco o divadle – a o divácích – to se bohatě naplnilo. Derniéra v Divadle loutek Ostrava byla už jen dárkem pro ty, kteří všechno připravovali, kteří v tom hráli... A do bloku povídání o DIVIDLE patří i „levoboček“ souboru MORHU PALIČKY Jirky Hajdyly, jehož koláž divadelních a poetických textů **„Lanýže“** bezesporu zaujala herectvím, nápaditostí, jen snad byla trochu naddimenzována v čase...

Už stručný výčet všech dalších představení zabere spoustu místa, proto především o těch, které měly největší ohlas, které zaujaly nejvíce. Hosté z Polska, soubor neslyšících dětí PINOKIO z Przemysla, vedený paní Jolantou Lech byl na Setkání v Ostravě již po druhé. Tentokrát s představením **„Dziewczynka z zapalkami“** na motivy Andersenovy pohádky. Jejich kultivované vyjadřování tématu a děje pohybem, ještě na krásnou a dobře vybranou hudbu bylo o to silnějším zážitkem, že se jednalo o děti neslyšící! **„Bohatá dobrodružství chu-**

Dividlo Ostrava – oddíl A / Jak jsem potkal pštrosa.
Foto: Archiv souboru.

dého chlapce Lia“ zautorské dílny DDS Brnkadla Brno je nádherným jevištním dobrodružstvím, plným fantazie, režijních nápadů, bezprostředního jednání, mnohdy i herectví dětí, barev, překvapení. Osobně je mi moc líto, že se toto představení nedostalo do Trutnova. **„Skákavá princezna“** DS PRAMENY z Jeseníku zpracovává tradiční námět netradičními prostředky. Všichni členové souboru si vysloveně užívali svou přítomnost na Setkání, a je radost vidět, jaký pokrok soubor udělal za poslední dva roky. Tím, že jezdí, vidí, vzdělávají se a pracují na sobě! Což se týká i LHOTÁČKU Aničky Ševečkové z Komorní Lhotky, či STŘELEK z Českého Těšína, které – díky PhDr. Ivě Doudové – nikdy nejdou pod svou, velmi vysokou, úroveň. Poprvé přivezla na Setkání svůj soubor BREPTY ze Sněžného Míla Matoušková. Jejich pokus i inscenování A. E. Poea je sice jen v zárodku, ale dá se předpokládat, že představení bude jednou hodně zajímavé. Což bezezbytku platí i o DS ZAJÍCI z Peček a jejich pokusu o pohádku Jana Wericha, souboru KŠANDY z Brna, i o Kopřivnických... Špičkový loutkářský soubor OPAL z Opavy je výborný svou profesionalitou, ale přece jen jsou jeho představení v kontextu Setkání trochu chladnou konstrukcí na efekt. Ale příjemnou a vkusnou!

A tak snad jediným zklamáním byl pro mě osobně prostějovský studentský soubor vedený Janem Kohoutkem ČISTĚ PŘÍRODNÍ PRODUKTY. Jejich na WP ‘02 úspěšný tvar **„4 x 1“** jsme si pozvali po Plumlovském festivalu, kde zaujali přesným vybalancováním agresivity, citu a něhy, trapna a absurdity. V Ostravě z toho zůstala jen ona agresivita a trapno. Je to škoda – a je to důkaz toho, jak těžké je udržet tvar představení, nesklouznout v reprízách k prvoplánovým vtípkům, k povrchnosti, estrádě. Jak nepodlehnout sebeuspokojení, přesvědčení o své vyjímečnosti a genialitě na základě jednoho úspěchu. Zvlášť u poezie, byť jakkoliv „mladé“...

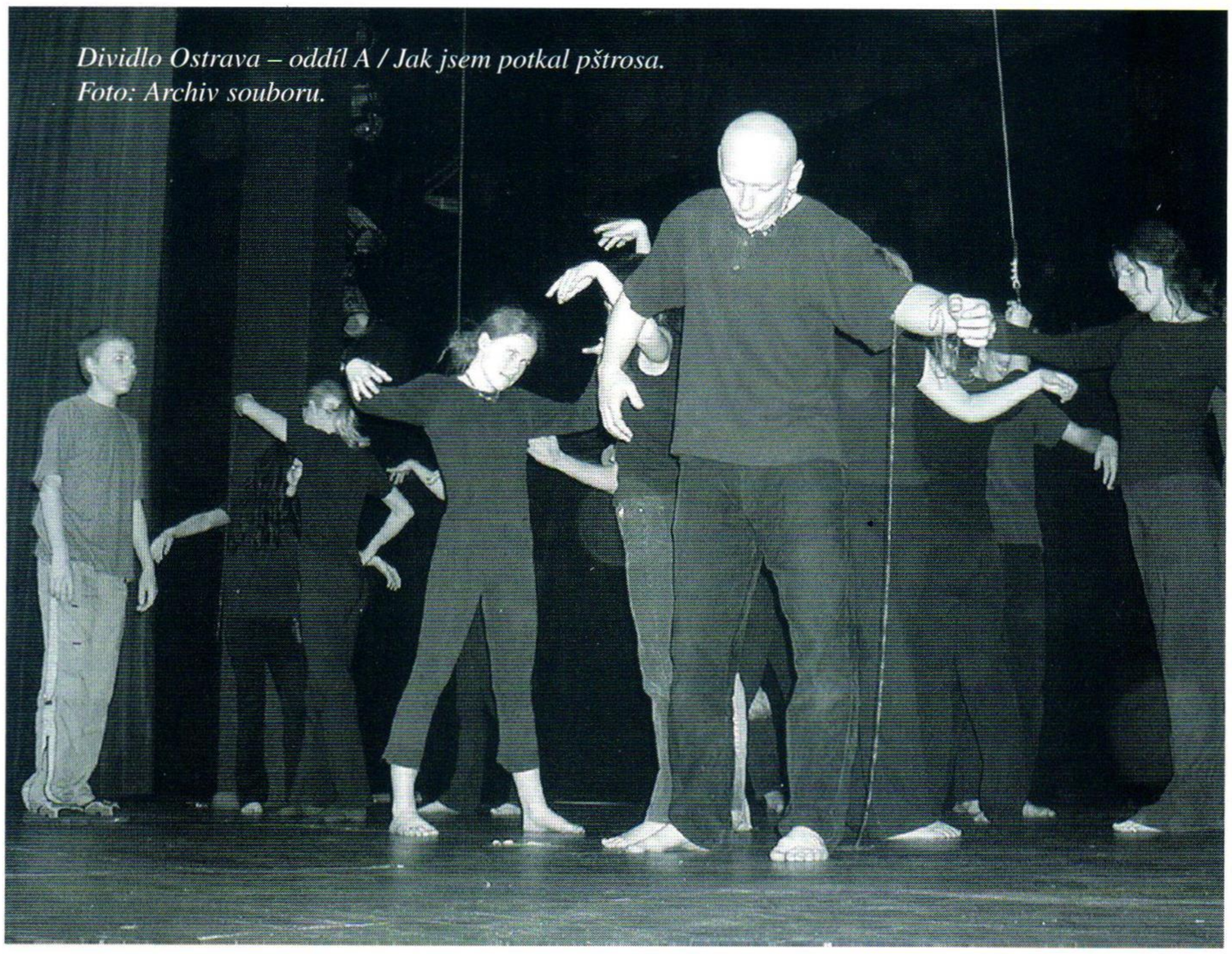
Oč poctivější, sdělnější a emotivně silnější pak byla další představení! **„Loutka“** DS CYRANOVY BOTY z Brna pod vedením Věrky Belháčové. Práce s postiženými lidmi v žánru pohybového divadla je nesmírně složitá a podaří-li se tak, jako v této inscenaci, máme možnost zapomenout na vozíček, na jiná tělesná postižení, protože z každého gesta, ale především z celého tvaru je cítit člověčenství, obrovskou zaujatost, prožitek, poctivost, přesvědčivost. Je to opravdu SDĚLENÍ názoru na svět, na život, na společnost, nesmírně poctivé, citlivé – a výsostně divadelní! Moc se mi chtělo po skončení jen tak sedět a v sobě si užívat ten zážitek, a nebyl jsem sám. Nádherná byla práce s rekvizitou, jednoduchostí, fantazií v drobničce **„Špagety Western“** Lenky Kohútové z Prievidze. **„Žart“** DS ALTERNA z Rimavské Soboty od Plumlova ještě dozrál, je to silná výpověď o světě, v němž žijeme, byť přes historii... Stejně jako **„Otčim“** DS DAXNER Tisovec (tento soubor slaví letos 142 let!) na motivy textu P. O. Hviezdoslava. Je-li klasik vskutku klasikem, ne čítankou, pak má ke dnešku moc co sdělit, uchopí-li se pravdivě, je velmi moderním autorem! A herectví tohoto souboru jen navodilo lítost, že nejsou už v české televizi slovenské divadelní pondělky... Tak jsme měli na Setkání v Ostravě alespoň slovenská divadla, a kamarády zpoza hranic, jako Vlada Sadílka, Maňa Lacka...

Společenským vrcholem byl koncert slovenské folkové skupiny M.E.L.L. a je škoda, že ozvučení DLO jim zabralo tolik času, že čas hraní byl krátký. Ale říká se „dobrého po málu“ a tak se o to víc můžeme těšit na jejich opravdový samostatný koncert v Ostravě k prvému jarnímu dni 2003!

Realizační tým byl tradičně složen především z pracovníků ODV i jiných oddělení DDM. Spolupracovali členové DIVIDLA Ostrava, nejen při přestavbách, technice, svícení a zvučení, ale i úklidových pracech a organizaci (pořadatelé, hostesky). Celkově se na organizaci a pořadatelství setkání aktivně podílelo přes 50 členů souboru – a k tomu mnozí další vystupovali! Také redakci UCHA, časopisu Setkání tvořili členové oddílu „Napotřetí“ DIVIDLA a stačili vydat 5 čísel s recenzemi a informacemi...

Vynikající atmosféra a skvělá představení v Divadle loutek Ostrava byla mimo jiné i dílem všech pracovníků této instituce – od vedení (paní Adámkové za poslední roky vděčíme za mnohé), přes techniku, osvětlovače, zvukaře (který je konečně také odchovancem DIVIDLA), až po pokladní, šatnářky, uvaděčky, uklizečky a bufet. Samo prostředí tohoto nádherného prostoru v centru Ostravy pomohlo, aby oslava patnáctin DIVIDLA byla důstojná – a intimní, vstřícná, lidská… Pro všechny účastníky to byl skutečně svátek! A co je pro nás všechny nejcennější – po celý den byli v sále jako diváci herci a pracovníci DLO, kteří projevili zájem o to, aby v dalším Setkání mohli být partneři, a na takovéto akci, s takovými diváky si sami i zahrát!

Za velkou čest a poctu považujeme účast zástupců ministra kultury vlády ČR Pavla Dostála (který sám se opět pro pracovní zaneprázdnění omluvil) – paní Ivany Vozkové a její kolegyně. Dále zástupkyně hejtmana Moravskoslezského kraje Dr. J. Wenigerové, i staronové - a právě ten den „znovuinstalované“ - starostky Ostravy-Mariánských Hor Ing. Arch. Liany Janáčkové na slavnostním zahájení a úvodním představení oddílu „G“ - DIVIDLA „Dva muži v šachu“. Při jejich pracovním zaneprázdnění, zvláště v době těsně po volbách si dokázaly všechny najít chvíli času, aby s námi symbolicky oslavily naše výročí.

Dividlo Ostrava – oddíl A / Jak jsem potkal pštrosa.
Foto: Archiv souboru.

Ocenit je třeba i spolupráci se Svatým Petrem a jeho počasovým teamem. Jejich příspěvek k našemu 18. Setkání byl zásadní! Po týdnu sněhu, plískanic a mrazů najednou od čtvrtečního rána do nedělního večera takřka jarní počasí, bez deště a obvyklého prvního sněhu ovlivnilo nejen atmosféru, udělalo krásnou náladu všem účastníkům, ale pomohlo nám i tím, že jen několik dětí a lidí si onen pobyt na karimatkách, v improvizovaných ubytovacích místnostech tělocvičen a našich kluboven odstonalo! I to byl velký dar k našemu výročí – děkujeme!

A na samý závěr stručné rezumé v číslech a faktech. Osmnáctého Setkání divadel a lidí v Ostravě se zúčastnilo celkem 21 souborů z Čech, Moravy, ze Slovenska a Polska. Viděli jsme celkem 27 představení ve třech dnech, v prostorách sálu DDM (a to nejen na jevišti, ale i uprostřed sálu, a následně pak znovu na jevišti…), a v Divadle loutek Ostrava. Přítomno bylo 250 hostů a cca 50 Dividlanů. V DDM jsme zaznamenali okolo 70 diváků, v Divadle loutek Ostrava pak přes osmdesát diváků mimo účastníky Setkání. Časopis UCHO vyšel 5x, celkem měl 28 stran…Snědli jsme vždy okolo 260 obědů, večeří a snídaní. Spotřebovali jsme denně okolo 600 rohlíků, vypili mnoho litrů čaje a kávy. Neměli jsme žádný úraz (krom zadní nápravy Š-1203) a žádné podstatnější zdravotní problémy. Vše jsme stihli v pohodě a bez stresů!

Tak – snad – zase za rok, na 19. Setkání divadel a lidí v Ostravě, v listopadu 2003.

Saša Rychecký a DIVIDLO Ostrava

ČESKOSLOVENSKÉ NADĚLENÍ 2002

(ZPRÁVA O 8. ROČNÍKU NESOUTĚŽNÍ PŘEHLÍDKY A DÍLNY STUDENTSKÉHO A JINÉHO MLADÉHO DIVADLA NADĚLENÍ 2002 BRNO - LUŽÁNKY)

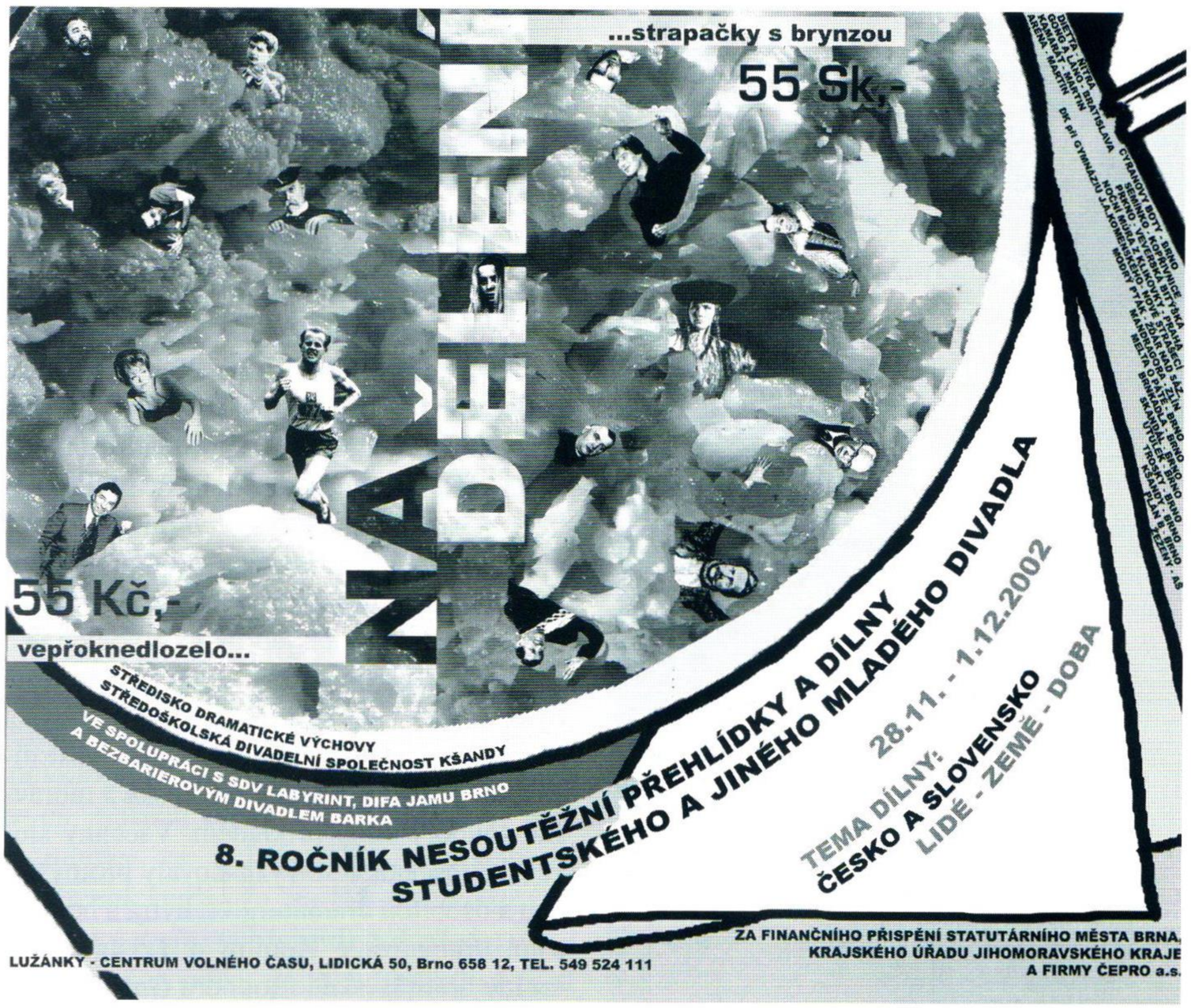
Brněnské Centrum volného času v Lužánkách - jeho Středisko dramatické výchovy ve spolupráci se Středoškolskou divadelní společností KŠANDY se již od počátku devadesátých let soustavně věnuje nabízení otevřeného prostoru pro pracovní setkávání souborů a tvůrců dětského a mladého divadla. Konec školního roku a počátek léta bývá při Brnkání otevřen především dětem, předvánoční Nadělení je pak především velmi svobodnou tribunou pro divadelní opusy teenagerů. Nejinak tomu bylo (**již po osmé**!) i první prosincový víkend 2002.

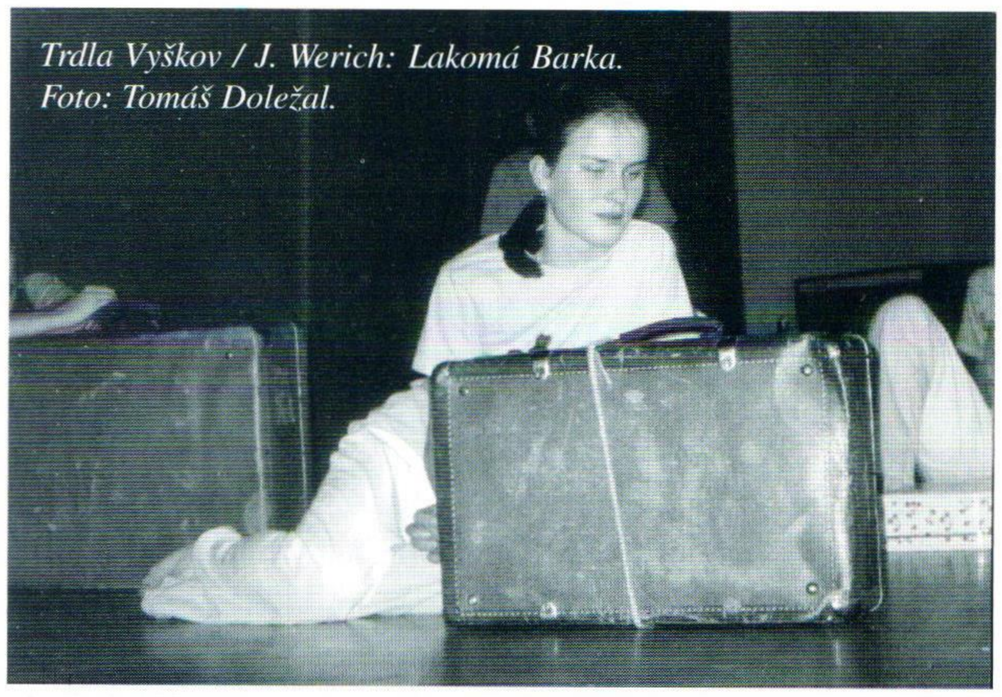
Šestnáct inscenací spolu se svými tvůrci, hosty festivalu, studenty brněnských škol a lektory seminářů (většinou studenti a učitelé uměleckých škol z Brna, Banské Bystrice a Plzně, také mladí inspirativní praktici divadla, lektoři dramatické výchovy z různých volnočasových center), ale i řada viditelně spokojených diváků, ti všichni na tři dny okupovali dnem i nocí velmi pohostinné Lužánky, divadlo Barku i učebny JAMU.

Jak už je při Nadělení tradicí, nejde jen o přehlídku, ale jedním z cílů festivalu je vytvoření platformy pro prosté lidské setkávání a výměnu zkušeností, či „jen" obyčejné navázání nových přátelství. Přehlídku otevírá společný masový happening, účastníci mají možnost v průběhu přehlídky se vzájemně potkávat v seminářích propojených, také tradičně, jedním společným tématem (letos: Lidé, země, doba), jež provází celý ročník Nadělení. K Nadělení patří také diskusní setkávání už po čtvrté moderované studenty Ateliéru dramatické výchovy Západočeské univerzity v Plzni.

Důležitou inspirací, kterou začalo Nadělení v posledních ročnících nabízet, je potkávání s inscenacemi a tvůrci ze zahraničí (v Brně už uvítali například Maďary, Poláky, Rakušany). Letošní hosté byli specifičtí: slovenské soubory se svými představeními tvořily jednu čtvrtinu programu (soubory do Brna dorazily z Nitry, Martina a Bratislavy). Pro někoho už to emocionálně a zkušenostně byla cizina, pro jiné to ještě bylo „naše", ale inspirace nabídli Slováci rozhodně dostatek. Především poctivost divadelní práce byla určitě pro české a moravské soubory silný příkladem. Všechny slovenské inscenace se vyznačovaly promyšlenou a osobitou dramaturgií (chytrá a hercům ušitá dramatizace **Román o Tristanovi a Izoldě** bratislavského souboru ***Gong***, osobitá aktualizace **Žaloby a žerty** podle Hanse Sachse, který nabídla na Nadělení martinská ***Aréna***, ale především autorský až filosofický jevištní esej o manipulaci, hledání smyslu života s archetypálními postavami Stvořitele a Smrti v důvěryhodném provedení martinského dětského souboru ***Kamarát*** **Spolu na dně**), divadelním viděním (Gong, Kamarát), hereckou technikou (všichni Slováci se jí v Brně v dobrém předvedli) a také formou - především zajímavou ucelenou a nenáhodnou scénografií (bezesporu opět Gong, ale i nitranská ***DIETTA*** se svým kusem **A čo ja, miláčik?**). Z pohledu zúčastněného pozorovatele je právě míra zvládnutí divadelního řemesla, pokud možno všech jeho složek, od práce s textem, až po ovládání těla v tanci, či chůzi na chůdách, ústřední zprávou, jež o sobě Slováci do Brna přivezli. Trochu lapidárně: „nejen hrát si, ale hrát".

Motiv hry, možná spíš pohrávání, by mohl být společným rysem většiny reflexí domácích představení (a nehanlivě - snad jen slovo zahrávání by diváku vešlo na mysl při pokusu o představení **Sen noci svatojánské** pražského souboru ***Noční můra z Klikovky***). Pohrávání s literárními texty nabídly soubory z Vyškova (***Trdla*****: Lakomá Barka**), z brněnského Labyrintu (***Plán B:*** **Vdáváme matku**), či v minulých letech na Nadělení velmi úspěšné ***Prkno*** z Veverské Bítýšky (**Pán Bůh s námi, je tu Cami!**) nebo poetický ***Modrý pták*** ze Žďáru nad Sázavou (**Jsou dva různé**). Vedle textů těžících spíše z humorného nadhledu, pohrávání si s ironií, nadsázkou, či jazykem je jistě užitečné vyzdvihnout pokus o ideově silný

Trdla Vyškov / J. Werich: Lakomá Barka.
Foto: Tomáš Doležal.

DIETTA Nitra / T. Kusá: A čo ja, miláčik?
Foto: Tomáš Doležal.

vejce nikdy malomocné hmatem prezentované souborem ***Semínko*** z Kopřivnice, či u brněnského ***Útulku č.29*** v podobě velmi otevřené **Mluvím s tebou ač jsi nebo nejsi,** byť i tady ještě málo zkušenými performery naplněné. Improvizace obou zmíněných souborů čeká hodně práce především s pointováním a rytmizováním jednotlivých výstupů. To že improvizace a svobodné hledání tvaru může být pravou cestou ukázala představení **Loutka** (***Cyranovy boty*** z domácích Lužánek) a autorská koláž z Prevértových textů **Jak jsem potkal pštrosa** (ostravské ***Dividlo – Áčko***). Také ukázka druhého z dividlových oddílů – ***Bráškové***: **Postel** nabídla osobitou cestu s improvizací). Právě v Loutce – pohybovém představení nabídnutém souborem integrujícím do jedné party zdravé děti s dětmi s různým fyzickým postižením – se názorně ukázalo, že lze i u této věkové kategorie vyjít z poučení a adekvátního zvládnutí současných divadelních postupů a pak poskytnout divákům skutečně silný estetický zážitek.

Protože autor těchto řádek je poměrně vytrvalým účastníkem Nadělení, dovoluje si v souvislosti s letošním ročníkem pojmenovat jeho klíčovou devizu. Tou je pro něj bezesporu šance nabídnout mladým divadelním hledačům v nesoutěžní a otevřené atmosféře svou práci, nést za ní v diváckých reflexích (kromě diskusí se diváci bezprostředně vyjadřují na velkých panelech, a jsou to někdy ostré trefy) odpovědnost i možnost tříbit si vlastní myšlení o divadle v otevřených, ale věcných diskusích. Ale to není na Nadělení nic nového, tak to tu běží už osm let a není divu že organizátoři pravidelně musí několik souborů z kapacitních důvodů odmítnout.

Pro nadcházející rok uvažuje ARTAMA o uspořádání národní postupové přehlídky pro studentské divadlo. Jejím budoucím organizátorům (Nadělení samo chce dále zůstat důrazně nesoutěžní) by jistě lužánečtí mohli, díky svým zkušenostem, nabídnout ku pomoci nejednu cennou radu či nápad.

Roman Černík

a dramaturgicky komplikovaný text Daniely Fischerové **Báj**, k jehož naplnění se statečně pokusil dojít ***Divadelní soubor gymnázia z Nového Strašecí***. Pokusem o autorskou dramatizaci **... a konec**, hru nad závažným tématem nabídl i další z domácích, lužánecký soubor ***Kšandy I***.

Hra je základem pro improvizační akce, se kterými se diváci mohli několikrát potkat. Třeba v ještě málo zvládnuté a poněkud zbytečně agresivní podobě **Nikdo**

KDY? KDE CO BYLO O ČEM JAK?

PEPOVI ANEB JAK SE LETOS „PERLILO"

Ahoj Pepo,

již 28 minut je středa 5. února 2003 a já tlačen uzávěrkou Amatérské scény sedím s notebookem na klíně a píšu a píšu a píšu… Uvědomuji si, že jsem se s tebou v neděli po skončení jednoho z divadelních maratónů pod hrošími křídly, tedy po skončení letošního Perlení, ani pořádně nerozloučil. Jako omluvu v tuhle noční, či chceš-li hodně časně ranní hodinu pozvedám sklenku Modrého Portugala z Kobylí. (Tuto značku červeného vína vřele doporučuji!)

V myšlenkách se vracím k přelomovému víkendu ledna a února, tedy k datu, které je již v nejednom kalendáři amatérského divadelníka označeno vykřičníkem a nápisem „Bechyňské Perlení". Vzpomínám na ten maratón divadelních představení, který začal v pátek 31. ledna 2003 v18:55 tvým zahajovacím proslovem. Po něm jsi přenechal „své" jevišti **DS Vltavan z Týna nad Vltavou**, který zpoza humen přivezl **Ostře sledované vlaky Bohumila Hrabala**. Představení v režii hostujícího Jana Šejhara jako by se samozřejmostí počítalo se znalostí slavného filmu a bylo tak spíše jakýmsi black-outovým sledem fragmentů z Hrabala, než inscenací s jasně vystavěnými a hlavně zakončenými dramatickými situacemi.

Po představení jsi nás nahnal do malého sálu, ve kterém pronesl autor a režisér **Pražského divadelního souboru Kámen** Petr Macháček: „Teď vám zhasneme a až se rozsvítí, tak vám zahrajeme **Karkulku**". A zahráli. A byla to „kamenná krásnota". Tenhle divadelní soubor jde sveřepě svojí cestou, se svojí poetikou a svým jasným divadelním názorem. I přes některé výborné herecké výkony (Myslivec, Vlk, Veverka) se inscenace místy neubránila výraznému rozměňování situací, ba až padání řmenu. Po kratičké přestávce a po Macháčkově „Teď vám zhasneme a až se rozsvítí, tak vám zahrajeme **Můru**" nás Kámen vtáhl do básně **Viktora Dyka**. Tato „zachmuřená báseň o sametových křídlech a prochladlých lampách" byla opět protknuta nezaměnitelnou poetikou souboru. Bohužel se tentokrát některým z diváků zdála příliš komplikovaná a míjeli se tak s textem.

V půl jedenácté v noci jsi s humorem sobě vlastním zahájil první povídání o viděném a předal jsi slovo lektorům. Letos jimi byli Marie Kotisová a Vladimír Zajíc. A nastalo to, co i já jsem jako divadelník a režisér na Perlení vždycky miloval – povídání bez svazujícího pocitu soutěživosti. Kdo chtěl něco říci, tak to řekl a každý si před jednou hodinou v noci odnášel do postele spoustu podnětů pro svoji další práci.

Po krátkém spánku jsme se všichni sešli s **DS Rachtámiblatník Praha** a s jejich **Ptákem Ohnivákem**. Text Jindřišky Netrestové, který byl loni oceněn v autorské soutěži Oříšky pro Popelku, jako by ve svém jevištním provedení nedosáhl toho, co sám skýtá. Režiséru Zbyňku Beranovi se nepodařilo bohužel najít takový inscenační princip, který by pohádkový příběh nerozstříhal na krátké sekvence oddělené od sebe zatažením opony a vždy dlouhou přestavbou scény. Zároveň se značná část příběhu převyprávěla, či spíše byla přezpívána postavou šaška – vypravěče, místo toho, aby situace byly odehrány a zdivadelněny.

Divadelní soubor Vicena Ústí nad Orlicí přivezl mikrokomedie **Pierra Henri Camiho** v úpravě a režii Jany Staňkové pod názvem **CAMI(áda)**. Taškařice se zpěvy, jak soubor uvádí, sestavená z Křížové výpravy, Noci orgií v Nesleské věži, Dramat v paláci Borgiů, Frigoleta a Kleštěnce z pralesa byla rozehrána jako divadlo na divadle. Parta mladých lidí si prostě hrála s Camim. Místy se jim to dařilo více, a to zejména díky suverénním výkonům některých mužských protagonistů, místy pak méně. Někdy se šlo až proti poetice Camiho jako takového (např. kankán v Noci orgií). Když jsem inscenaci viděl poprvé na podzim ve Vysokém nad Jizerou byla rozvláčnější, s rušivým množstvím živé předělové hudby. Soubor zjevně na inscenaci stále pracuje, protože na bechyňském představení byl patrný posun v celkové kvalitě.

Dalším **pražským souborem byla Divná Bára**. Přivezla hru **Osudové kolo**, jejíž text napsal na motivy orientální pohádky ze sbírky Zvířátka a Petrovští a zároveň sám režíroval Jiří Benda. Snad největším problémem inscenace odehrané na Perlení byl prostor. Herci byli vměstnáni na jeviště malého sálu a doslova a do písmene si na něm překáželi. Nervozita protagonistů během představení narůstala, inscenace sama se pomalu začala drobit na jednotlivé výstupy, situace ztrácely tempo a divák místy i podříml.

Když se dotočilo Osudové kolo a opět proběhlo povídání o viděném nahnal jsi nás zase do velkého sálu, kde byl již tou dobou připraven **Divadelní spolek Svatopluk z Benešova** s hrou **Bolemíra Noce Čekatel**. Příběh malého, zapomenutého človíčka, herce, který kdesi v podzemí stále čeká na ten svůj „velký" výstup. A čeká ne něj už tak dlouho, že na něj skoro všichni zapomněli. Sto minut s přestávkou, tři mužské figury a jednoduchá scéna připomínající opuštěný sklad. Obě vedlejší postavy (Inspicient a Starý herec) byly rozehrány zdařile a byla zde jasně patrná práce režiséra. Bohužel představitel hlavní postavy (Čekatel) za oběma spoluhráči mírně zaostával a místy byl jeho herecký projev až lineární. Hlavní problém inscenace však dle mého názoru spočíval v dramaturgické volbě textu, jehož téma je v dnešní době spíše vyčpělé, než zajímavé a něčím přitažlivé.

Po skončení Čekatele následovalo další z tvých milých překvapení – v rámci devátého ročníku Perlení jsi k osmi představením zařazených do té chvíle v programu, přiřadil představení deváté, bonusové. Byla jím **Labutí píseň Antona Pavloviče Čechova** v podání **Pavla Němce**. Známý a amatéry často hraný text o stárnoucím herci, který rozjímá nad rolemi, které si nikdy nezahrál, si protagonista i režisér v jedné osobě upravil na tělo. Jak pak při povídání o viděném prozradil, představení mělo ten večer divadelní premiéru. A nutno dodat, že premiéru poměrně vydařenou. A to i přes místy zcela logicky absentující režijní pohled z druhé strany. Celé představení bylo protknuto nádhernou a až živočišnou schopností existování na jevišti, a to i v situacích, kdy se najednou nedostavují slova, která se v tu chvíli dostavit mají.

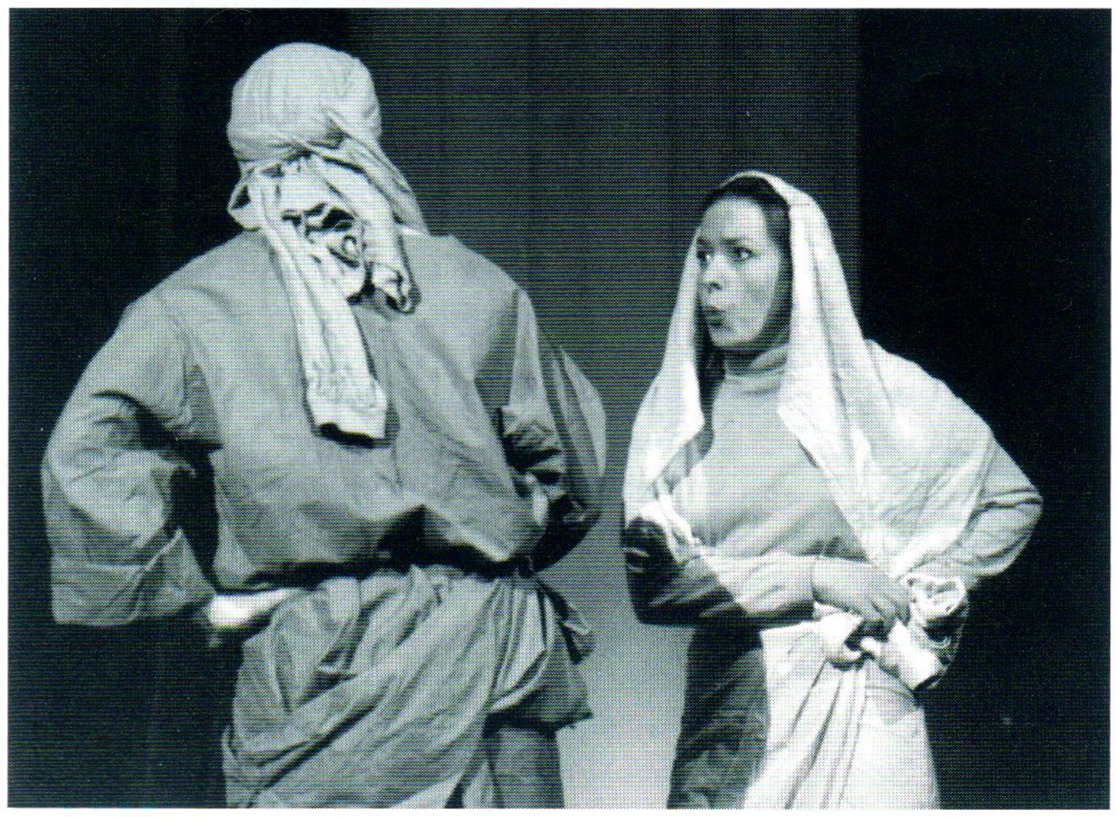
Posledním představení celého Perlení, na které si nás v prořídlém velkém sále pozval byla **Proměna**, kterou **podle Franze Kafky** pro **Divadlo Luna Stochov** upravil a následně režijně vedl **Luboš Fleischmann**. I toto představení si na Perlení odbylo svůj křest před diváky. V dramaturgii stochovského souboru bylo dalším počinem tzv. „Fleischmannovské linie", jejímiž milníky byly takové inscenace jako Pitínského Pokojíček či Goldflamův Horror. Proměna, tak jak ji ten večer stochovští předvedli, byla pro mě bohužel spíše kratičkým příběhem o tom, jak rodina není schopná zavolat pro nemocného Řehoře lékaře. V až sterilně bílém prostředí dekorace bytu se proměna v tomto představení odehrála u zbylých tří členů rodiny a byla motivována pouze jakousi znenadání vzniklou ekonomickou nejistotou, než čímsi, čím je Kafkův text protkán. Tedy až mokvajícím hnilobným zápachem a obtížným hmyzem, s kterým se prostě musí něco udělat. Ale možná, že je moje vnímání celého představení poznamenáno mým prozatím nenaplněným setkáním se s Kafkou. Ale i tak se jednalo o jedno z nejzajímavějších představení přehlídky, a když jsem okolo čtvrté hodiny ranní opouštěl ještě stále živě diskutující divadelní klub, abych tak alespoň na pár hodin dopřál svému tělu odpočinku, stále se ještě v příjemném, i když zakouřeném prostředí, živě diskutovalo. A nejen o Kafkovi!

Nedělního rána jsem děkoval tomu, kdo začátek ranního povídání posunul až na desátou hodinu – že bys to byl zase ty, Pepo? Každých pár minut přišlo vhod. Při ranním povídání, kterého se zúčastnilo o poznání méně divadelníků než povídání předchozích, došlo i na závěrečné shrnutí celého Perlení. Vladimír Zajíc a Marie Kotisová jako jeden hlas poukazovali na kvality takovéto přehlídky. Tedy spíše setkání, na kterém díky jeho nesoutěžnímu charakteru je atmosféra přímo stvořená pro předávání zkušeností, načerpání nových poznatků a k onomu „popovídání si o viděném". Kéž by takových Pepíků Brůčků a Perlení bylo víc a mohlo se jich zúčastnit více divadelníků, byť třeba jen v rolích pozorovatelů. (Upřímně řečeno, kolik na letošním Perlení bylo divadelníků, kteří zde nehráli a přijeli se jenom podívat? A kolik jich bylo v minulých ročnících? A kolikrát jsem už slyšel, silácká slova o tom, že někdo bude na tu kterou přehlídku jezdit pravidelně, třeba jen jako divák.) Sám jsem ale nadále nezdolným optimistou a jsem přesvědčen, že podobné přehlídky mají své opodstatněné místo v divadelním kalendáři. Ale budou-li přibývat další a další, to je jen a jen v rukou amatérských divadelníků. Oni sami musí cítit tak velký hlad po podobných akcích, že se je budou snažit uskutečňovat ve svých regionech. A třeba i požádají paní Artamu o radu či pomoc. Je tu od toho. Ale nejde to, bohužel (nebo spíš bohudík) tak, že to někdo nahoře nařídí a stane se. Takže míč je v tuto chvíli na straně aktivních amatérských divadelníků…

Tak Pepo a je to. Portugal je dopit, článek dopsán a mě se teď hlavou ženou myšlenky směrem k tolik diskutovanému problému klonování. Vznikne-li někdy centrální banka genetického materiálu, budu okamžitě iniciovat vznik občanského sdružení „Více Brůčků divadlu" a budu Tě přemlouvat, aby ses rozdal a to i přesto že pro divadlo i tak děláš hodně. A aby ses časem rozperlil po širokém dalekém okolí… Vím, že to vezmeš.

Děkuju za Perlení letošní i budoucí a dobrou.

Jan Strejcovský

Divná Bára Praha / Osudové kolo. Foto: Archiv souboru.

Svatopluk Benešov / B. Noc: Čekatel. Foto: Archiv souboru.

VÁNOČKA

aneb

CO SI UPEČEM, TO SI TAKÉ SNÍME...

II. ročník nesoutěžní přehlídky dětského a studentského divadla s divadelní dílnou
Kopřivnice 13. – 14.12.2002

Úplně na začátek reportáže o naší divadelní přehlídce se chci zmínit o tom, co vůbec jejímu napsání předcházelo.

Za prvé to bylo vytvoření divadelní základny v DDM Kopřivnice, což začalo v roce 1998, kdy u nás vznikl první soubor. V současné době u nás působí pod názvem „Dětské a studentské divadlo" 10 souborů. Pokrýváme věkovou skupinu lidiček od 7 do 20 let. A díky tomuto potenciálu lidiček, jejich nápadů a práce, jsme si mohli letos troufnout společně uspořádat druhý ročník nesoutěžní přehlídky dětského a studentského divadla Vánočka 2002.

Za druhé to byl telefonní rozhovor s panem Strotzerem, ve kterém mě požádal, abych o Vánočce napsala na jeho žádost jsem do sluchátka kývnul. Nicméně nyní píši tyto řádky s mírnou nervozitou, která vyplývá z toho, že jsem se, svým kývnutím, dostal do role píšícího pořadatele přehlídky o přehlídce. Považuji to za svou značnou nevýhodu, poněvadž jsem deformovaný pořadatelským pohledem na průběh přehlídky. Znám podrobně její přípravu a průběh. I když se budu snažit být objektivní, bude můj pohled na přehlídku jiný, než pohled toho, kdo na přehlídce byl v roli diváka nebo hosta. Z těchto důvodů se pokusím o reportáž bez hodnocení jednotlivých představení z mé strany.

A teď tedy k samotné přehlídce. Vánočka má v podtitulu heslo „Co si upečem, to si také sníme". Platí to obecně pro všechny soubory, které přijaly pozvání zúčastnit se přehlídky. Pro účast na Vánočce totiž nestanovujeme žádný konkrétní druh divadla. Každý soubor může přijet s tím, co uzná za vhodné, tedy s tím, co si doma „upekl". A jak si to upekl pozná podle reakcí diváků. Diváci totiž mají možnost jednotlivá představení hodnotit. A to vhozením kuličky do otvoru v hlasovacím zařízení (bedna s otvory, nad kterými je napsáno: úlet, dobré, dost dobré, výborné a no comment), který svým popisem co možná nejvíce odpovídá divákovu dojmu z představení bezprostředně po jeho skončení.

Jako komentář k jednotlivým souborům a k tomu, co si sebou na prkna přivezly, použiji názory redakce a diváků, které vyšly v necenzurovaném průvodníku přehlídky Truhli-ce. Redakci Truhlice tvořili členové souborů Dětského a studentského divadla DDM Kopřivnice. V průběhu přehlídky vydala redakce čtyři čísla.

Začátek a zároveň první den přehlídky zahajovaly domácí soubory **Dětského a studentského divadla DDM Kopřivnice.**

DDS Stonožka s představením ***O veliké řepě***. Divák mohl na jevišti zhlédnout, jak si děti hrají – však je to náš věkově nejmladší soubor, děti od sedmi let.

DDS Hrombidlo - Dětské a studentské divadlo DDM Kopřivnice: *Pohádky ze staré půdy.* Moc se mi líbily vaše, ač jednoduché rekvizity. Nejlepší byla skříň. Taky chválím vaše vychytané schovky. Hru na schovávanou vystihovala věta malinkatého diváka. „Jéé... oni jsou ve skříni..." Taky vám chválím dvouvětvovou jabloň. A věta „Já tu budu bydlet s tebou, chceš ?!" byla dokonalou tečkou za představením. NELA.

DDS Smršť - Dětské a studentské divadlo DDM Kopřivnice: *Babiččina Světnička.* Pěkné, ale občas nebylo rozumět. Výkon hlavních aktérek byl strhující. Velice mě zaujalo moderní pojetí literární klasiky – Babička. FLERY.

DS Divadlo Na Kraji - DDM Nový Jičín: *Strach.* Sympatizuji hlavně s prohlášením, že neexistuje strach, ale jen naše neschopnost řešit situaci, neschopnost se ji postavit. Co ještě dodat? Bylo to dost výstižné samo o sobě, PETRA. Ve mně to vyvolalo spousty pocitů a z těch ve mně zůstala spousta otázek. Posílám pac a pusu celému soubo-

Činoherní studio Inferno DDM Nový Jičín / Michaela Sekerášová: Co je to láska? Netuším!
Foto: Dan Brchel.

ru. MUF.

DS Semínko - Dětské a studentské divadlo DDM Kopřivnice: *Nikdo nikdy banán malomocný hmatem.* Myslím si, že slovy stejně nic z těch pocitů, které to ve mně zanechalo, nevystihnu... NELA, Jak se hrálo souboru? „....Hrálo se nám banán..."

Činoherní studio Inferno - DDM Nový Jičín: *Co je to láska ? Netuším !.* Celkový nápad tohoto představení mě velmi zaujal, i to, že se to odehrávalo ve Francii. Myslím, že vhodnější místo už se nemohlo najít. Hlavně tobě Evi, byla jsi úžasná, moc ti to tam slušelo. Akorát jsem měla pocit, že na začátku byl hned vrchol celého představení. Který se nedal udržet po celou dobu. ZUZÍ-ZERASKA. Dobře pojaté, pěkný nápad, hodně se mi líbil „ten" přízvuk. NOVY.

DS Těleso XY - Dětské a studentské divadlo DDM Kopřivnice: *Vhr- sti.* Hr-st jako samotný nápad je velmi úžasná. Dalo by se říct, že má hlavu i patu. Jenom taková malá poznámečka. Když je ve scéně více lidí, myslím, že je velmi dobré, když si každý hraje to svoje, jenomže, když začala hrát hudba a všichni tam začali „řádit", najednou si každý dělal co chtěl, co ho zrovna napadlo. Nevím, mně by se možná zdálo lepší, kdyby si každý pořád dělal to svoje, ty svoje pohy-by, ale to je jenom můj subjektivní názor. KRISTÝNKA.

DS Black blood of silver parrot - DDM

Dětské a studentské divadlo DDM Kopřivnice – DS Arnošt / Kolektiv souboru: Agenti. Foto: Dan Brchel.

Nový Jičín. ***Pátek 13.*** Tohle nebyl humor a už vůbec ne černý, uvědomte si, co hrajete! MAJDA. Asi jsem nepochopila, asi to nemělo žádný smysl, byly vidět pěkné vztahy v souboru. Bavilo mě to. KLÁRKA.

DS Arnošt - Dětské a studentské divadlo DDM Kopřivnice: ***Agenti.*** Viděla jsem toto představení již podruhé! Je to faktiš skvělé! Moc, moc, moc se mi to líbilo! Tihle kluci a holky ví jak na to! BYSTROZORKA. Ninja odhalil svou pravou tvář! IVA.

DDS Přepravka - Brnkadla CVČ Lužánky Brno: ***O tlustém pradědečkovi.*** Na dětech bylo opravdu vidět, že je baví to, co dělají. A protože to bavilo je, tak to bavilo i mě. Ale pořád jsem uvažovala nad tím, proč se to jmenuje Tlustý pradědeček a proč ho nikdo nemá rád. Jinak si myslím, že to bylo plné zajímavých nápadů a situací… Akorát mě tak napadlo, že když už používáte ty imaginární věci, jestli by nebylo lepší, je někam odložit nebo dát, když už je nepotřebujete k hraní, ať jen tak zničeho nic nezmizí. ZUZÍ-ZERASKA.

DS Bez názvu - gymnázium Opava: ***Jak chudák k ještě větší nouzi přišel.*** Začátek mě ihned vtáhnul do děje a jen jsem poslouchala a smála se tomu, jak se dá pohrát se slovíčky. Akorát mě trochu zarazilo, že Ema, na to v čem žije, má možná až moc hezké šaty a boty proti ostatním. Vzkaz pro vypravěče: Moc pěkně kulíš oči. ZUZI-ZERASKA

DS Plausus - Závišice: ***„Záskok“.*** Krásný příklad nefalšovaného ochotnického divadla, jsem ráda, že to ještě žije. IVA. Nuda. MARIE.

Divadlo Bez zábran - ZŠ Alšova Kopřivnice: ***Kluk v kluku.*** Mám ze hry velice intenzivní zážitek, nastavila mi zrcadlo a v tom zrcadle se kromě mých nejmenších zákoutí odráželo celé moje okolí, v podstatě mi to svým způsobem otevřelo oči, ale vzhledem ke své pohodlnosti si nejsem příliš jistá, jestli je to dobře. Jinak obdivuji a ctím složitost hry a její obsah se vším všudy. Nemám co vytknout, protože jsem se nedívala očima. Děkuji vám. PETRA. Od tohoto souboru jsem měla možnost vidět všechny jeho dosavadní představení a mám takový pocit, že u toho musím čím dál tím víc uvažovat. Pochopila jsem, že jste nám tímto chtěli říct nějakou svoji myšlenku, ale jakou, tak to fakt nevím... škoda. ZUZI-ZERASKA .

DS Těleso XY - Dětské a studentské divadlo DDM Kopřivnice: ***Král Syrakuský.*** Zdálo se mi, že to dneska nemělo tak nějak šťávu, ale to bude asi tím, že vás bylo bohužel málo …ach jo, přesto jste to zvládli dokonale. IVA.

DS Kšandy - CVČ Lužánky Brno: ***… a konec.*** To nebylo divadlo … to byl život, i když co je to život? Každý z nás má přece nějakou tu roli. Hrozně moc to na mě zapůsobilo, protože to co jsem viděla, se hodně podobalo i životu mému … ANONYM.

DS Vendelín - Dětské a studentské divadlo DDM Kopřivnice: ***Volání zdálky.*** Skvělá hudba, skvělý nápad a skvělé provedení. Ale přece jenom to má nějaký ale. Myslím, že tam bylo až moc přestávek. Myslím, že by se dalo dát něco dohromady aniž by se muselo zhasínat. Dík za zážitek. TEREZKA.

Divadelní spolek Prkno - Veverská Bitýška: ***Brejle.*** Toto představení jsem už měla možnost jednou vidět. A tak jen jak jsem spatřila kulisy, bylo mi naprosto jasné, že se nudit nebudu. A taky, že jsem se nenudila. ZUZI-ZERASKA.

Prkno svým představením udělalo krásnou tečku za druhým ročníkem Vánočky. Pak následovalo předání diváckých cen a oficiální ukončení.

Jak už jsem se výše zmiňoval, na přehlídce fungovalo hlasování formou kuliček. A tak diváci mohli postřehnout, že ty kuličky umí mluvit. Kuličky nám prozradily spoustu zajímavých věcí, ale bohužel, nebo spíše bohudík, nemluvily samy za sebe, nýbrž za diváky. Protože kuličky jsou velice chytré a uvědomělé a vědí, že kdyby se měli diváci a lidi vůbec na něčem domluvit na základě svých dojmů, vůbec by se nedomluvili, tak tento úkol vyhodnocování vzaly na sebe.

Vzhledem k tomu, že se přehlídky zúčastnilo hodně souborů, uvedeme čtyři nejvyšší hodnoty v přihrádce výborné představení, což byla pro hodnocení přihrádka klíčová.

Hodnoty odpovídají procentům počtu diváků, kteří zhlédli hru a pak hlasovali: 98,0 % Prkno - Brejle, 74,6 % Arnošt - Agenti, 70,8 % Smršť - Babiččina světnička, 65,8 % Inferno – Co je to láska? Netuším!

Diváckou cenu si tedy odvezl Divadelní spolek Prkno. Protože však Prkno spadá spíše do kategorie mladé divadlo, než do kategorie studentské divadlo a Vánočka je přehlídkou dětského a studentského divadla, byla udělena cena i za druhé místo.

Přehlídku navštívilo 16 souborů, 189 diváků, bylo odehráno 20 představení, vydali jsme asi 400 Truhlic, bylo spořádáno 300 baget.

Na přehlídce bylo možno potkat tyto profese, které zabezpečovali členové Dětského a studentského divadla DDM Kopřivnice: redaktoři, kulisáci, osvětlovači, technici, šatnáři, biletáři, uklízečky, vypravěči pohádek na dobrou noc, kuchaři, bufeťáci, uvaděči (Kroužek, Proužek a Šatík), kameramani, fotografové, zvonci, tiskaři, hostesky, výpočetní technici, kuličkáři, stěhováci...

Přehlídku jsme uskutečnili za finanční podpory získané z grantu Krajského úřadu Moravskoslezského kraje.

Po skončení přehlídky mám pocit, že se většina souborů svým účinkováním na přehlídce navzájem inspirovala, obohatila a poznala. A pokud to tak opravdu je, splnila přehlídka svůj cíl.

Dan Brchel

Dětské a studentské divadlo DDM Kopřivnice – DS Těleso XY / Kolektiv souboru: Král Syrakuský. Foto: Dan Brchel.

DIVADLO PRO DĚTI NIKOHO NEZAJÍMÁ?

ANEB JEŠTĚ JEDNOU O POPELCE

Předloňský ročník rakovnické POPELKY, národní přehlídky činoherního divadla pro děti 2001 uzavírala Marie Caltová, předsedkyně odborné poroty, slovy: „Letošní ročník jakoby potvrdil věčné a oprávněné stesky na nedostatek dobrých textů určených dětem a všeobecné podcenění této oblasti divadelního směrování.“ Vzápětí připomněla mimořádně úspěšný ročník předchozí (Magorie, Tvrdohlavá žena, Z deníku kocoura Modroočka aj.). V roce 2000 se opravdu mohlo zdát, mj. i díky povlovnému „prolamování ledů“, zejména v oblasti dramaturgie a některým zdařilým inscenacím v letech před tím, že letité úsilí o pozdvižení úrovně divadla pro děti nese své pozitivní výsledky, že se konečně začalo blýskat na lepší časy. Ostatně, nelze soudit z jednoho méně vyvedeného ročníku na celek. Jak čas ukázal, ani z jednoho obzvlášť zdařilého. Na konci loňské přehlídky (2002) předseda poroty Rudolf Felzmann konstatoval, že POPELKA nepřinesla žádný výrazný umělecký počin a pokračoval slovy: „Mohl bych vymýšlet složité formulace k potlumení nepříjemného a hořkého pocitu, ale stručné hodnocení zní, že už loni avizovaný pokles úrovně v letošním roce pokračoval, ba dokonce se značně prohloubil. Jako základní nedostatek vyplývá, že se soubory vzdalují od vědomé pečlivé dramaturgické přípravy, což se pro všechny bez rozdílu stalo cestou k nejistému výsledku. Dramaturgie a dramaturgicko režijní příprava se může jevit jako nejméně atraktivní složka divadelní práce, avšak bez ní ztěžka lze vést herce k pravdivému a silnému výkonu.“

Divadelní soubor Tyl Rakovník / Michael Raml_se: Čtvrté přikázání. Hra z prostředí současné rodiny byla sondou do oblasti výchovy dětí v průmětu třech generací, sondou do jejich vzájemných vztahů a postojů, utvářejících hodnotovou orientaci nejmladší generace a její vnímání světa dospělých.
Foto: Archiv FEMAD 1994.

Po těchto slovech a osmi zhlédnutých soutěžních inscenacích, navíc u vědomí toho, že se jedná o výběr těch nejlepších prostřednictvím krajových přehlídek, nebylo nikterak veselo v lektorském sboru přehlídky, ani mezi zúčastněnými divadelníky. Ba bylo dosti smutno, zejména všem těm, kdo investovali své síly, znalosti etc. tomu, aby se oblast divadla pro děti emancipovala, aby nesetrvávala v roli divadelní Popelky. V takové chvíli lehce, byť možná nepatřičně, tanou myslí otázky po smyslu 21 ročníků národní přehlídky, z nichž se posledních 12 rakovnických konalo každoročně a ne ob rok či s delšími přestávkami jako tomu bylo před tím. Stejně tak otázky po smyslu všech krajských přehlídek, které těm národním předcházejí. Co přinesla proměna libického FEMADu na festival a dílnu divadla pro děti a jeho 11 ročníků reprezentativních jak výběrem inscenací, tak svou vzdělávací částí cílenou ke kultivaci divadla pro děti? Jaký efekt docílilo 14 publikací ediční řady Divadlo pro děti, na níž se podíleli nejrenomovanější odborníci v desetiletí 1986 – 1995 a mezi nimiž najdeme klíčové publikace jejichž znalost by nemohla nezanechat pozitivní stopy? Má smysl pro oblast divadla pro děti vyhlásit již třetí ročník autorské soutěže Oříšky pro Popelku, jejíž nejlepší práce jsou zveřejňovány na stránkách Amatérské scény? Jsou využity dramaturgické pozorníky Amatérské scény věnované divadlu pro děti? Jaký dopad má snažení občanského sdružení Dobré divadlo dětem a jeho stejnojmenné periodikum? Sledují amatérští tvůrci divadla pro děti takové příležitosti k inspiraci jakými jsou festival v Divadle v Dlouhé a dalších?

Skeptik má na jazyku patrně slova o tom, že divadlo pro děti nikoho nezajímá a že všechno to snažení nemá smysl. Skeptický optimista to bude vidět poněkud jinak: Zdá se, že to opravdu smysl nemá, ale nepodléhejme klamu, že dvě tři desítky let obrátí naruby mýtus divadla pro děti, jak jej ve stejnojmenné publikaci vystihla paní Alena Urbanová, mýtus, který přetrval nejméně dvě století. Pokusme se ten mýtus nahlodávat dál. Zkusme ještě stokrát, tisíckrát… všemi dostupnými prostředky drobit tu jakoby neprostupnou názorovou bariéru, že totiž – slovy Aleny Urbanové – „divadlo pro děti je jakési jiné divadlo než normální, že nemůže a konec konců ani nemusí vyhovovat vážným estetickým nárokům, protože stačí, vyhovuje-li požadavkům pedagogickým. Že to nikdy nemůže být nic jiného než atrapa, zmenšená (přesněji řečeno zhlouplá) ‚dětská‘ napodobenina divadla velkého.“ Možná již klepe na dveře, možná si ještě hodnou chvíli počkáme, ale věřme že přijde doba, kdy přehlcení komunikačními a informačními technologiemi a technickými prostředky způsobí nutkavou potřebu setkání živého s živým, partnera s partnerem. Dost možná to bude i doba, kdy zprostředkování vzorců chování a jednání zvládnou technologie, o nichž zatím nemáme tušení, kdy věk a životní zkušenost nebudou vážit tolik, co dnes. Pokud to divadlo přežije, a mohlo by pro svou jedinečnou schopnost existovat tady a teď v bezprostředním kontaktu herců a publika, skýtá se možnost razantního přehodnocení vztahu divadla k dětem. Nejspíše nebude divadlo ani jinou možnost mít, než se chovat partnersky. Mohlo by se jinak stát, že nadobro ztratí publikum, neboť by mohlo být dětmi vnímáno jako něco infantilního, nezajímavého, jako vykopávka či muzeum, co nikoho nezajímá. A ztratí-li divadlo tyto děti, ztratí je nadobro, už nepřijdou ani jako dospělí, divadlo pak ztratí smysl své existence.

To, co tu líčím jako fantazijní vizi budoucnosti, lze pozornějším sledováním dětského publika pozorovat již dnes. Všimli si, či připustili si „tvůrci divadla pro děti“, že k nim děti shlíží jako k něčemu, co není nic jiného, než atrapa, trapná (lépe řečeno zastaralá) „starožská“ napodobenina velkého virtuálního světa?

Problematika amatérské divadelní tvorby

Řeknete si, milí čtenáři, že přeháním, že mě chytil fantas, že je to všechno zcestné uvažování a blábol. Možná máte, a kéž byste měli, pravdu. Nemějte mi to za zlé, je to jen způsob volání po zachování jedinečného fenoménu, jakým je divadlo, po zachování jednoho z nejúčinějších prostředků bezprostřední komunikace živoucích lidí, nadaného emočním působením, které sotva kdy technika zvládne.

Co se tedy dá dělat? Obecně vzato je to zřejmé. Nelze než brát tvorbu divadla pro děti s plnou vážností, jako komunikaci mezi partnery prostředky umění. Jak tomu může napomoci POPELKA v Rakovníku, to naznačila rozprava účastníků loňské přehlídky, kteří v nemalém počtu (cca 40) dali přednost úvahám nad budoucností divadla pro děti a rakovnické přehlídky oproti volné zábavě probíhající v jiné části Tylova divadla (byť se bavila přesila).

V první řadě by do programu POPELKY neměly vstupovat inscenace vycházející z prostoduchých textových předloh, o škváru nemluvě. Osobně bych vyloučil možnost zařadit všechny tzv. moderní pohádky, tj. odvary z klasických pohádek, nakládající s čímkoli z této vzácné studnice jakkoli. Jen aby byla „zábava", „vzrůšo", aby se herci mohli odreagovat od umění a vydovádět se. Běžné pospojování několika pohádkových příběhů či motivů v jednu tzv. moderní pohádku bez toho, že by vznikla nová kvalita nepopírající podstatu pohádky, její archetypálnost a schopnost účinným způsobem předávat dětem kýžené vzorce chování a jednání. Přirozeně, že se to netýká vpravdě moderních pohádek, jež u nás reprezentují jména Josef Čapek, Jan Werich apod. Proč takové příkré stanovisko zastávám? Budeme-li i nadále nesčetněkrát rozborovými semináři a reflexemi dětí ozřejmenou nekvalitu připouštět na jeviště národní přehlídky, nedopouštíme se tím ničeho jiného, než toho, že jí dáváme punc kvality. Vzorek produkce na vrcholové druhové přehlídce by měl přeci sloužit jako vzorek kvality a inspirace. Inspirovat potencionální inscenátory – návštěvníky POPELKY typem dramatiky, o kterém je řeč, mi připadá přinejmenším scestné.

V této souvislosti bude asi nutné, aby rozhodování o nominacích na POPELKU bylo podmíněno hlubšími znalostmi problematiky divadla pro děti, nejméně pak tím, že o právu nominace budou rozhodovat ti, kdož znají aktuální měřítko úrovně inscenací národní přehlídky. Bohužel, nebude takových lidí mnoho a omezí to možnost krajských přehlídek soubory nominovat. Je však v moci jejich pořadatelů, aby řady měřítek znalých osob pomohli rozšířit.

V druhé řadě by nebylo špatné, kdyby naše pohádkové zaklení, a teď mám na mysli dobré pohádky na jevišti, bylo narušeno divadelními hrami pro děti odrážejícími život a situace v nichž se právě ocitají, tj. hry ze současnosti a o současných problémech i radostech. Ostatně, na západ od našich hranic je to docela běžné – převažuje zde produkce právě tohoto typu, i když pohádky nechybí. U nás se pokusil zažité pohádkové stereotypy narušit jen málo kdo a sotva kdo s úspěchem. Zářným příkladem je tu především Jarda Kodeš s rakovnickým souborem Tyl jednak uvedením vlastní dramatizace Kožíškova textu pod názvem Cirkus a zejména českou premiérou hry Michaela Ramlřse Čtvrté přikázání.

Nevím, zda se v stěsnaném čase rakovnické POPELKY dá nalézt čas na jiné semináře než ty, které probíhají. Pokud ano, nebylo by marné vytvořit jakousi autorskou dílnu, v níž by vznikaly textové předlohy na aktuální témata. Vím, že ne všichni se cítí na to být autory. Pro ty, co se obávají vstoupit na autorskou půdu, by bylo dobré uspořádat semináře, jejichž obsahem by bylo otvírání cest, vedoucích k volbě kvalitní dramatiky pro děti a nalézání zdrojů, z nichž může divadlo pro děti čerpat. Vůbec nejpotřebnější se jeví seminář, v němž by se zájemci naučili schopnosti umět přečíst hru tak, aby rozpoznali texty, s nimiž stojí za to pracovat, od těch, které nesplňují základní podmínky pro jevištní realizaci. Nabízí se i setkání, které by souborům hrajícím pro děti zprostředkovala výměnu zkušeností z oblastí, které stojí mimo vlastní tvorbu, tj. např. z ekonomické, legislativní, provozně-organizační.

POPELKA převzala dílem i funkci někdejšího libického FEMADu, festivalu a dílny divadla pro děti. V posledních dvou ročnících byl program doplněn o špičkové inspirativní inscenace. Zdá se, že to, co se podařilo napoprvé, se neopakovalo vloni v takové kvalitě a síle inspirativního působení. Mám tu především na mysli závěrečné představení hostující plzeňské Alfy s inscenací O strašlivém drakovi, princezně a ševcovi. Myslím, že výběr toho nejlepšího z oblasti divadla pro děti, předně pak činoherního, bude důležitým úkolem pro každý další ročník POPELKY, ne-li vůbec úhelným kamenem zájmu amatérských divadelníků o účast na přehlídce. A nedělám si žádné iluze, že se to vždy podaří excelentně, neboť ani profesionální scéna neskýtá mnoho možností k inspiraci. Že by divadlo pro děti opravdu nikoho nezajímalo? Ale ne, tak to úplně není. Bohužel, jen málo je těch, co ho berou vážně. Připojme se k nim a nevzdávejme to. Budoucnost našich dětí za to stojí.

Milan Strotzer

Divadlo Alfa Plzeň přivezlo na POPELKU 2002 inspirativní představení podle scénáře a v režii Petra Nosálka Harlekýn a Kolombína. Jeho inscenace byla pootevřením „dramaturgických vrátek" divadla pro děti a mládež, nadto ukázkou precizní práce z oblasti commedie dell'arte, zejména dobrý příklad toho, jak lze realizovat v tělesném materiálu herce význam a smysl situace a jednání v ní. Byl to výborný pendant k němčické Strakaté komedii, jejíž inscenátoři jakoby netušili, jakou látku si vybrali k jevištní realizaci. Foto: Jan Švácha.

ROZHOVOR PRO AS

NEPŘIPRAVENÝ ROZHOVOR SE ZASKOČENOU EVOU ANDĚLOVOU

Rádobydivadlo Klapý s osobitou dramaturgií i poetikou stojí a padá s herci a především vlastně s herečkami. Jednou z kmenových členek souboru je Eva Andělová z Litoměřic. Hrála téměř ve všech Valešových inscenacích a troufám si prohlásit, že ve svém oboru (charakterní herečka) patří v českém amatérském divadle ke špičce. Vzpomeňte si na její Bernardu Albu z inscenace Ukrutný Lorco, corridou voníš, zajímavé role žen ve středním věku v Ježíšek už dávno či Našem městečku. Právem si z Divadelní Třebíče odnesla herecké ceny. Na rozhovor s ní jsem myslela dlouho, chyběla správná příležitost. Na loňskou Popelku přijela jako pozorovatelka, tedy bez neodkladných povinností. Když jsem ji požádala o rozhovor, rezolutně odmítla. Řekla, abych si našla někoho jiného, neboť na ní není nic zajímavého. Trvala jsem na svém. Eva nakonec souhlasila, ale neustále namítala, že otázky jsou moc těžké a ona není připravená. Nevěřila mi, že její nepřipravené odpovědi nepřepíšu. Milá Evo, já své sliby plním.

Evo, vypadáte, že divadlo děláte celý život. Nebo je to jinak?

Je to jinak. Divadlo jsem začala dělat velmi pozdě. Já jsem tvor ostýchavý. Chtěla jsem se sice v Litoměřicích připojit k místní amatérské skupině, ale nikdy jsem v sobě nenašla odvahu, abych tam zašla.

Kdy se to zlomilo?

Vlastně až když jsem poznala Láďu Valeše. Tehdy jsem si dodala odvahu. Jednak jsem začala hrát s litoměřickými a jednak dojížděla do Klapýho. Pak jsem prostě chtěla stihnout všechno.

Říkáte o sobě, že jste ostýchavá. To vlastně nejde moc dohromady s poetikou Rádobydivadla a jeho apelem na osobně velmi naléhavé odkrývání hierarchie hodnot.

Když se to jednou zlomilo, tak asi žádná překážka už nebyla. Střádalo se to ve mně a pak to puklo.

Máte nějaké divadelní vzdělání?

Dělala jsem středočeskou krajskou Lidovou konzervatoř. Kurz byl sice určen pro vedoucí dětských divadelních souborů, nicméně měli jsme i hereckou průpravu. Kromě toho poslouchám, koukám, učím se na seminářích při přehlídkách.

Zkusila jste si také divadelní režii. Jaké to bylo?

Pokusila jsem se o to v pohádce pro děti. Zjistila jsem však, že to není to pravé.

V čem?

Máte toho strašně moc na starosti, což znamená postarat se úplně o všechno. Profesionální režisér má zázemí ve spolupracovnících, např. v produkci, my nikoliv. Patrně v sobě nemám tolik energie jako ostatní. Velmi to vyčerpává. Pro amatérského herce je možná zdravé si to zkusit. Říkám to všem, kteří nadávají na své režiséry. Když jeden herec z dvaceti nepřijde na zkoušku, a všichni jsou naštvaní, odnese to režisér. A to vůbec pomíjím, že amatérský režisér je sám sobě dramaturgem, minimálně spoluscénografem atd.

Umíte si s tou zkušeností představit situaci, kdy režisér hraje ve vlastní inscenaci?

Jistě si to umím představit. Musí si zařídit buď někoho, kdo na to bude koukat nebo, a to jsem vyzkoušela, si to nechá natočit na videokazetu a podívá se na to sám. Mně při tom řada věcí napadne. Ověřila jsem si to na svých rolích. Stačí amatérský videozáznam pořízený na veřejné generálce. Vidím sama sebe, a to je nezprostředkovatelné. Doporučuji to každému.

Jaký prostor má herec ve Valešových inscenacích, tj. je všechno připraveno do detailu?

Určitě není. Valeš má schopnost dobře postavy typově obsadit. Každá role se člověka dotkne a on na ní začne pracovat. Mne vlastně zkoušky čím dál tím víc baví oproti veřejným představením. Proces tvůrčího hledání je velmi příjemný.

Na Rádobydivadle je velmi zajímavé pozorovat, jak se jednotlivé inscenace vyvíjejí, jak dozrávají. Vy jste uvnitř tohoto procesu. Dokážete říct, čím to je?

Hodně hrajeme a ověřujeme si na reakcích diváků, zda chápou, co jsme jim chtěli sdělit. Na zkouškách nejedete na sto procent, k tomu vás donutí až divák. Pak se často objeví něco, co bylo pod povrchem. Na vás reaguje váš herecký partner a celé to začne pracovat. Takže, byť mě zkoušky skutečně baví, vím, že bez představení by tvůrčí proces hledání a nalézání nemohl pokračovat. Rozhodně by bylo zajímavé vidět vedle sebe premiéru a dvacátou reprízu. Snad to jednou nějaký bohatý sponzor pro nás udělá.

Součástí tohoto procesu zrání jednotlivých inscenací je u Rádobydivadla také vývoj charakteru postav. Např. v Lorcovi lze mluvit i o postupné proměně motivace jednání postav.

Patrně máte pravdu. Herce samotné postava zasahuje stále hlouběji, dává jí stále víc ze sebe, je víc a víc pravdivější.

Souhlasím, oné pravdivostí rozumím jako osobní výpovědi. Když řekněme v,nějaké fázi tohoto procesu přijedete na přehlídku, je to pro vás užitečné?

Určitě, pokud na ní dojde ke konstruktivní a fundované kritice. Samozřejmě, že člověk, který je hluboce ponořen do hry a své postavy, nutně ztrácí nadhled a ten mu kritika může poskytnout.

Uměla byste si sebe sama představit v roli kritika? Zkušeností máte jistě dost?

Dělám porotce v soutěžích dětské recitace. Na to, myslím, mé síly stačí. Asi na nic jiného se necítím. Existují tři typy divadel. Jsou divadla sousedská, tam kritika nemá smysl. Je to typ divadla, kterému nejde o umělecké výšiny, chtějí se scházet, něco dělat, přijdou na ně sousedé. Druhý typ chce dělat divadlo jako umění, ke svému vývoji kritiku potřebuje. Na to ale nemám vzdělání. Mezi tím je střední proud, který se sice také tváří, že jim jde o umění, ale když jim řeknete něco, co se jim nelíbí, naštvou se a ura-

Rádobydivadlo Klapý / J. Tetter: Zeď. Jedna z prvních inscenací, kterou v 80. letech 20. stol. soubor a jeho režisér Ladislav Valeš na sebe výrazně upozornili. Eva Andělová (na snímku vpravo) v ní předvedla své nepochybné herecké schopnosti, které v dalších letech prokázala v mnoha znamenitých rolích. Foto: Pavel Štoll.

Eva Andělová v roli Eddy v libochovické inscenaci hry A. Nicolaje Motýl... motýl... na vysocké přehlídce v r. 2001. Foto: Ivo Mičkal.

ROZHOVOR PRO AS

zí. Jim také nemá cenu něco říkat. Prostor pro kritiku vlastně není velký.

Ruku na srdce, není za vaší nechutí dělat porotce, také vědomí, jak je složité udělat inscenaci a tudíž obava, že ublížíte kolegovi?

Patrně to skutečně přispívá k nechuti veřejně se vyjadřovat. Klidně půjdu za Pepíkem Pšeničkou a řeknu mu, co si o jeho díle myslím. Udělám to soukromě, nikoliv na fóru. Zvolím laskavou a přátelskou kritiku. Jsme přátelé.

Ptám se na to každého. Je něco, co vám amatérské divadlo dalo, čím obohatilo váš život?

Dáváte mi těžkou otázku. Něco mi dalo, ale já to teď nedovedu pojmenovat. Náplň volného času, setkávání s přáteli. Chcete dělat divadlo za každou cenu, je vám jedno, že to stojí hodně peněz. Proč chce rybář chytat ryby? Určitě nikoliv jen pro úlovek. Musí v tom najít zalíbení. S divadlem je to stejné.

Já si myslím, že dělat divadlo z lásky k němu je dobrá motivace.

Lenko, kdybych věděla, že mně budete klást takové otázky, tak jsem si připravila nějaké filozofické odpovědi.

Těm by stejně nikdo nevěřil. Myslíte, že přátelství je nezbytnou podmínkou fungování amatérského souboru?

Pokud soubor nefunguje na kamarádské bázi, nemůžete dělat vůbec nic. S odporem se tam chodit nedá. Moje dcera je profesionální herečka a přesvědčila se, jak je důležité mít kolem sebe lidi, kteří jsou pro vás lidsky přijatelní. Dělat milostnou scénu s někým, kdo je vám odporný, skoro nejde. A my, amatéři, jsme svobodní. Když nechceme, nemusíme nic. Nejsme vázáni smlouvou, dramaturgií. Někdy jsou špičkové amatérské inscenace s profesionálními srovnatelné. Zní to snad rouhavě, ale já si za tím stojím.

Se souborem jste se dostala i na zahraniční festivaly. Jak v tomto srovnání obstálo české amatérské divadlo?

Na bratry Slovany Západ nemá. Ruské, slovenské či české divadlo nemá konkurenci. Sice prý, my, Češi jsme Keltové, ale tím bych se netrápila. Překvapilo mě, jak je amatérské divadlo na západ od nás špatné, je jakoby opožděné. Např. žádná náznaková scéna, žádné znaky, všechno je realistické. Vždyť jste to v Belgii viděla také, včetně šoku, že jsme si Lorcu dovolili odehrát na černém hadru s pěti pneumatikami.

Evo, mohu se zeptat na něco osobního? Já vlastně nevím, čím se živíte? Tipnu si. Seriózní přísný pohled – učitelka.

Já mám takové romantické povolání. Jsem účetní.

To jste mě šokovala.

Od revoluce jsem byla na volné noze, v listopadu 2002 jsem se stala vedoucí Kulturního domu v Litoměřicích. Takže na Popelce jsem na služební cestě. Chtěla bych mít každou neděli pohádku pro děti, uvidím, jaký zájem bude mít obecenstvo.

Svěřte se čtenářům AS s nějakým divadelním zážitkem z poslední doby.

Mně připadá, že jsem nikde nebyla, nic neviděla, nic nečetla. Snad poslední premiéra Klapáků.

Já vás už nebudu trápit a děkuji Vám za rozhovor.

Připravila ***Lenka Lázňovská***

OHLÉDNUTÍ... LITOMĚŘICE

V posledním desetiletí dává časopis Amatérská scéna mj. dokonalý obraz o průběhu festivalů a přehlídek amatérského divadla všech druhů a tak zachycuje znamenitě a zásluhně vývoj předních souborů pohledem poučených odborníků. Budoucí historik amatérského divadla tady najde oporu pro stopování vývojových proudů, pro vyhledání profilových inscenací i svědectví o souborech, které svým působením pohnuly vývojem.

Nejen práce na Místopise českého amatérského divadla, ale i životní zkušenost mi pomohly utvrdit se v názoru, že stejně významný je pohled na smysl ochotnické divadelní práce z úhlu místního působení. Jaké děje se to odehrávaly v jednotlivých obcích a městech, jaké místo v životě občanů tam mělo divadlo, jaké místo to mělo a má v paletě kulturní nabídky, ať už ve srovnání s jinými obory nebo v soutěži s nabídkou stále dokonalejších a dostupnějších sdělovacích prostředků? Jak ochotnické divadlo vzdorovalo překážkám osobních nesvárů, národnostních třenic, překážkám okupační moci, svévole zřizovatelů, malosti nebo politikaření?

Těžko požadovat na reflexi předvedených představení, aby zachytila tento velmi důležitý aspekt. Proto mě těší řada publikací, které důkladně popisují a dokládají tyto nesmírně zajímavé děje. Bude prospěšné, když si jich budeme na této stránce systematicky všímat.

Jednou z nich je práce historika Oldřicha Doskočila ***Z dějin litoměřického divadla a divadelnictví.*** *(Vydalo Město Litoměřice jako 1. svazek edice Vlastivědné práce v roce 2002, 136 stran formátu A4 s bohatým obrazovým doprovodem.) Kniha reprezentativní, plná obrazového materiálu, krásně graficky upravená.*

Autor hned v předmluvě se vší skromností vysvětluje svůj přístup k úkolu. Bilancuje dosud zpracované dílčí studie a vysvětluje podmíněnost obsahu na úplnosti dokladového materiálu i na jeho hodnotě. Dochází k závěru, že „text je třeba chápat především jako shrnutí dosavadních poznatků k danému tématu a ne jako jejich vytěžení". Kéž by bylo takových shrnutí. Každé místo naší země si je zasluhuje. Pár řádek v Místopise, encyklopedicky shrnujícím informace z celé země, je nenahradí.

Je zřejmé, že součástí autorovy práce bylo také studium materiálů, které dosud byly roztýleny v osobních archivech pamětníků, a že mnohé z nich se dostaly do péče Státního okresního archivu. Ano, tak by to všude mělo být. Zabraňovat tomu, aby cenné doklady o činnosti souborů byly likvidovány necitlivými zásahy likvidátorů odumírajících institucí, nebo pozůstalých po umírajících činitelích souborů.

Jako nadpis první kapitoly si autor klade otázku: Kdy to všechno mohlo začít? Čtenáři rozuměj v Litoměřicích nebo na Litoměřicku. Škoda, že místní prameny nepřinášejí dost dokladů o divadle, a tak nezbylo než v těch nejstarších dobách obecně zařadit místní děje do závěrů obecných bádání. Z hlediska nových poznání tedy nic nového, ale z hlediska celistvosti výkladu je to vstup potřebný, byť v mnohém zjednodušující.

To jiné je to už s kapitolou Litoměřické divadlo a divadelnictví v 16. až 18. století. Dozvídáme se o představeních inspirovaných rektorem utrakvistické koleje Andreasem Luciánem v 16. století. (Všimněme si při této příležitosti jak důsledně a přehledně sděluje autor prameny svých poznatků v lehce přístupných poznámkách, které využívá i k vysvětlení cizích slov a k odkazům na podrobnější informace.) Podobně připomíná osobnost Vincence Karla Antonga z okruhu herců Vlasteneckého divadla a později klíčové osobnosti litoměřického českého divadla, o němž podal podrobné svědectví V. K. Blahník.

VČERA, DNES A ZÍTRA

Záběr z plenérové inscenace Plesnického hry Zborovští z roku 1933. Hru uvedl litoměřický divadelní spolek K. H. Mácha v režii V. K. Blahníka. V přírodním divadle na Střeleckém ostrově přihlíželo mamutímu představení najednou 5 tisíc diváků a účinkovalo v něm 500 osob. Foto: Archiv souboru.

Autor si je dobře vědom, že svědectví o divadle v Litoměřicích nelze omezit jen na divadlo české (škoda, že k takovému omezení muselo dojít v Místopise), tím spíše, když německé Městské divadlo tady hrálo tak významnou úlohu. Proto věnuje německému divadlu hned dvě, na dokumenty a zajímavé obrázky, velmi bohaté a zajímavé kapitoly. Zřejmě v závislosti na pramenech však statě nedokumentují ani obecně nekomentují činnost německých litoměřických ochotníků. Bylo by to zajímavé srovnání s činností ochotníků českých tím spíše, když takových srovnání se zatím v rodící se historiografii amatérského divadla u nás zatím zcela nedostává.

Zhruba od 60. let 19. století je publikace naplněna informacemi o českém ochotnickém divadle, ale až do zrodu prvních ochotnických spolků ve 20. letech 20. století jsou to spíše informace zachycující kontinuitu vývoje ochotnického divadla, než údaje konkrétní o divadle v místě.

Podrobné svědectví o českém ochotnickém divadle v Litoměřicích podává až kapitola České divadlo v letech 1923 až 1952. Sleduje vývoj jednotlivých spolků a přináší doklady v citacích dokumentů, ve vzpomínkách pamětníků i znamenitě reprodukovanými obrázky. Autor myslí na méně informované čtenáře knihy a jednotlivé události doplňuje obecnými údaji např. o dramaticích nebo o osudech jejich děl. Tak se vedle sebe ocitají, ku prospěchu věci, informace velmi detailní, odhalující místní okolnosti tvorby a informace zařazující místní jev do obecnějších souvislostí. Zvláště zajímavé jsou informace o monstrózní (autorova charakteristika) inscenaci Plesnického hry Zborovští v roce 1933 v režii V. K. Blahníka. Na Střeleckém ostrově přihlíželo mamutímu představení Spolku divadelních ochotníků K. H. Mácha najednou 5 tisíc diváků a účinkovalo 500 osob. Deseti obrázky jednotlivých scén, zákopů v reálu přírodního divadla, dokumentuje inscenaci, která zatím zůstala ve stínu např. Krohovy inscenace Husitů v josefodolském parku, nebo inscenací sletových.

Na jiném místě zase je znamenitá informace o vztazích litoměřických ochotníků k pražským, a zvláště k V. K. Blahníkovi, vynikajícímu teatrologovi, autoru Světových dějin divadla (1929), jinde o Máchovském kultu litoměřických ochotníků a o vztahu Němců ke K. H. Máchovi - to jen tak namátkou. Důkladná pojednání o významných místních režisérech a výtvarnících střídají obsáhlé citace z dobových dokumentů, doložena jsou místa, kde se hrávalo divadlo, popsány jsou detailně osudy jejich přestaveb.

Listujeme-li však knihou až k závěrečné kapitole nazvané Po roce 1990, zjistíme, že se stoupající řadou informací o realizaci pražských, většinou agenturních představení na scéně rekonstruovaného Městského divadla Karla Hynka Máchy klesá rychle počet informací o amatérských aktivitách. Ozývá se soubor Li-Di literárně dramatického oddělení ZUŠ i Sváťovo loutkové divadlo, dochází k rekonstrukci divadélka Mini-Max a potom už jen záznamy o dlouhé řadě pohostinských představení všeho druhu, defilé pražských umělců (čím známějších z televize, tím lépe) a výčet hudebních, výtvarných a jiných podniků, odehrávajících se v divadelních budovách.

Asi není jen náhoda, že obrázkový aparát záslužné knihy o litoměřickém divadle neuzavírá záběr na výsledek tvůrčích aktivit, ale obrázek jedenácti profesionálních administrativních pracovníků na schodišti rekonstruovaného divadla. Ovšem za úvahu na samotný závěr krásné publikace by bezpochyby tento fakt přece jen asi stál. Možná, že by se podařilo odhalit alespoň některé z příčin znepokojivého jevu.

Jiří Valenta

SLÁVA OBROZENCŮM!

VENKOV ZAŽÍVÁ RENESANCI OCHOTNICKÉHO DIVADLA

Po období útlumu amatérského divadla v první polovině 90. let vznikají v poslední době na venkově nové a nové ochotnické spolky (nebo se obnovují ty zaniklé). „Dnes, když i vesnice přijala všechno z moderního života, hledá své původní kořeny a vrací se k spolkové činnosti. A lidi zjišťují, že i v době internetu a esemesek velmi stojí o bezprostřední mezilidskou komunikaci, kterou jim dává amatérské divadlo," říká profesor DAMU Jan Císař, který vedl kolektiv autorů knihy Cesty českého amatérského divadla. „Nejde jim o umělecké výboje. Chtějí komunikovat o sobě a o věcech, které

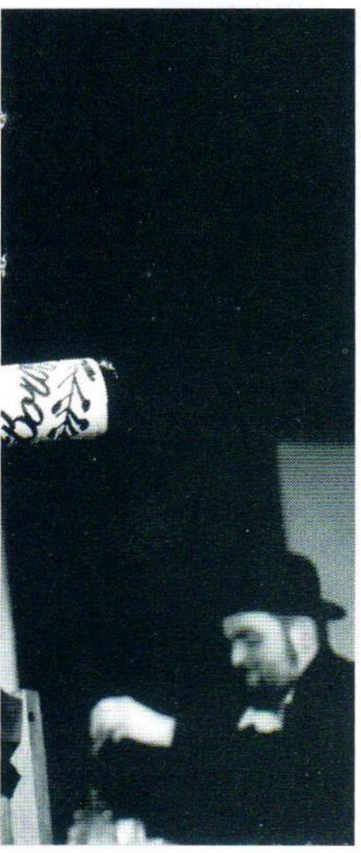
je zajímají," dodává profesor Císař, podle nějž tuzemské ochotnické divadlo navazuje na obrozeneckou a buditelskou tradici. „Na Západě je amatérské divadlo koníček, u nás se to často bere jako poslání a služba něčemu jinému."

Počet amatérských souborů se podle informačního a poradenského střediska pro místní kulturu IPOS-ARTAMA ustálil po letech úbytku z 90. let na čísle 1300, což je zhruba stejné množství spolků jako v 80. letech. Situace může být podle Jiřího Valenty z Artamy dnes i lepší, protože za socialismu spousta souborů existovala jen formálně a žádné divadlo nehrála. Zlaté časy ochotnického divadla však panovaly ve 20. až 40. letech, kdy amatérský soubor měla téměř každá česká vesnice (přes 7000 spolků).

Divadelní spolek Fikar Nadějkov / Vlasta Burian, Emil Arthur Longen: Hajný v lese usnul. Při děkovačce diváci bouřili víc než v Národním. V inscenaci o mysliveckém „tunelu" exceluje i nadějkovský farář Petr Konstantin Mikolajek v roli opilce Ledvinky (snímek dole). Foto: Vladimír Ševela.

O TOM, JAK OCHOTNICKÉ DIVADLO PROBUDILO OBČANY OBCE NADĚJKOV Z VLEKLÉ LETARGIE

Ještě na začátku 90. let v Nadějkově v okrese Tábor nefungoval ani fotbalový klub a vládla tu apatie. Lidé se bavili maximálně vysedáváním u televize nebo nadáváním na poměry u piva. Pak přišla zpráva, že v blízkosti obce se má stavět úložiště jaderného odpadu. Místo aby nadějkovští upadli do ještě hlubší letargie, začali něco dělat. Obnovili činnost dávno zaniklého divadelního spolku Fikar a ochotníci pak založili i občanské sdružení bojující proti úložišti. Místní přišli na to, že žít v jejich vesnici je vlastně baví.

V sále hospody U Jandů se tísní tři stovky diváků. Třetina z nich stojí podél zdí, protože se na ně nedostala židle. Je sobota večer a brzy začne první repríza současného hitu nadějkovských ochotníků nazvaného Hajný v lese usnul.

„Od té doby, co paní hraběnka odjela, každý kradl a pytlačil. I pan starosta," prohlašuje studentka Marie Veselá v roli dcery lesního Daňka. Publikum vybuchuje smíchy.

„Výstřední fraška o čtyřech obrazech", kterou před sedmdesáti lety napsali Vlasta Burian a Emil Arthur Longen, je nečekaně aktuální. Pojednává o hajných, kteří se měli starat o les patřící šlechtičně, jež se vydala na několikaletou cestu kolem světa, ale místo toho všechny stromy vykáceli, zvěř společně s pytláky vystříleli a dřevo a maso prodali. Hraběnka se však vrací zpět a chce „vytunelovaný" les prodat pražskému velkokouzenáři...

Ochotníci hrají jako o život a diváci, kteří občasné přeřeknutí herců nejspíš ani neregistrují, se skvěle baví. „Je vidět, že tohle téma je našim lidem blízké," podotýká rozveselený starší muž v hledišti.

Smějou se i myslivci

Ve hře dostalo příležitost sedmnáct nadějkovských. „Chceme, aby si zahrálo co nejvíc lidí z vesnice, a proto tu dnes nevystupují všichni, kdo byli na premiéře," vysvětluje principál divadelního spolku a starosta Nadějkova Zdeněk Černý (40), který exceloval v roli obchodníka Rosenzweiga. Z repliky „kradl i starosta" si nic nedělá. „ Sranda musí bejt," říká. Každý si ze hry vezme to své. On sám prý dílo chápe jako příhodnou parodii na myslivce. „Chtěli jsme to hrát už v době projednávání mysliveckého zákona, ale nestihli jsme to nacvičit. Myslivci jsou příjemní lidé, ale když si vezmou do ruky pušku, chovají se jako domobrana," rozohňuje se principál a není úplně jasné, zda „hraje", nebo se opravdu zlobí.

Předsedu nadějkovského mysliveckého sdružení Milana Kvasničku (46) nechává starostova poznámka v klidu. „Hlavně když se lidi baví,"

prohodí muž, který divadelníkům poskytuje různorodou „technickou" podporu. Tentokrát prodává vstupenky. Jeho žena Marie Kvasničková (39), korpulentní dělnice zdejší výrobny svítidel, patří k největším hvězdám souboru. V „Hajném" dostala roli hraběnky. „Ráda hraju semetriky, to se pak můžu vybít," říká paní Kvasničková.

Hlavní rolí hajného Hunderšmonce pověřili Dalibora Votavu (36). Ještě nedávno byl tento svobodný mládenec, dělník ze šlechtitelské stanice, považován za nesmělého a nemluvného podivína. Na jevišti se však projevuje jako naprostý suverén.

Na prknech zaznamenal radikální proměnu i nadějkovský farář Petr Konstantin Mikolajek, který věrohodně hraje pytláka a pijana Ledvinku. „Nabídli mi roli, tak jsem to zkusil. Nechtěl bych, aby mě lidi znali jenom od oltáře nebo jako někoho, kdo si ze sebe neumí udělat legraci," vysvětluje páter Mikolajek, člen řádu premonstrátů.

Politici na nás zapomněli

„Kdo tudy jen projíždí, řekne si možná: Tohle je bohem zapomenutý kout. Ale to podle mě platí spíš o městě. Pokud na nás někdo zapomněl, tak to jsou politici," říká Zdeněk Černý, který je považován za místního buditele.

Tento zemědělský inženýr před čtyřmi lety obnovil divadelní a osvětový spolek Fikar (založený 1898, zrušený 1966) a stál i u zrodu sdružení Zachovalý kraj. To se snaží zabránit plánům státu vybudovat u Nadějkova úložiště jaderného odpadu z Temelína (odborníci vytipovali v celé republice celkem osm vhodných lokalit). „Požádali jsme o pomoc a radu třicet poslanců a senátorů, ale na naše dopisy odpověděli jen dva," stěžuje si Černý, který v komunálních volbách kandidoval za KDU-ČSL. Nadějkovští se však nevzdávají. Chtějí dál „obtěžovat" politiky, konzultovat postup s ekology a vyzvat zastupitelstva okolních obcí, aby plány na výstavbu odpadiště odmítla.

Starosta a principál Černý má pocit, že právě díky divadlu nemohou svůj boj o „zachovalý kraj" prohrát. „Během zkoušek se totiž seznámili lidi, kteří kolem sebe dřív jen chodili a nic o sobě nevěděli. Teď už o sobě víme, co chceme a co ne."

Vladimír Ševela
Převzato z magazínu Pátek
Lidových novin ze dne 3.1.2003
a z Lidových novin ze dne 6.1.2003

HESLO JAROSLAV ŠINDELÁŘ ANEB VZPOMÍNKA PO DESETI LETECH

Jaroslav Šindelář, * 3.5.1914, nižší gymnázium v Praze, 1931-35 Obchodní akademie v Praze… režisér žižkovského spolku Tyl, který patříval za německé okupace k elitě českého ochotnictva etc., etc. Tak to pamatovat nemohu. Dovolím si proto citovat Jiřího Beneše z jeho vzpomínek na Jaroslava Šindeláře: „Mezi režiséry žižkovského spolku Tyl hrál Šindelář prim. Na tu dobu nevídaně náročný způsob práce přitahoval k němu nejambicióznější ochotníky stejně spolehlivě, jako silný magnet posbírá po stole rozházené špendlíky… Týral herce znovu a znovu, nakládal na ně stále větší závaží, jakoby zkoušel, kolik ještě unesou, na talentované víc – s netalentovanými nedělal. Dvouhodinová zkouška u Jardy vyčerpala herce často víc, než osmihodinová šichta u stroje. Ale pak se šlo na víno k Šimůnkovům, nemilosrdný tyran se proměnil v nejlaskavějšího kamaráda, mladým napsal domů omluvenku a zkouškou ztýrané ochotnici zazpíval hebkým tenorem některou ze svých oblíbených…“

Jaroslav Šindelář, pracovník divadelního oddělení ÚDLUT (Ústředního domu lidové umělecké tvořivosti), poté vedoucí tohoto oddělení a také člen hronovských porot, později ředitel ÚDLUT a nakonec náměstek ředitele ÚKVČ (Ústavu pro kulturně výchovnou činnost). Tuto profesní divadelní kariéru bych pamatovat mohl, ale nebyl jsem tehdy přitom a tak znám mnohé jen ze Šindelářova vyprávění. Chtěl bych připomenout, na což se někdy zapomíná, že byl tím, kdo stál u zrodu přestěhování přehlídky venkovských a zemědělských souborů z Žebráku do Vysokého nad Jizerou.

Co jsem zažil takříkajíc na vlastní kůži je období, kdy penzista Šindelář spolupracoval s SKKS v Praze (Středočeským krajským kulturním střediskem) jako dlouholetý předseda krajského poradního sboru pro amatérské divadlo, jako předseda a člen odborných porot krajských přehlídek a lektor vzdělávacích akcí s nimi spojených. Jako divadelního odborníka ho využívala i Umělecká agentura SKKS. Viděli jsme spolu nesčetně představení. Pamatuji se, že jsem u J. Šindeláře byl znovu a znovu překvapován jeho pečlivou přípravou na každé hodnocení inscenace, která nespočívala pouze v znalosti textu hry, ale i v opatřených informacích o její inscenační tradici, a to navzdory tomu, že mnohé z her sám důvěrně znal ze své režijní praxe, z mnoha desítek inscenací, které na jevišti uvedl. Poznal jsem ho jako člověka čestného a nekompromisního bojovníka za správnou věc, zejména v období sklonku tzv. normalizačního období, kdy začali být straničtí funkcionáři značně nervózní a zajímali se nebezpečně i o věci amatérského divadla, které jim do té doby byly, jak se říká, šuma fuk. Nesmírně jsem si jeho nezlomnosti a podpory při nejrůznějších jednáních vážil. Měl přitom respekt před mocnými a využil jej vždy ku prospěchu divadla.

Při vzpomínce na J. Šindeláře se mi nemůže nevybavit jeho humor. Byl suchý a šibeniční. Jednou jsme spolu přijali roli lektorů na školení divadelníků Kutnohorského okresu. Součástí školení bylo představení. Jeho tvůrci si vymysleli, že ho sehrají večer na břehu řeky Sázavy. Bylo víc než sychravo. Sám jsem během představení pociťoval že to odskáču angínou. J. Šindelář, zahalený do půjčené deky, po představení pravil: „Teď to ještě stihnem zhodnotit, zítra je sobota a pak neděle, v pondělí to nestihnou, takže pohřeb můžu mít ve středu.“ Ve středu jsme se sešli na poradním sboru s patrnými následky víkendového výjezdu na pomoc amatérskému divadlu. Do konce roku 1990, kdy bylo SKKS zrušeno věnoval J. Šindelář své síly amatérskému divadlu. Ke cti mu bylo i to, že byl člověkem, který si byl vědom svých možností a sil. Ačkoliv byl i ve svých 75 letech ve výborné duševní kondici a jeho divadelní obzory se neuzavíraly ničemu, ještě před tímto svým jubileem mi jednou řekl: „Štrocříčku, už mě na ten Wintrův Rakovník netahej. Jsou tam dnes divadla, kterým ne nerozumím, ale není to moje parketa, nemám potřebné zázemí k tomu, abych byl v porotě platným a mohl něco popostrčit. Budu rád dál jezdit do Žleb nebo do Libice, venkovské soubory neexperimentují, těm já rozumím a můžu jim pomoct.“ Vždycky, když si na tohle vzpomenu, ptám se sám sebe, jestli to dokážu také.

V únoru 1993 jsme se na pražských Olšanech s Jaroslavem Šindelářem rozloučili. Je tomu právě deset let, co odešel vzácný člověk, oddaný divadlu a lidem kolem něj. Vzpomínka na něj nechť je stále živá.

Milan Strotzer

DOPIS -NEDOPIS

Úplně na začátku jsem si myslel, že pošlu zcela soukromý dopis příteli a kamarádovi Pavlu Dostálovi, abych mu přál ke kulatému výročí. Což je samozřejmě moje záležitost, která nesouvisí s tím, že jsem byl požádán, abych k tomuto výročí napsal pár slov pro Amatérskou scénu. Ale ono to tak – bohužel – není. Jaksi se mně ten soukromý přátelský dopis pořád do toho psaní pro časopis plete. Jenže to už není dopis soukromý. Je to dopis určený k tomu, aby jej četla především a hlavně veřejnost – a teprve potom si jej přečte adresát. Je to ovšem také svým způsobem dopis oslavný nebo přinejmenším patřičně uznalý až obdivný. A ještě, když se píše takto veřejně, tak jako by dopis gratuloval i za tuto veřejnost. A takový dopis se mně psát nechce, protože jsem se při přemýšlení o tom, co vlastně psát, stále více vracel k tomu, jak to s námi dvěma vlastně je, jak jsme se poznali a jak se to mezi námi vyvíjelo. To se dá v úplnosti napsat právě jen v tom ryze soukromém dopise. A pro veřejnost se to dá předložit ve formě jakéhosi vyprávění. Což velice rád učiním, abych tě milý Pavle, (jak vidět tomu dopisu přece jen zcela neuniknu, ale to nic, bude to takový dopis-nedopis) mohl uvítat mezi námi, pamětníky.

Poznali jsme se v době, kdy jsi už byl „klasik“ amatérského divadla. Tvoji Výtečníci dobyli v šedesátémosmém Jiráskův Hronov a byli už hojně hranou hrou, protože pro mladé začínající amatéry byli ohromnou příležitostí, jak si zařádit na jevišti. Do té doby jsem tě neznal osobně, jen jsem o tobě slyšel. Vidím tě přesně: Sedíš v hronovské třídě na stupínku pod tabulí, obklopen přáteli, ctiteli a ctitelkami, nepřehléd-

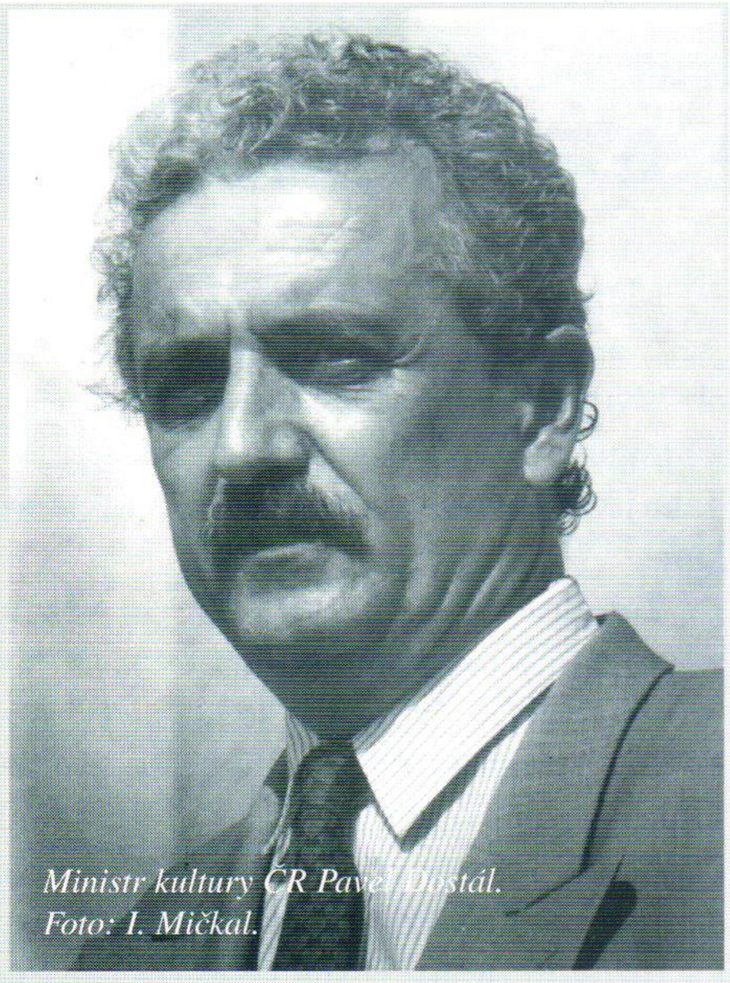
Snímky na této straně jsou z působení Jaroslava Šindeláře v odborné porotě na středočeské krajské přehlídce venkovských a zemědělských divadelních souborů ve Žlebech v květnu 1984 (dole s Jarmilou Černíkovou-Drobnou). Foto: Karel Kroužil.

AS blahopřeje k jubileu

nutelný, dominantní, přitahující vším pozornost. My, lektoři, jsme skončili řeč o tvém představení – a už jsi se do nás pustil. Tvrdě, rasantně, nemilosrdně – ale hlavně: s gustem, nadšením, vášní, rozkoší; příkladný a strhující polemik, diskutér, rváč, kterému jde stejně o věc, jako o to hádání. Okamžitě jsem pochopil, že spory s tebou budou nádhernou zábavou. Ne, že bychom se nepřeli o věc, že by naše diskuse neměli racionální jádro. Ale byla v tom vždycky ta radostnost, že se můžeme takhle utkávat. Kdykoliv jsem se k těmto našim „setkáním" na amatérském poli ve vzpomínkách vracel, tak jsem musel s lítostí konstatovat, že už nikdy jsem se s takovým brilantním protivníkem nesetkal. Nebyli jsme nijak k sobě šetrní, napadali jsme se dost, ty jsi nikdy nezapomněl naznačit více nebo méně zřetelně, že řeči o divadle jsou jen řeči a já ti později vytrvale, slovy někdy i krajně nevybíravými, vyčítal, že dáš na jevišti bez výběru všechno, co tě napadne, jen aby jsi se zavděčil divákovi. A na to jsi vždycky s nadšením zvolal: Jistě, dělám to tak, protože to je ten rozdíl. Ty o tom mluvíš, ale já chci a musím toho diváka zaujmout.

Pak nám tohle potkávání, kdy jsme si tříbili názory a prožívali oboustranné potěšení z půtek „ strana a vláda" zatrhly, ty jsi už nemohl dělat divadlo. Naposledy jsme si to zopakovali těsně před pádem totality v Havlíčkově Brodu, na festivalu „zábavného" divadla FRMOL (fraška, muzikál, revue, opereta), jež máme oba tolik rádi. To nás taky spojuje, i když jsme si to nikdy neřekli. Já dnes vím, že ty jsi pro tohle divadlo přímo zrozen. Vždyť to, co jsem ti vyčítal, je podstata tohoto druhu divadla; zvláště toho, jež „zpívá, mluví a tančí". Jeho podstatou a smyslem je „okázalé plýtvání", jak říká Ivo Osolsobě. A to ty jsi uměl znamenitě. Tentýž klasik-teoretik však také tvrdí, že k tomuto druhu divadla patří sémantická chudoba. A tou tvá představení nikdy netrpěla, významy a jejich smysl jsi do nás doslova pral horem dolem. Nikdy jsi nezapřel, že se přes tu zábavu chceš dostat, dobýt k něčemu, co sdělí cosi důležitého, závažného, co diváka nenechá klidným. O to složitější bylo tvé autorské inscenace rozebrat. Ty i tvé inscenace mně vždycky připadaly jako vybuchující a na všechny strany přetékající Papinův hrnec, jenž ovšem založil český amatérský muzikál – a na pořádně vysoké úrovni.

A je to dopis. Takže na závěr zpátky k nedopisu. Trochu mně bylo líto, že se tvůrce předurčený k tomu, aby dělal muzikál – viz výše – dal po roku 1989 na politiku, že se už nikdy spolu neutkáme. A tak jsem si řekl, že si to zkusím nějak vynahradit. Jen tak mimochodem jsem při jakémsi setkání, když už byl Pavel Dostál ministrem, prohodil, že jsem zvědavý, jestli by mně v rámci zahajování a přivítání třeba JH jmenovitě pozdravil. Udělal to! A ne jednou! A ne jenom na JH. V tomhle mne porazil na hlavu. Dosvědčuji tímto veřejně, že sázku, jež jsme spolu v tomto smyslu uzavřeli, vyhrál. A já jsem rád, že pořád existuje Pavel Dostál z té dávné hronovské třídy, bouřlivák a provokatér, showmen a polemik, divadelník, jemuž jsem nikdy svými řečmi nepřistřihl křídla, i když si myslím, že jsem měl pořádný kus pravdy. Kamarád a přítel, s nímž po několik let vždycky jeden večer na JH ve Stovce – ve společnosti dalších – „konzumujeme" (jak říká Milan Uhde, který se té v podstatě „zhůvěřilosti" také účastní) světovou raritu: šampaňské a tlačenku. Mám temné podezření, že kdyby u toho nebyl Pavel Dostál, nikdy by se tato tradice nezrodila. Jeho smysl, cit, intuice pro bytostné „okázalé plýtvání", jsou prostě všudypřítomné – i v těch slavných šálách pana ministra kultury.

Ministr kultury ČR Pavel Dostál. Foto: I. Mičkal.

Ale o tom jsem nechtěl psát. Jen jednou jsem napsal Pavlovi úřední dopis s oslovením Vážený pane minstře, protože jsem jej oslovil jako „činitele", jenž mne jmenoval do jakési komise jako předsedu a já jsem už z jistých důvodů toho předsedu dělat nechtěl. Při příští příležitosti jsem to měl pořád na talíři: On mně napsal vážený pane ministře! A ještě na stroji s překlepy! Takže žádný ministr, ale člověk, s nímž jsem se spřátelil kdysi dávno v té hronovské třídě, to je můj Pavel Dostál, jemuž jsem napsal tenhle dopis-nedopis a jemuž přeji, aby mu ještě dlouho to „okázalé plýtvání" vydrželo.

Všechno nejlepší milý Pavle!

Tvůj

Jan Císař

Studio Divadla O. Stibora Olomouc / Pavel Dostál, Richard Pogoda: Výtečníci. Snímek je z inscenace Pavla Dostála, která „dobyla v r. 1968 Jiráskův Hronov". Autoři hry (oba vpravo) si v ní i zahráli. Foto: Archiv Okresního muzea v Náchodě.

Tvůrci Výtečníků v r. 1968 - u klavíru sedící Richard Pogoda a vpravo stojící Pavel Dostál s vedoucím souboru Studio Divadla O. Stibora v Olomouci Karlem Markem. Foto: K. Konečný (z archivu P. Dostála).

VZPOMÍNKA NA JOSEFA VAVŘIČKU

Josef Vavřička obklopen členy hronovského souboru. Fotografie z archivu souboru je z posledního období Vavřičkova života, z počátku 90. let 20. století.

Měla jsem v životě štěstí. Nevyhrála jsem ani milion, ani jsem nezdědila výnosné nemovitosti. Zato jsem měla možnost absolvovat postupně několik univerzit. Tou první byla filozofická fakulta UK a Divadelní fakulta Akademie muzických umění. Tam jsem získala potřebné základní teoretické divadelní vzdělání.

Tou druhou „univerzitou" bylo Vesnické divadlo, kde jsem se za jediný rok zbavila iluzí o slávě, bohatství a potřebné reformě celého světového divadelnictví a naučila se všem praktickým profesím, které je třeba u divadla ovládat. Takže s výjimkou řízení orchestru jsem se seznámila s prací stavěčů, rekvizitářů, osvětlovačů, vlásenkářů, inspicientů, náborářů, garderobiérů, nápovědů a také herců, dramaturgů, režisérů a navíc i s různými druhy vesnického obecenstva i s prostory, ve kterých se hrálo. To všechno v době kolektivizace zemědělství, kdy televize neexistovala a rozhlas se na zapadlých vesnicích vyskytoval poskrovnu.

Tou třetí „univerzitou" bylo mé šest a půl leté angažmá v Divadle Vítězného února v Hradci Králové, kde jsem působila jako dramaturg. Přiučila jsem se provozu krajského profesionálního činoherního divadla a taktice v jednání s uměleckým souborem. A kromě toho i s profesí krajského metodika pro divadlo, který se staral o amatérské divadlo Východočeského kraje. V době svých studií v Praze jsem spolupracovala s pražskými amatérskými divadelními soubory. Ale jak se ukázalo, mezi velkoměstskými soubory a mezi venkovskými soubory byl značný rozdíl. V plné šíři jsem to pochopila, když se jednoho krásného podzimního dne v roce 1956 objevil v mé divadelní kanceláři krajský metodik pro divadlo Josef Vavřička. Vyzval mne ke spolupráci a já neodmítla. Postupoval velmi prakticky. Služebním autíčkem s řidičem, v němž lesní cesty probouzely lovecké vášně, jsme postupně navštívili celou řadu východočeských souborů na představení nebo na zkoušce. Vavřičkova perfektní organizace, informace o souborech, o jejich přednostech či nedostatcích mně poskytla perfektní přehled. Vavřička miloval divadlo nejen slovy, ale hlavně skutky. Byl objektivní, nešířil drby a jeho suchý anglický humor byl velmi zábavný při našich někdy velmi dlouhých cestách. Jednou - bylo to někdy na začátku roku 1961 - přišel s nápadem založit školící středisko pro ochotníky. A tak vznikla jedna z prvních lidových konzervatoří v republice. Od 30. září 1961 se rozeběhly dvě Východočeské konzervatoře pro amatérské divadelníky. Jedna u hradeckého divadla, druhá u pardubického. Studium bylo dvouleté o dvaceti lekcích, pravidelně jedenkrát za měsíc poslední sobotu a neděli. Lekce měly teoretickou i praktickou část. Návrh osnov připravili Jan Císař, Jarmila Drobná a Josef Vavřička, lekce vedli čtyři profesionální lektoři. Studium pro herce a režiséry skončilo závěrečnými zkouškami začátkem července 1963. A tak práce s Josefem Vavřičkou představovala vlastně mou pátou „univerzitu" v praxi.

Josef Vavřička, režisér hronovského souboru a organizátor amatérského divadla ve východních Čechách, na snímku ze 70. let. Foto: Archiv Jiřího Luňáčka, Hronov.

K 1. lednu 1964 jsem z rodinných důvodů odešla z hradeckého divadla domů do

AS blahopřeje k jubileu

Prahy, ale moje spolupráce s Josefem Vavřičkou neskončila. Měli jsme spolu dohodu - telegram: potřebuju pomoc, přijeď! A jeli jsme. Vavřička nebyl totiž vůbec ješitný, upřímně přiznal, že neví, jak dál. Přijela jsem, většinou to bylo na zkoušku některé z komedií, které režíroval s hronovským souborem. Například Molièrova komedie Jíra Danda aneb Chudák manžel. Spolupráce s Vavřičkou - režisérem byla zajímavá. Jednak pro jeho neústupný talent, který nikomu nic neprominul, jednak pro jeho temperament, když vyskakoval na židli při každé chybě, která se na jevišti děla.

Od roku 1964 jsem jezdila každoročně na přehlídku Jiráskův Hronov. Stalo se zvykem, že den před zahájeńím Jiráskova Hronova vartoval Pepíček Vavřička v ulici vedoucí na hronovské náměstí, obyčejně v místech naproti poště, a mával všem přijíždějícím či přicházejícím hostům v ústrety. Až při příjezdu na 63. Jiráskův Hronov se poprvé nedostavil. Ani nikdy poté. Ano, 16. 4. 2003 tomu bude 10 let od jeho úmrtí. Památka na vzácného člověka zůstala v srdcích všech, kdo ho poznali, stále živá.

Jarmila Černíková - Drobná

JIŘÍMU POLÁŠKOVI

Čerstvý pětasedmdesátník, režisér a scénograf, Jiří Polášek (u chlapa se snad věk prozradit může) je spojen s Blanenským divadlem. Působí zde od roku 1955 s malými přestávkami vlastně dosud. Není podstatné, že začínal v Divadle pracujících Metra, posléze byl v DS ZK ČKD Blansko a v devadesátých letech v Blanenském divadle. První inscenací byla Nezvalova Manon Lescaut. Inscenoval nespočet her a dramatizací. Byly mezi nimi např. Gogolovy hry Revizor a Ženitba, Nezvalovi Milenci z kiosku (dvakrát), Goldoniho Poprask na laguně, bří Čapkových Ze života hmyzu, Gorinovo drama Zapomeňte na Hérostrata, Těžká Barbora, Osel beze stínu trojice W+V+J, Potužilova adaptace Šotolova románu Kuře na rožni, Smočkovo Podivné odpoledne dr. Zvonka Burkeho, z dílny J. Suchého a F. Havlíka Elektrická puma (dvakrát), Hra na dr. Johana Fausta, Sladký život blázna Vincka, Majakovského Příliš horká lázeň. Je ztoho patrná šíře záběru Jiřího Poláška i zájem o hry, vypovídající o současném člověku, byť často z groteskního úhlu a také o různé žánry hudebního divadla. Právě zde našel svou parketu s vrcholem v roce 1984, kdy udělal Elektrickou pumu.

Sám o sobě říká, že je poučený autodidakt. Já v tom čtu jednak pověstnou Poláškovu sebeironii, jednak osobní zkušenost s přijetím jeho inscenací. „Téměř po každém titulu se ozvalo poděšené krákání kritických vran“, napsal v roce 1995 do své bilancující úvahy pro Amatérskou scénu. Řekněme, že jeho život v amatérském divadle a s amatérským divadlem nebyl jednoduchý. Měl štěstí, uměl si najít a vychovat, spolupracovníky a herce. Z těch prvých mohu uvést choreografa Petra Boriu a skladatele Miloše Libru, z těch druhých pak osobité a velmi kultivované herce Irenu Vrtělovou a Vladimíra Vrtěla. Půvabná Irena skvěle zpívá, na jevišti se pohybuje se samozřejmostí zkušené herečky. Herecký projev V. Vrtěla má rysy osobní autenticity. Oba dokázali inscenacím vdechnout duši. To bylo velmi důležité pro styl divadla ZK Metry Blansko. Polášek vědomě spojoval prvky politického kabaretu s patrným osobním postojem s určitým druhem zábavné hudební produkce. Tím, že pojmenovávali svět kolem sebe, říkali divákovi „podívej se na nás, nejsi stejný jako my?“ Právě tento apel podle mého názoru v roce 1989 na Jiráskově Hronově pobouřil funkcionáře KSČ. Psychicky nevydrželi v Majakovského Příliš horké lázni poslouchat „Blbnem dál pod jakýmkoliv praporem“ a další původní písně z dílny divadla.

Myslím, že největší Poláškovou ambicí bylo udělat dobré zábavné divadlo. Svou Elektrickou pumou v roce 1984 se mu podařilo takové divadlo rehabilitovat, tj. včlenit do hlavního proudu tehdejšího amatérského divadla. Konfrontace našeho pohledu na svět prostřednictvím písniček s původními texty však jeho inscenace posunuly do roviny produkce s politickým podtextem. Proto Elektrická puma nesměla na Hronov, viděl ji pouze FEMAD. Do Hronova mohla vstoupit až další Poláškova inscenace Hra na dr. Johana Fausta. To bylo v roce 1987.

V devadesátých letech 20. století se Polášek postupně od muzikálu posouval k text-appealu, kde najdeme sled kabaretních výstupů lepších i horších volně zarámovaných dějem či tématem. Je to možné dokumentovat na Elektrické pumě číslo 2 (r. 2000). Nejde o remake, Polášek ji aktualizoval s použitím hry ve hře. Z trojice bezdomovců s osobitou životní filozofií se rozehrávalo závažné etické téma. Jednotlivé výstupy zde stojí samy o sobě, děj je jakoby potlačen, divák se v něm těžko orientuje. Trochu se z toho však vytratil pro blanenské charakterický osobní postoj a ona hravá bezprostřednost. Stále je to však kultivované a ve všech složkách zručně udělané.

Jiří Polášek o sobě řekl, že ať dělal co dělal, nikdy v divadle ničeho nedosáhl. Já si myslím, pane Poláško, že to prostě není pravda, a že Váš přínos je nepřehlédnutelný.

Za sebe, redakci AS i čtenáře Vám přeji vše dobré.

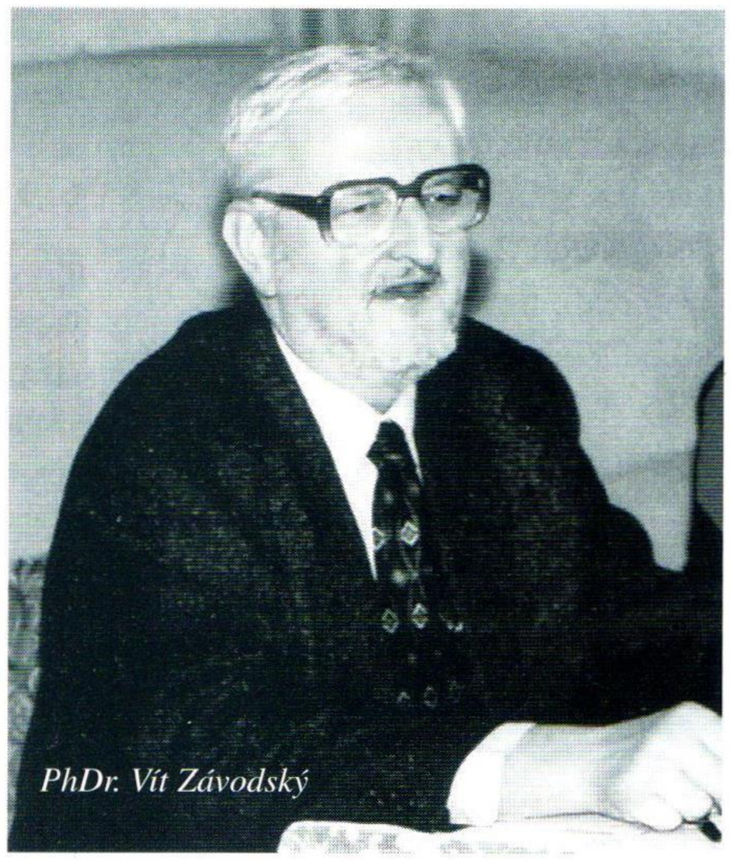
Lenka Lázňovská

Jednou z posledních režií jubilujícího Jiřího Poláška v mateřském Blanenském divadle je inscenace hry Ivana Vyskočila HAMLET 2001 a MEZIŘEČI. Na snímku z archivu souboru je Irena Vrtělová v roli Gertrudy a Vladimír Vrtěl jako Klaudius.

HODNOCENÍM SPOLUVYTVÁŘÍ ÚROVEŇ AMATÉRSKÉHO DIVADLA

Profesora na Vyšší škole informačních a knihovnických služeb v Brně **PhDr. Víta Závodského** zná většina divadelních amatérů, a to nejen z Moravy. Málokdo však ví, že tento rodák z Třebíče oslaví 11. února 2003 své **60. narozeniny**. Každá inscenace, o níž se dozví – a je lhostejné zda jde o profesionální či amatérskou – jej zajímá. Možná proto je zasvěceným hodnotitelem na soutěžních přehlídkách a festivalech, počínaje poezií – např. ve Valašském Meziříčí – a konče třeba alternativními divadelními experimenty ve Veverské Bitýšce u Brna. Vše, co se týká zhlédnutých inscenací, má tento divadelní encyklopedik zaznamenané na stránkách svých malých bločků, do kterých si píše poznámky ze zhlédnutého představení. Zasvěcení tvrdí, že za 35 let, co je dr. Závodský zván na přehlídková představení a do různých porot, je těch bločků víc než tisíc.

PhDr. Vít Závodský

Své vpravdě slovníkové znalosti o literatuře a divadle dostal do vínku již od svého otce, teatrologa a literárního vědce, profesora na UJEP Artura Závodského. Syn odborné vzdělání získal na filozofické fakultě brněnské Masarykovy univerzity, kde kromě divadelní vědy vystudoval češtinu, ruštinu a němčinu. Množství svých znalostí využívá při hodnocení.

Jak zmíněno je jednou z nejcennějších vlastností jubilanta jeho zájem také o divadlo amatérské. Jeho účast v porotách a na rozborových seminářích může sloužit za vzor. Váží si práce divadelních nadšenců, dovede ji zařadit do kontextu českého divadla, a i když inscenační výsledek nepatří mezi dobré, dovede to vnímavému souboru říci s taktem a pochopením pro těžkosti, za nichž ochotnické divadlo svá představení vytváří. Kritické poznámky tohoto hodnotitele ukáží souboru na slabiny a nedostatky ve výsledném scénickém tvaru, ale vždy naznačí směr, kterým lze dojít k vyšší inscenační kvalitě.

A právě touto vlastností se PhDr. Vít Závodský zařazuje mezi ty divadelní teoretiky, kteří spoluvytváří současné amatérské divadlo. Proto doufáme, že i po své šedesátce zůstane českému amatérskému divadlu věrným kritikem, spolutvůrcem a obdivovatelem.

Od roku 1962 publikuje své názory o regionálních přehlídkách i o Jiráskovu Hronovu, v roce 1998 pro IPOS-ARTAMA lektoroval první svazek Cest amatérského divadla.

Přes téměř dvacetileté normalizační omezování připravil jubilant v oblasti divadelně teoretické, bohužel dosud nepublikovaný, text Přehledné dějiny světového divadla a dramatu, v roce 1986 napsal brožuru k problematice kritiky v amatérském divadle. V bibliografii doktora Závodského je evidováno kolem 950 studií, zásadnějších novinových a časopiseckých článků. Stačí zalistovat v kterémkoliv čísle Amatérské scény, vždy tam najdeme rozbor některé zajímavé inscenace nebo zprávy o průběhu regionálních soutěží v některém slovesném oboru či divadelním představení z pera tohoto zasvěceného kritika.

K životnímu výročí PhDr. Víta Závodského přejeme jubilantu hojnost zdraví a mladistvého elánu v záslužném hodnocení českého divadla.

Václav Müller

PhDr. Vít Závodský na Moravském festivalu poezie ve Valašském Meziříčí v roce 2001. Foto: Vlastislav Navrátil.

HOLD JUBILANTCE ZDENĚ JOSKOVÉ

aneb OD DEPRESIVNÍCH POCITŮ DRAMATURGA DIVADLA PRO DĚTI K NEZAPOMENUTELNÉMU DÍLU

Když jsem na počátku sedmdesátých let hledala spolupracovníky pro nově vznikající přehlídky a soutěže, kdosi mě upozornil na Zdenu Joskovou. Znala jsem ji hlavně z doslechu, ale také jako jméno i tvář z televize, kterou právě v té temné době musela opustit. Jistou výhodou temných a nejtemnějších dob onoho čtyřicetiletí bylo, že se čas od času našli lidé, kteří už ne-

směli dělat, co před tím léta dělali skvěle, ale něco přece jen směli - třeba psát pro děti nebo pracovat pro amatérská divadla, zkrátka odejít tam, kde velká sláva nečekala, a velké peníze už vůbec ne. Ale pro člověka, zvyklého jít z jedné zajímavé práce do druhé, to byla přece jen příležitost dělat něco užitečného i tvořivého.

A tak Zdena začala jezdit po výběrech na regionálních přehlídkách i na domácích scénách souborů dětských i dospělých hrajících pro děti. Někdy jsme jezdily samy dvě, někdy ještě s dalším velmi vítaným „nežádoucím živlem“ - Vrchlabí, Jaroměř, Znojmo, Kaplice, Sokolov, Plzeň, Kroměříž... byl by to bohatý zeměpis zemí Koruny české, kdybych to měla všechno vypočítat.

Ale Zdena také začala jezdit jako lektorka na nejrůznější semináře s přednáškami o dramaturgii divadla pro děti a s dětmi, neboť už z časů svého působení v Divadle Jiřího Wolkra měla velmi dobrý přehled. Trpělivě vypočítávala hry ještě jakž tak slušné i tu hrstku opravdu dobrých, znovu a znovu vysvětlovala, že červená obálka textů DILIA ještě neznamená kvalitu („Tak proč to vydávají“ zněl častý výkřik posluchačů), vykládala, co je dobré a co špatné ve výstavbě dramatu, co je humor a co pouhé vtipkování... a tak dále. A stále více s pocitem práce sysifovské, která nikdy nekončí a žádné podstatné plody nepřináší. Četla i rukopisné výtvory, povětšinou grafomanského typu. Nějaký ten měsíc a možná rok úpěla a stěžovala si, ale jednoho dne přišla s aktivním a pozitivním řešením: uspořádat seminář, v němž by účastníkům vysvětlila názorně, přímo na práci samé, že to není jen tak napsat divadelní text a mimo jiné odradila od tohoto počínání ty, kteří „na to nemají“.

Zdena Josková v polovině sedmdesátých let v roli pedagoga dramatického oboru – specializovaného studia pro pracující LŠU v Praze 1, vedeného Ivanem Vyskočilem. Archivní foto AS: Pavel Štoll.

Tehdy se psal rok 1974 a právě se připravoval první ročník Kaplického divadelního léta, na němž se pak první ze Zdeniných autorsko-dramatizátorských seminářů uskutečnil. Účastníci tehdy dostali jako východisko tři nebo čtyři knížky – byly, pokud se pamatuji, mezi nimi Drdovy České pohádky, Ladovy Pohádky naruby, Werichovo Fimfárum a Inkoustová Sněhurka rumunského autora knih pro děti Octava Pancu-Iase - a výsledek byl překvapivý: již v tomto prvním běhu vznikla řádka textů, které pak přebíraly další soubory, a některé z nich se objevují dodnes. A co víc, vyvinula se tradice autorsko - dramatizátorských seminářů, která se koncem 70. let přehoupla do dvouletých kursů pořádaných v krajích. V té době také vznikl Kruh autorů dětského divadla, jehož stálými členy byli mnozí z předních vedoucích dětských souborů, stejně jako lidé začínající i méně úspěšní. V devadesátých letech se pak autorsko-dramatizátorské semináře staly součástí učebních plánů studia učitelství dramatické výchovy na DAMU.

Důsledky nápadu vzniklého z depresivních pocitů dramaturga dětského divadla byly nedozírné, alespoň v začátcích tohoto počínání jsme nedohlédly a těžko mohly dohlédnout, co v dramaturgii dětských divadelních souborů způsobí. Jeden, ten bezprostřední účinek, byl patrný na účastnících seminářů. Někteří opravdu odpadli a bylo dobře, že tak učinili. Další vytvořili zajímavé texty, méně zkušení si osvojili novou, a pro ně možná netušenou dovednost psát dramatický text, ale také dívat se na prózu jinýma, něž jen čtenářskýma očima zkušené a úspěšné autorky, jako byla Milada Mašatová, Hana Budínská, Jindra Delongová. Nacházely nové cesty, na něž by je možná bez semináře ani nenapadlo se vydat. Důležitým momentem Zdenina lektorského působení byla mimořádná tolerantnost a otevřenost, která umožnila komukoli se zapojit do diskuse, a tak leckteré poznatky, ale mnohdy i některé texty, vznikaly kolektivním úsilím a společným tvořením. Zapůsobila tu ovšem i její letitá zkušenost televizního dramaturga, který získává texty tím, že spolupracuje s autorem tak, že v procesu diskusí ho dovádí k hlubšímu promyšlení fabule, postav, členění a tak dále. A tato praxe Zdeně dovolovala v diskusi na místě bystře, rychle a věcně oponovat, upozorňovat, tázat se, a tím vést autora k definitivnímu tvaru.

Ale byl tu i další, zprostředkovaný efekt: sám fakt, že se určitá skupina lidí zabývá s vážností a s dobrými výsledky dramatizováním dětské literatury, ovlivnil dramaturgii dětského divadla jako celek. Bůh ví, jakými cestami taková informace putuje, ale stalo se to, že diskuse uvnitř skupiny nějakých patnácti lidí ovlivnila podstatně i ty, kteří do semináře nikdy nevkročili. Vytvořila se jistá atmosféra, ustavila se kritéria, vznikla ambice dostát nárokům doby.

Je to divný osud: dílo jedince, pod nímž není a nemůže být podepsán, dílo iniciátora, podněcovatele, podporovatele! Ovšem pro ty, kteří kdy byli u toho, jednoznačně osobní dílo Zdeny Joskové, nezapomenutelné nejen pro svoje výsledky, nejen pro tvořivou a vstřícnou atmosféru, ale také proto, že vždycky byla s prominutím sranda. Že jsme při těchto příležitostech nejen společně pracovali, ale také společně žili.

Zdeno, díky za všechno, co Tvým přičiněním vzniklo, i za všechno, co jsme spolu prožily a si užily. Hodně zdraví a Tvého proslulého elánu a humoru do dalších let.

Tvá Eva Machková

AS blahopřeje k jubileu

SVĚDECTVÍ O HANĚ BUDÍNSKÉ

Jméno: Hana Budínská
Věk: 70 let
Povolání: výtvarnice, loutkářka, dramatička, režisérka, herečka, spisovatelka, textařka, lektorka, scénografka, pedagožka...

Odůvodnění:

Přestože jmenovaná jako vedoucí loutkářských kroužků a souborů již aktivně nepůsobí, utajit její významné životní jubileum (které se naplní 25. dubna) nebylo možné. Dle mnoha svědectví zanechala nesmazatelnou stopu v tolika lidech, že připomínka jejího příchodu na svět není ani tak milou povinností, jako spíš očekávanou příležitostí k bujarému veselí i k rozjímavému radování.

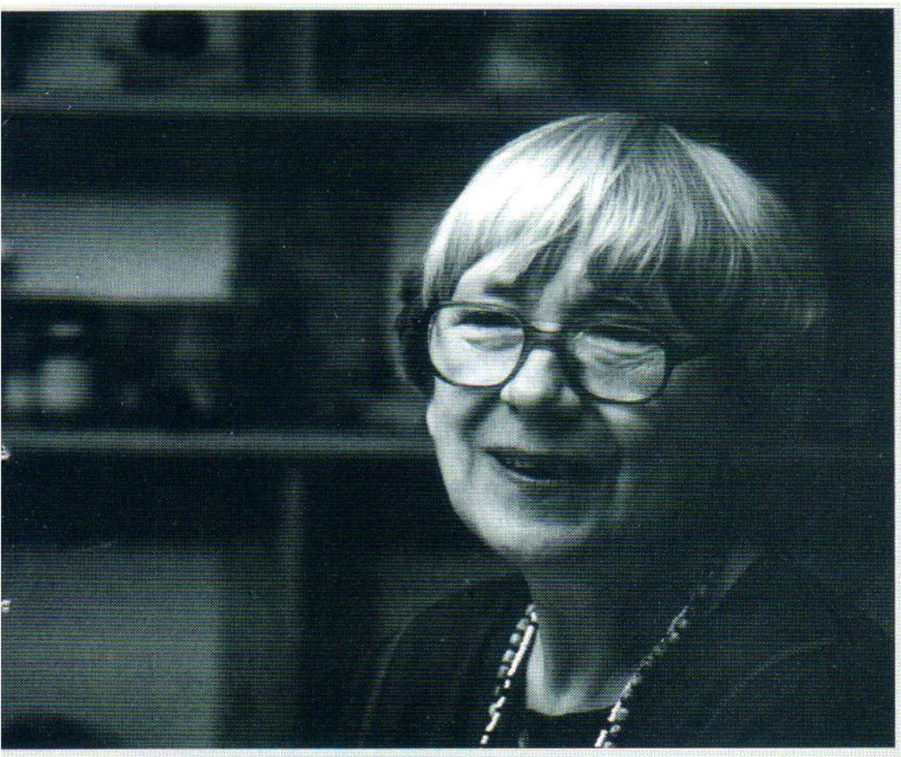
Svědecké výpovědi (výběr):

• „První na co si vzpomenu, když se mluví o Hance, je její působení estetické. Ona jako výtvarnice má velmi jasné a vyhraněné estetické cítění, ale nikdy ho nikomu nevnucovala, nikoho se nesnažila násilně ovlivňovat. Respektovala cítění druhých. A tím nás, paradoxně vlastně ovlivňovala nejvíc."

• „Hanka, jako pedagog, měla jednu, ne zcela obvyklou, vlastnost. Kdykoliv se v souboru u někoho objevil byť jen sebemenší talent k čemukoliv – hudební, výtvarný, textařský, technologický... – Hanka si toho okamžitě všimla a zadala mu (jí) práci, která tento talent rozvíjela. Vzdávala se tak často svých nápadů, řešení, svého tvůrčího podílu ve prospěch růstu ostatních. Všechny okolo sebe vnímala (samozřejmě s ohledem na konkrétní věk) jako partnery. Obvyklá věta, která často předcházela vystoupení jejích kroužků, že si děti samy vyrobily loutky, nebo že hru napsala Hana Budínská a kolektiv nebyl nikdy frází, ale faktem. Díky tomu také z její ‚líhně' vyšla celá řada tvůrčích osobností (například loutkoherec a muzikant Jiří Vyšohlíd, vedoucí katedry výchovné dramatiky DAMU Jaroslav Provazník, režisér a divadelní teoretik Luděk Richter, sociolog Martin Matějů... a mnoho dalších)."

• „Na mě zapůsobila její pedagogická ‚pokora'. Ona sama by asi takové slovo nikdy nepoužila, ale... V sedmdesátých a osmdesátých letech jsme my, její odchovanci a další přátelé spolu s ní jezdili na dětské tábory. Byly vedené v duchu experimentálního programu ‚Umění–hra'. Což prakticky znamenalo, že se na nich hlavně malo-

vázání šikovnější než já. Udělej to ty.‘ A jedním gestem mě svěřila instalaci své celoroční práce.“

• „Musím říct, že jsem vlastně o Hance nikdy neslyšel nic špatného...“

• „Hanka je jednou z prvých – a na půdě českého loutkářství vůbec prvou – kdo u nás objevovali, rozpracovávali a uplatňovali nové způsoby práce s dětmi a mladými lidmi. Je jedním z tvůrců tzv. metody komplexní estetické výchovy. Přestože přicházela s novými inscenačními postupy a objevovala nová témata, loutkové divadlo pro ní nikdy nebyl cíl, ale vždycky prostředek. Prostředek ke sdělení, k výchově i ke komunikaci.“

valo, zpívalo, hrálo divadlo, muzicírovalo a prováděli se i jiné ‚skopičiny‘, které bychom dnes asi označili za happeningy či performance. Prostě jsme si spolu s dětmi umělecky hráli. To často vyžadovalo i jinou, neformální organizaci. Jednou jsme jeli na menší tábor, jen asi s třiceti dětmi a tak jsme si vymysleli, že uděláme malé oddílky o pěti, šesti dětech. Hance se to tehdy opravdu nelíbilo a přesvědčovala nás, že to odporuje všem pedagogickým zásadám, že to kopíruje rodinný model, a ten, že má jinou funkci a použití, ale že tábor... Nepřesvědčila nás a my jsme si prosadili (byť strochou trnutí v zádech) svou. Tábor se vydařil a model malých oddílů fungoval výtečně. A v tuto chvíli se ukázala velikost Hanky. Již v polovině tábora přišla, omluvila se a ocenila, co nového tento ‚systém‘ přinesl. Podobným způsobem jsme pak organizovali ještě celou řadu táborů.“

Hana Budínská při vedení jednoho ze seminářů celostátní přehlídky dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů v Prachaticích v roce 1990. Foto: Archiv Centra dětských estetických aktivit IPOS-ARTAMA.

• „Hanka byla a je neustále výtvarně činná. Dělá koláže, papírové vystřihovánky, aplikace z přírodních materiálů, batiku apod. A samozřejmě, má-li možnost, vystavuje. Pamatuji si, jak jsme jí jednu takovou expozici pomáhali připravovat. Vázali jsme těžké skleněné desky, mezi kterými byly papírové aplikace, na výstavní rámy. Věděl jsem, že Hanka má cit pro jakýkoliv výtvarný materiál a snažil jsem se něco od ní přiučit. Ale ona mě zaskočila poznámkou: ‚Koukám, že jsi na to

• „O Hance by se toho asi dalo říct mnoho, ale jedna věc mi připadne důležitá – vždycky jsem měla pocit, že nás Hanka má ráda, a že všichni, se kterými se potkala, mají rádi ji.“

Závěr:

Nezbývá, než za to všechno (i za to, co řečeno být nemohlo), poděkovat a popřát do dalších tvůrčích let mnoho sil.

Ze vzpomínek „dětí“ Hany Budínské
sestavil Štěpán Filcík

AS blahopřeje jubilantce

AS blahopřeje k jubileu

Brněnský herec a režisér Mirko Matoušek se 28. dubna dožívá krásných sedmdesáti pěti let. Výročí ovšem on moc nepočítá, protože je stále v plné práci. Když jsme mu zavolali, ozval se srdečný smích: „Prosím vás, nic nepište...“ Dobrá tedy a kdo by o vás měl napsat? „Honza Merta z Hradce Králové. To by mě udělalo radost.“ A tak vzniknul tento

DOPIS OD PŘÍTELE

Milý Mirko,

dovol, abych se připojil ke gratulantům k tvým narozeninám. Taková významná výročí vždycky oživují vzpomínky na dobu a okolnosti, ve kterých se lidé setkávají a poznávají. Také moje vzpomínka na naše seznámení je z tohoto druhu. Je samozřejmě divadelní a sahá až do roku 1960. Po tolika letech bychom se nad touto příhodou mohli jen pousmát, kdyby nestála na počátku našeho přátelství.

Setkali jsme se při premiéře loutkové hry O veselém hrobaři manželů Lamkových, kterou uváděl náš amatérský loutkářský soubor v Hradci Králové-Malšovicích. Na tu premiéru tenkrát přijel celý soubor hradeckého profesionálního tehdy Východočeského loutkového divadla, ve kterém jsi hostoval a režíroval také Veselého hrobaře. Měli jste tenkrát před generálkou. Setkání profesionálů s amatéry, v těch letech začínajících a poněkud pyšných na své počínání a své úspěchy, bylo velice přátelské. Přestože přesila profesionálního myšlení byla veliká. Byli jste naplněni poznáním ze zkoušek a najednou konfrontace s naším neumělým představením.

Po představení jsme se všichni sešli, povídali, když náhle padla tvoje otázka: „A o čem jste to vlastně hráli?“ Ten nový požadavek, pro nás tehdy zatím neznámý, vyvolal ve mně zmatek a zchladil moji radost z premiéry. Tak přímo položená otázka mne zasáhla tehdy jako blesk.

Později jsme si vše vyjasnili. Když se moje emoce uklidnily, uvědomil jsem si, jak cenná to byla zkušenost, a vzpomínal jsem na ni velice často a rád. Přímá, nezáludná otázka, vážně míněná, mi otevřela cestu k hlubšímu poznávání divadla. Jak vidíš, pamatuji si to dodnes a tu tvoji upřímnost nesu stále sebou a jsem ti za ni nesmírně vděčný.

Premiéra vašeho Hrobaře byla krásná. Pamatuji si tu inscenaci dodnes. Tvou režii, výpravu Františka Vítka i herecké výkony. Tehdy byla hra Lamkových velmi populární a hrála se vmnoha divadlech, ale dodnes si myslím, že vaše inscenace byla po všech stránkách nejlepší. Vím, že měla přes tři sta repríz a byla na repertoáru dlouhou dobu.

Tak jsme se seznámili a dále poznávali. Například v Lidové konzervatoři v Hradci, kde jsi přednášel o hran s loutkou. Vídávali jsme se také při každé vaší premiéře v brněnské Radosti, kam jsem spolu s Východočeským divadlem jezdil a kde ty jsi hrál. Byla to pro mne léta učednická a krásná.

Později jsme se setkávali v různých porotách, na loutkářských přehlídkách v Chrudimi, na jejich seminářích a i jinde. Jsem rád, že mezi námi dvěma vznikl ten velmi pevný vztah přátelství, založený na otevřené důvěře. Dnes se potkáváme na Odborné radě pro loutky v Artamě a vždycky jako by se objevovala síla prvního okamžiku našeho setkání i ostýchavost vztahu učitele a žáka. Z tvých vyprávění vím, že jsi u vás na Moravě hodně pracoval pro amatérské divadlo. V Brně a v třebíčském Zdravíčku. Jsi asi jeden z mála profesionálů, kteří se ještě takto amatérským divadlem zabývají. Slouží ti to ke cti. Vždycky jsem tyto i další tvoje jiné aktivity obdivoval. Tvoji vzdělanost a činorodost i způsob herectví, tvoji upřímnost. Rád jsem s tebou pobýval i pobývám. Žel, že to jsou jen taková krátká, letmá setkávání.

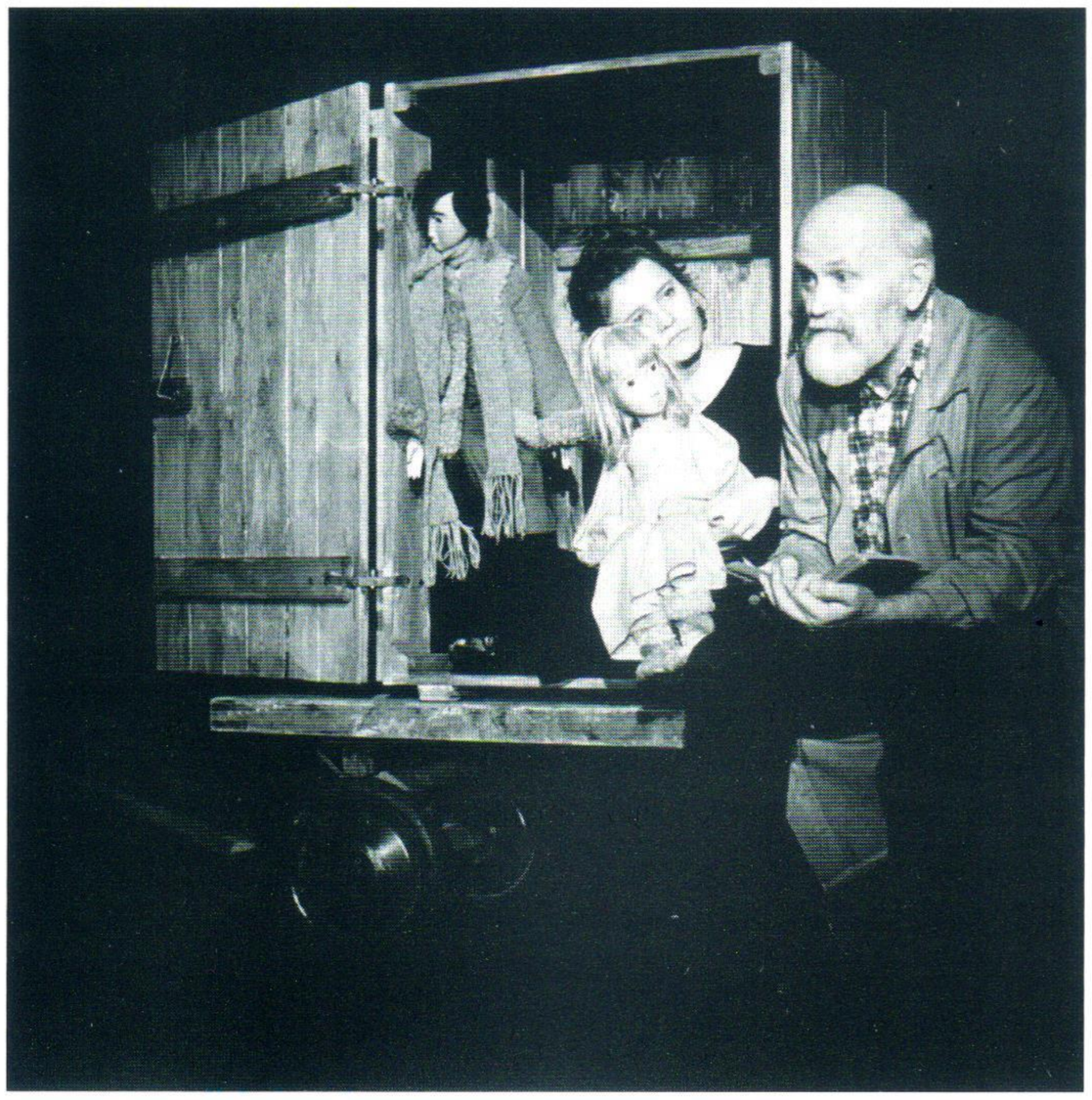
Teď už nemohu nic jiného, než ti popřát do dalšího období života mnoho zdraví, životní pohody a štěstí.

Zdraví tě srdečně tvůj přítel,

Honza Merta

Mirko Matoušek v roli Pána Boha ve hře R. Bradforda, T. Steinera a Vl. Pešky Černošský pánbůh aneb Čtěte Bibli, tam to všechno je, inscenované v režii Vlastimila Pešky v brněnském divadle Radost v roce 1995. Foto J. Kratochvíla zapůjčilo Divadlo Radost v Brně ze svého archivu.

Mirko Matoušek v roli pana Andersena v inscenaci pohádky H. CH. Andersena Sněhová královna, uvedené v brněnské Radosti v r. 1991 v režii P. Doležala. Foto Oty Nepilého zapůjčilo Divadlo Radost v Brně ze svého archivu.

Divadelní soubor Jiří Poděbrady / Ladislav Langr: Královraní. Incenaci vévodí Nataša Doležalová v roli Johany z Rožmitálu (stojící). Na snímku s ní jsou Karolína Lišková v roli sloužící Marie a Jan Novák hrající Hynka z Poděbrad. Foto: Archiv souboru.

Recenze

KRÁLOBRANÍ - BRANÍ I DAR

Jde spíš o dar, a to dar poděbradských ochotníků městu. Dar je zabalen ve stovkách hodin práce na textu, zkoušení, zhotovení výpravy a na reprízách.

Královraní je historická hra Ladislava Langra, kterou hraje spolek Jiří, jak na mateřské scéně, tak na zájezdech. (Bezpochyby reklama a pěkná prezentace města.) O symbolický dar se jedná především proto, že zpracovává tematiku královského dvora Jiřího z Poděbrad, a to způsobem hodným pozornosti.

Před lety jsem byl členem poroty, mající za úkol vyhodnotit soutěž na hru se stejnou tematikou, s odměnami od 50 000 Kčs. První cenu jsme neudělili, druhá připadla Františku Kožíkovi a Josefu Jelenovi. A tady je prostý důvod, proč píšu tuto recenzi. L. Langr totiž napsal hru, která se patrně vyrovná předešlým pracem, které město sice odměňovalo, ale nikdy se nerealizovaly. Možná, že mnohým z těch, kterým jsou má slova určena se bude zdát, že význam nadhodnocuji. Ale ono se běžně nestává, aby se v místě vyskytl autor, který dokončil už třetí hru v období dvou let.

Hra nás uvádí do dramaticky vypjaté situace na českém trůnu, několik dnů po smrti krále Jiřího z Poděbrad, kdy se rozbíhají úvahy a spřádají intriky o tom, kdo bude příštím českým králem. Pozváním Wladislava Jagellonského k cestě do Prahy a jeho zvolením, dochází později k tragické shodě náhod. Jeho dcera Anna si bere za manžela Ferdinanda Habsburského a Habsburkové pak vládnou v Čechách až do první světové války. A právě zmiňovaným pozváním hra končí. Co se asi dělo v tom nedlouhém úseku českých dějin mezi smrtí Jiřího a zvolením Jagellonce? Langr nazírá toto období prizmatem pohledu manželky krále Jiřího, Johanky z Rožmitálu, o které dějiny píší jako o statečné a odhodlané ženě. A tady už běží autorův syžet o královraní.

Hru jsem viděl při 25. repríze, v době, kdy se spolek hlásí na krajskou přehlídku. Nutno říct, že s velmi rozdílnými hereckými výkony, které budou porotou patrně přísně posuzovány, stejně tak jevištní řeč, pohybová a herecká ukázněnost.

Představení dominuje Nataša Doležalová v roli královny, která transponuje autorovu představu o cílevědomé ženě jakýmsi něžným tajemstvím nenaplněného osudu. Jan Novák a M. Daněk v rolích Hynka a Jindřicha z Poděbrad zaujali svým talentem a Petr Svoboda rolí němého žoldnéře. Na scéně se vystřídalo 22 herců na křížovém půdorysu, který umožňoval fikci divadla na divadle. Výpravu a režii měl autor, což byl úkol nadmíru náročný. Ale s velikostí cíle roste i ten, kdo si jej dává. Zvlášť, když se nutně objevil problém, který souvisí s jakousi úlitbou souboru.

Langr si dobrovolně uvázal kámen na krk tím, že vymýšlí postavy pro všechny členy kolektivu a skutečně, nevynechá ani toho nejmenšího. Není divu, že se vynořuje rozvleklost, tezovitost a čas najednou není relativní, ale v určitých chvílích bolestný. Divák sice jeho souboj napjatě sleduje, ale občas neví, co si má myslet. Vnímá spíš chybné detaily, přičemž mu není jasné, proč se jich autor, při své invenci, nezbavil. Nicméně ta hra byla napsána, a zjevně chytře napsána, a stojí za to, aby se k ní autor s patřičným odstupem času vrátil, dramaturgicky zrevidoval, možná i verbálně a metaforicky obohatil, aby postavy získaly svá tajemství, aby bylo potvrzeno, že se v Poděbradech rodí dramatik, který nejen obdarovává, ale navozuje i určitou pýchu nad historií města. Který vypráví občanům o moci, která mnohým chutná tak sladce, že zapomínají na ostatní. Nedá mi, abych necitoval:

„Milosti, herci přijeli."

„No a co?"

„Aha, tak zase nic..."

JAN

VYBRÁNO Z DATABÁZE IPOS

BAKOV NAD JIZEROU (4400 obyv., okres Mladá Boleslav): Amatérský divadelní spolek Tyl z Bakova nad Jizerou oslaví v roce 2003 130. výročí své existence. Městská radnice mu dotuje nájemné sálu v Kulturním domě. Soubor každoročně nastuduje jednu novou hru, kterou pak sehraje v 7-8 reprízách. *(Boleslavský deník, 27. 12. 2002)*

BRUNTÁL (18 tis. obyv.): Ve dnech 10. - 13. 11. 2002 se v Bruntále konal 2. ročník divadelního festivalu Kytka. Účastnilo se cca 650 dětí v rolích herců i diváků. Vystoupily např. soubory ZŠ Jesenická, ZŠ Cihelní, ZŠ AMOS. *(Náš domov, č.17, 2002)*

CVIKOV (4400 obyv., okres Česká Lípa): Ve Cvikově se 23. a 24. 11. 2002 uskutečnil 11. ročník Cvikovských dnů loutek. Vedle místního souboru Klubíčko vystoupily soubory Ještěd z Českého Dubu, Pomněnka z Dolní Poustevny, Spolek loutkářů z Loun a liberecký Spojáček. *(Českolipský deník, 22. 11. 2002)*

ČESKÁ LÍPA (40 tis. obyv.): V České Lípě se od 20. 11. 2002 konal 26. ročník dříve jen amatérského Českolipského divadelního podzimu. Letos byly hosty přehlídky studenti DAMU, dále zde vystoupili členové Divadelního klubu Jirásek, soubor z Děčína a Čmukaři z Trutnova. *(Českolipský deník, 7. 11. 2002)*

ČR: Nadace Český literární fond, časopis Svět a divadlo, divadelní a literární agentura Aura-Pont, Obec spisovatelů a Český PEN klub vyhlásily 11. ročník soutěže o Cenu Alfréda Radoka za nejlepší divadelní hru. Soutěže se může účastnit kterýkoliv autor píšící česky a slovensky s původní divadelní hrou, která nebyla dosud uvedena ani zveřejněna. S hlavní cenou je spojena odměna ve výši 100 tis. Kč. Uzávěrka: 31. 1. 2003. *(Krkonošské noviny, 8. 11. 2002)*

ČR: Nadace pro děti postižené mozkovou obrnou a Společnost DUHA uzavřely 15. 12. 2002 příjem žádostí o poskytnutí grantů na podporu různých druhů aktivit, které pomáhají postiženým dětem. Jednou z těchto aktivit je projekt „Divadelní činnost postižených dětí", která navazuje na výborné výsledky v práci s těmito dětmi v rámci dramatických a výtvarných kroužků, soutěží a kulturních pořadů. *(Grantis, č.12, 2002)*

DOLNÍ POUSTEVNA (1700 obyv., okres Děčín), **RUMBURK** (11 tis. obyv., okres Děčín), **VARNSDORF** (16 tis. obyv., okres Děčín), **KRÁSNÁ LÍPA** (3400 obyv., okres Děčín), **STARÉ KŘEČANY** (1200 obyv., okres Děčín): Ve dnech 27. až 29. 9. 2002 se konal loutkový festival, který přivítal 14 divadelních souborů. Loňský ročník byl věnovaný všem dětem potřebujícím speciální péči a podporu. Kromě tradičních scén v Dolní Poustevně a Rumburku se hrálo ve Varnsdorfu, Dětském domově v Krásné Lípě, ÚSP Brtníky-Staré Křečany a také v Sebnitz a Bad Schandau, a to pro děti z dětských domovů, farní charity, ústavů sociální péče aj. Představilo se např. Naivní divadlo Liberec s pohádkou Jabloňová panna či divadlo Líšeň se hrou Sávitrí. Hlavním organizátorem bylo město Dolní Poustevna a loutkový soubor Pomněnka za finanční pomoci Evropské unie (prostřednictvím Agentury regionálního rozvoje Euroregionu Nisa) a díky příspěvku Ústeckého kraje. *(Dolnopoustevenský posel, č.11, 2002)*

HRADEC KRÁLOVÉ (100 tis. obyv.), VÝCHODNÍ ČECHY: V Divadle Jesličky v Hradci Králové bylo 7. 12. 2002 předáno divadelníkům východních Čech za jejich výkony na 6 přehlídkách celkem 65 cen a čestných uznání. Cenu Zlatý Tyl za přínos českému amatérskému divadlu získal Jan Merta z Hradce Králové, který je nejvíce znám z odborných porot loutkářských přehlídek a je pověstný svým zájmem o lidové umění. *(Noviny Náchodska, 9. 12. 2002)*

HRÁDEK NAD NISOU (7000 obyv., okres Liberec): V Hrádku nad Nisou se ve dnech 22. až 24. 11. 2002 konala 22. přehlídka amatérských souborů Hrádecký divadelní podzim. Spektrum představení bylo široké od komedií přes pohádky až po parodie. Vystoupil zde soubor Dividýlko ze Slaného a Chrámový sbor z Hrádku nad Nisou, soubor Mrsťa Prsťa z Kuřimi a DS J.K. Tyla z Lomnice nad Popelkou. *(Liberecký den, 25. 11. 2002)*

JESENÍK (13 tis. obyv.): V říjnu 2002 byl v Jeseníku zahájen půlroční seminář k dramatické výchově určený pro učitele, vychovatele a dobrovolníky, kteří ve volném čase pracují s dětmi a mládeží. Cyklus přednášek je založený na prožitku a práci s hrou. Lekce se týkají různých témat, např. improvizace, práce s textem, práce s tělem, výstavby divadelního tvaru atd. Seminář se koná pod záštitou Střediska služeb školám a Městských kulturních zařízení v Jeseníku. *(Mikroregion Jesenicko, č.1, 2003)*

JIČÍN (17 tis. obyv.): Amatérský loutkářský soubor Srdíčko z Jičína oslavil 50 let své nepřetržité existence. V současnosti má 32 členů, z nichž 25 je aktivních. V sezóně hraje každých 14 dní 2 představení. Činnost souboru podporuje i vedení města. *(Noviny Jičínska, 25. 11. 2002)*

KROMĚŘÍŽ (30 tis. obyv.): V Muzeu Kroměřížska v Kroměříži je do 23. 3. otevřena výstava 300 českých i zahraničních loutek. Je rozdělena na 2 expozice. První přináší 163 loutek vyrobených v českých zemích od poloviny 19. století až po současnost. Druhá expozice prezentuje 122 zahraničních loutek z 23 zemí - např. z Ruska, Bulharska, Itálie, Francie, Indie, Japonska, Číny, Austrálie, USA i Afriky. V obou případech loutky doplňují plakáty k představením loutkových divadel (30 českých a 18 zahraničních). Výstava je putovní, loutky pocházejí ze sbírek chrudimského Muzea loutkářských kultur. České marionety a maňásky zastupují celou řadu různých bytostí a tvorů, nejpočetnější skupinu tvoří čerti. Mezi exponáty jsou i 4 loutky Jiřího Trnky a ukázky tzv. Alšových loutek, které se sériově vyrábějí od r. 1912. K největším vystaveným patří loutky brněnského Divadla Radost (až 165 centimetrů). *(Právo, 10. 1. 2003)*

LEDEČ NAD SÁZAVOU (6000 obyv., okres Havlíčkův Brod): Koncem r. 2002 skončil svou činnost Činoherní spolek při ledečském gymnáziu. Vznikl před více než 2 lety a sehrál řadu úspěšných představení. Soubor měl 30 členů, ale většina z nich je v posledním ročníku a po maturitě opouští školu. *(Vysočina-Noviny Havlíčkobrodska, 12. 12. 2002)*

LIBČANY (750 obyv., okres Hradec Králové): V listopadu se v Libčanech konal 29. ročník loutkářské přehlídky O cenu Matěje Kopeckého. Vítězem se stal turnovský soubor Na Židli. Dětské porotě se nejvíce líbila jejich pohádka Tři prasátka a vlk. Soubor hrál již na 5 ročnících této přehlídky a třikrát získal putovní Cenu Matěje Kopeckého, kterou tvoří marioneta Kašpárka. *(Deník Pojizeří, 28. 11. 2002)*

LIBOCHOVICE (3800 obyv., okres Litoměřice): V lednu 2003 byl v Libochovicích slavnostně otevřen nově zrekonstruovaný kulturní dům U Tří Lip. Náklady na opravu činily téměř 23 mil. Kč. Své zázemí zde získá divadelní soubor Scéna Libochovice. V tzv. třetí etapě prací se ještě plánuje dokončení prostor pro hudební školu a vybudování informačního střediska. *(Deník Litoměřicka, 10. 1. 2003)*

MALÁ MORÁVKA (710 obyv., okres Bruntál): Sdružení Země děda Praděda vyhlásilo novu výtvarnou a divadelní soutěž Strašidla, skřítci, permoníčci, bílé a černé paní, noční lovci, polednice, ohniví psi, pasáčci, apod. aneb Den dětí v Zemi děda Praděda. Divadelní přehlídka a výstava soutěžních prací se uskuteční v květnu 2003 v Schindlerově stodole v Malé Morávce. *(Svoboda-Moravskoslezský deník - Bruntálský region, 26. 11. 2002)*

MANĚTÍN (1300 obyv., okres Plzeň-sever): Ve dnech 8. a 9. 11. 2002 se v Kulturním domě v Manětíně konal 11. ročník Manětínské opony - přehlídky ochotnických spolků severního Plzeňska. Vystoupily např. místní soubor Mlask a DS Kožlany. *(Chebský deník, 11. 11. 2002)*

MĚLNÍK (20 tis. obyv.): V Masarykově kulturním domě v Mělníku byl 19. 11. 2002 zahájen 2. ročník přehlídky Divadelní večery Vladimíra Dědka, na kterém se představily např. Divadelní klub z České Lípy a Vicena z Ústí nad Labem. *(Mělnický deník, 19. 11. 2002)*

NIŽBOR (1400 obyv., okres Beroun): Soubor loutkového divadla Pavouk působí v Nižboru již 5 let. Zpočátku měl stálou scénu, o kterou před 4 roky spolu s loutkami přišel. Nyní používá loutky staré 80 let, pro které jeho principál L. Vlha píše pohádky. Soubor hraje 2 představení do roka, při oslavách Dne dětí a předvánoční. *(Berounský deník, 10. 12. 2002)*

ORLOVÁ (36 tis. obyv., okres Karviná): Ve dnech 7. až 11. 12. 2002 se v pořádajícím klubu Futra a v divadelním sále Domu kultury města Orlová konal 2. ročník přehlídky alternativních divadel Orlovské jeviště. Představily se např. Tajfun z Ostravy, Divadlo V soukolí z Havířova, profesionální Divadlo v 7 a půl z Brna, Bílé divadlo z Ostravy atd. *(Moravskoslezský deník-Karvinsko, 3. 12. 2002)*

OSTRAVA (323 tis. obyv.): V Ostravě se ve dnech 25. až 29. 11. 2002 konala nesoutěžní přehlídka dětské divadelní tvorby Arénka. Představilo se 15 souborů z ČR se 16 představeními. Součástí programu byly pracovní semináře a divadelní dílny. *(Svoboda-Moravskoslezský deník - Bruntálský region, 26. 11. 2002)*

POLIČKA (9000 obyv., okres Svitavy): V Poličce bylo 26. 10. 2002 slavnostně otevřeno zrekonstruované divadlo Tylův dům, postavené v letech 1922-1926. Skončila jedna z nejvýznamnějších akcí města v posledních letech. Rozsáhlé opravy, o kterých bylo rozhodnuto v r. 2000, začaly v létě 2001. Většími či menšími úpravami prošly všechny prostory divadla. Zajímavou novinkou je umístění několika řad jeviště hlavního sálu na výsuvné konstrukci, která umožní rychlou přeměnu divadelního sálu na prostor s rovnou podlahou, čímž odpadne náročná práce v plesové sezóně, kdy sál nemohl být využíván na kulturní akce. Přestavbou jedné části objektu vznikl nový sál pro 70-100 návštěvníků, který nese jméno Bohuslava Martinů, a vedle pořádání komorních koncertů bude sloužit také jako výstavní síň. Velkými změnami prošlo i loutkové divadlo, které po úpravě hlediště může pojmout až 70 dětí. *(Veřejná správa, č.47, 2002)*

PRAHA: V listopadu 2002 oslavil 40 let své existence pražský loutkový soubor Pimprle. Byl založen loutkáři, kteří před tím působili na různých scénách, jež zanikly nebo byly zrušeny. Od počátku šlo o soubor zájezdový, který neměl stálou scénu. V průběhu let několikrát měnil zřizovatele. Na počátku měl 23 členů, po dobu jeho existence se v něm vystřídalo 383 loutkářů. V letech 1967-1974 se stal pořadatelem pražských loutkových festivalů, na něž zval také mimopražská i zahraniční divadla. *(Loutkář, č.6, 2002)*

PRAHA 14: V Praze 14 je registrováno Divadlo Kámen, které tu zatím pravidelně nehraje, protože nemá k dispozici vyhovující prostory. Vzniklo v r. 1998 jako uskupení lidí, kteří respektují většinu pravidel činoherního divadla a používají jeho obvyklé nástroje, občas jim však dávají jiný smysl a klasickou divadelní formu tak posouvají do nezvyklých rovin. Divadlo, které doposud nastudovalo 5 celovečerních inscenací, v posledních letech hraje kolem 30 představení ročně v pražských i mimopražských klubech a divadlech. Přípravu jeho inscenace Karkulka a Můra v r. 2001 podpořila svým grantem i Městská část Praha 14. Představení této hry, pořádané 19. 11. 2002 ve spolupráci s městskou částí, bylo prezentováno jako součást úsilí o zřízení stálé divadelní scény v Praze 14. *(Listy Prahy 14, č.11, 2002)*

PRAHA 16: Srpnové povodně způsobily naprostou devastaci interiéru a techniky loutkového divadla Rolnička v Praze 16 - Zbraslavi. I když se podařilo zachránit soubor loutek a kulis pro marionetové divadlo, odpovídající náročná technika a specifické jevištní prostory budou k dispozici až po renovaci divadla. Soubor však nechtěl místní děti ochudit o pravidelná představení a nastalou situaci se rozhodl řešit obnovením maňáskových her. První představení se uskutečnilo 10. 11. 2002, další sehrál hostující soubor ze Semil. Členové souboru Rolnička intenzivně pokračují v opravách Divadla Jana Kašky, které je jejich domovskou scénou. Také připravují malou přenosnou marionetovou scénu pro nové inscenace. V Kaškově divadle se pravidelně koná přehlídka jednoaktových her nazvaná Kaškova Zbraslav. Pořádající Amatérská divadelní asociace se rozhodla tradici nepřerušit a pod stejným názvem ji uskutečnit ve dnech 23. a 24. 11. v Jinonicích. Výtěžek ze vstupného byl určen na opravu Divadla Jana Kašky. Ze sbírkového účtu Zbraslavské kulturní společnosti, zřízeného ve prospěch tohoto divadla, bylo v říjnu 2002 použito 4,7 tis. Kč na opravu poškozených a výrobu nových loutek. *(Zbraslavské noviny, č.12, 2002)*

PRAHA 2: P-Klub v Trojické ulici v Praze 2 je domovskou scénou amatérského divadelního souboru Divadlo bez zábran. Je složen pouze z mužů (ženské role hrají v převleku), jeho repertoár je založen výhradně na komediích. Členové si sami vyrábějí kostýmy a kulisy, vše financují jen z prostředků, které získají vlastní činností. Počátky působení souboru sahají do r. 1997. *(Noviny Prahy 2, č.10, 2002)*

PRAHA 5: V Praze 5 hraje pro děti loutkové divadlo Sokola Smíchov „Nazdárek". V sokolovně na Plzeňské třídě v sále s kapacitou 45 míst se představení konají pravidelně jednou měsíčně od října do března. *(Pražská pětka, č.12, 2002)*

PRAHA 9: Pražský amatérský soubor Divadlo Pod Úrovní otevřel 7. 12. 2002 slavnostně svou vlastní domovskou scénu vÚjezdě nad Lesy (Staroklánovická 230, Praha 9) včásti objektu nové Masarykovy školy. Celodenní divadelní a hudební program byl zahájen symbolickým přestižením pásky a pokřtěním divadla. Kzahajovacímu programu přispěly vedle domácích soubory Musica per Bambini, Mezi nebem a zemí a Divadlo času.

PRAHA, ČR: Na 16. 11. 2002 (výročí narození K. H. Máchy) připravil Literární a kulturní klub 8 Den poezie s podtitulem Místo poezie / poezie místa. Akce byla uspořádána již počtvrté. Na mnoha místech celé republiky se konalo 27 veřejných „poetických" akcí, vedle toho bylo otevřeno několik výstav na dané téma a pokračoval projekt Poezie do škol. Projekt Poezie do škol - prostě poezie, ke kterému se připojilo několik pražských škol a gymnázií, chce podpořit zájem mladých lidí o poezii jako svébytnou součást každodenního života. Byl zahájen 14. 11. 2002 akcí Alma Mater poetická v aule Pedagogické fakulty UK v Praze. Následovala autorská čtení anglických básníků v sídlech Britské rady a PEN klubu. Následující dva dny se na několika místech Prahy (např. Gymnázium Svatopluka Čecha v Troji, Divadlo Alfred ve dvoře, restaurace U krále Václava v Krčském lese, Karlův most, Poetická kavárna Obratník, Galerie Tvrdohlaví) a ve škole ve Štěchovicích uskutečnila řada různých akcí přímo i vzdáleněji souvisejících s poezií - poetické výlety s básníky, autorská čtení, literární a hudební happening, divadelní akrobacie, čtení kulturního magazínu, výstavy fotografií a obrazů ap. Další akce českých autorů se konaly v Aténách, Berlíně, Brdech, Desné v Jizerských horách, Kyjevě, Nice, Plzni, Poděbradech a Teplicích. *(Metro, 12. 11. 2002)*

SVITAVY (17 tis. obyv.): Při Středisku kulturních služeb Svitavy již 10 let působí dramatická školička. Její náplní je kolektivní práce dětí v třídách rozdělených podle věku, kde se věnují sólovým výstupům, uměleckému přednesu a práci s loutkou. *(Noviny Náchodska, 9. 12. 2002)*

TŘEBÍČ (40 tis. obyv.): Dokončení stavby divadla v Třebíči je plánováno na r. 2006. Stavba objektu byla zahájena v r. 1990. Podle oficiálních informací radnice si do r. 1993 vyžádala investice ve výši 58,5 mil. Kč, v r. 1998 10 tis., v r. 2000 11 mil. a v r. 2001 25,5 mil. Kč. V r. 2002 získalo město na dostavbu dotaci ze státního rozpočtu 8 mil. Kč, z městského cca 10 mil. Kč. Termín dokončení závisí nejvíce na finančních prostředcích. Je zapotřebí ještě dalších 47 mil. Kč. *(Vysočina-Noviny Žďárska, 16. 11. 2002)*

TÝNIŠTĚ NAD ORLICÍ (7000 obyv., okres Rychnov nad Kněžnou): V Týništi nad Orlicí byl 8. 11. 2002 zahájen 35. ročník Týnišťského divadelního podzimu. Představily se místní DS Jirásek - skupina Temno, soubor Vicena z Ústí nad Orlicí a Divadlo na Věži z Jičína, dne 21. 11. 2002 vystoupilo jako host Klicperovo divadlo Hradec Králové. *(Noviny Rychnovska, 12. 11. 2002)*

ÚSTÍ NAD LABEM (97 tis. obyv.): V Ústí nad Labem se ve dnech 23. - 26. 1. uskuteční již 5. ročník Artfestivalu Kult. Akci připravilo občanské sdružení Kult. Na přehlídce vystoupila tato divadla: Divadelní studio čisté radosti, Divadlo Vizita, soubor Matějka a spol., Vosto5, Studio Studia Y a spolek Puchmajer. *(Ústecký deník, 27. 12. 2002)*

ÚSTÍ NAD ORLICÍ (15 tis. obyv.): Do 10.11.2002 se v Ústí nad Orlicí konal Mezinárodní festival české a slovenské dramatické tvorby 2002, který pořádalo Občanské sdružení divadelních ochotníků Ústí nad Orlicí a další instituce pod záštitou ministrů kultury České a Slovenské republiky. *(Noviny Svitavska, 9.11.2002)*

VAMBERK (4900 obyv., okres Rychnov nad Kněžnou): Ve Vamberku se hraje ochotnické divadlo již 200 let. V současné době zde působí spolek Zdobničan. Jeho činnost bohatě dokumentují kroniky. *(Vamberecký zpravodaj, č.11, 2002)*

ZÁKUPY (2400 obyv., okres Česká Lípa): Divadelnímu spolku Havlíček v Zákupech přispívá město na činnost částkou 7 tis. Kč ročně a poskytuje mu prostory pro zkoušení. *(Českolipský deník, 11. 11. 2002)*

KALENDÁŘ AKCÍ

BŘEZEN – KVĚTEN 2003

Použité zkratky: **ŠP** = Šrámkův Písek, **NPS** = Náchodská prima sezóna

leden - květen	**Praha** (ADA), pražská přehlídka činoherního divadla pro děti
leden - květen	**Praha – Kurz Herecká průprava** pro vedoucí dětských a mladých divadelních souborů a učitele dramatické výchovy
leden- červenec	**Hradec Králové – Alternativa po staročesku**, divadelní dílna v 6 víkendových a jednom týdenním soustředění
6. 1. – 13. 4.	**Teplice – Literární soutěž mladých autorů J.W.G.** (uzávěrka: 12. 2.)
19. 1. – 9. 3. (neděle)	**Mělník – Divadlo dětem**, krajská přehlídka činoherního divadla pro děti Středočeského kraje
28. 2. – 2. 3.	**Praha (Újezd nad Lesy),** pražská přehlídka amatérského
7. – 9. 3.	činoherního a hudebního divadla (ADA)
březen	**Plzeň** krajská přehlídka uměleckého přednesu a divadel poezie Plzeňského a Karlovarského kraje
březen (út. a pá.)	**Prachatice – O Štít města Prachatice,** nepostupová přehlídka činoherního divadla
březen (neděle)	**Prachatice – O Štítek města Prachatice**, nepostupová přehlídka činoherního divadla pro děti
březen-prosinec	**Praha, Havlíčkův Brod,** dramatická škola ADA
3. 3.	Uzávěrka národní přehlídky Pohárek SČDO
7. – 9. 3.	**Dačice – Dačické kejklování**, krajská přehlídka činoherního a hudebního divadla Jihočeského kraje
7. – 9. 3.	**Lomnice nad Popelkou,** krajská přehlídka činoherního a hudebního divadla Jizerské oblasti (Liberecký kraj)
7. – 9. 3.	**Stochov - Setkání,** krajská přehlídka divadla „v pohybu" Středočeského kraje s výběrem pro ŠP a NPS
8. – 11. 3.	**Třešť – Třešťské divadelní jaro**, krajská přehlídka činoherního divadla pro děti kraje Vysočina
8. – 21. 3.	**Třešť – Třešťské divadelní jaro,** krajská přehlídka činoherního a hudebního divadla a venkovských divadelních souborů Kraje Vysočina
13. – 15. 3.	**Hodonín – Divadelní hoblík – Hodonínské divadelní jaro**, krajská přehlídka činoherního a hudebního divadla Jihomoravského kraje
14. – 15. 3.	**Brno – Jarní divadelní festival,** krajská přehlídka divadla „v pohybu" Jihomoravského kraje s výběrem pro ŠP a NPS
14. – 15. 3.	**Valašské Meziříčí – Malé jevištní formy,** krajská přehlídka divadla „v pohybu" Olomouckého a Moravskoslezského kraje s výběrem pro ŠP a NPS
14. – 16. 3.	**Praha, DDM Spektrum – Karlínská tříska**, pražská přehlídka amatérského činoherního a hudebního divadla a činoherního divadla pro děti

14. – 16. 3. **Horažďovice,** krajská přehlídka činoherního a hudebního divadla Karlovarského a Plzeňského kraje

14. – 16. 3. **Kostelec nad Orlicí,** krajská přehlídka divadla „v pohybu" Královéhradeckého kraje s výběrem pro ŠP a NPS

14. – 16. 3. **Ústí nad Orlicí – Zlom vaz po III.**, krajská přehlídka činoherního a hudebního divadla Pardubického kraje

14. – 16. 3. **Kostelec nad Orlicí,** krajská přehlídka divadel poezie Královéhradeckého a Pardubického kraje

15. 3. **Mělník,** krajská přehlídka uměleckého přednesu a divadel poezie Středočeského kraje

15. 3. **Brno,** krajská přehlídka uměleckého přednesu a divadel poezie Jihomoravského kraje

15. – 16. 3. **13. Turnovský drahokam**, krajská přehlídka amatérského loutkářství Libereckého kraje a Českého Ráje

17. – 21. 3. **Brno,** krajská přehlídka studentského divadla Jihomoravského kraje

17. – 22. 3. **Studénka – Studenecký Harlekýn**, krajská přehlídka studentských a mládežnických souborů hrajících tradiční divadlo Moravskoslezského kraje

17. – 23. 3. **Kojetín,** krajská přehlídka činoherního a hudebního divadla pro oblast Haná (Olomoucký kraj)

20. – 22. 3. **Český Krumlov – Krumlovská prima sezóna**, krajská přehlídka studentského divadla Jihočeského kraje

20. – 23. 3. **Blansko – Divadelní hoblík – Blanenská dílna,** krajská přehlídka činoherního a hudebního divadla Jihomoravského kraje

21. – 22. 3. **Praha – Klub Mlejn,** přehlídka vybraných inscenací u příležitosti **Světového dne divadla pro děti a mládež** (20. 3.)

21. – 23. 3. **Jihlava – JID 20-03,** krajská přehlídka divadla „v pohybu" kraje Vysočina s výběrem pro ŠP a NPS

21. – 23. 3. **Praha – 28. festival pražských amatérských loutkářů**, krajská přehlídka amatérského loutkářství pro Hlavní město Prahu a Středočeský kraj

21. – 23. 3. **Praha – Setkání recitátorů**, dramaturgický seminář uměleckého přednesu

22. 3. **Liberec,** krajská přehlídka uměleckého přednesu a divadel poezie Libereckého kraje

22. 3. **Brandýs nad Labem – Kandrdásek SČDO**, memoriál Bedřicha Čapka, soutěž divadelních monologů a dialogů pro děti a mládež ve věku od 8 do 18 let

22. – 23. 3. **Louny – Raškovy Louny**, krajská přehlídka amatérského loutkářství Ústeckého kraje

24. – 30. 3. **Rakovník – Wintrův Rakovník**, krajská přehlídka činoherního a hudebního divadla Středočeského kraje

26. – 27. 3. **Pardubice,** krajská přehlídka uměleckého přednesu Pardubického kraje s výběrem pro Wolkrův Prostějov

26. – 28. 3. **Žďár nad Sázavou – Pohádkový mlejnek**, krajská přehlídka činoherního divadla pro děti kraje Vysočina

27. 3. **Sezimovo Ústí,** krajská přehlídka uměleckého přednesu a divadel poezie Jihočeského kraje

27. – 29. 3. **Bílina – Bílinská prima sezóna**, krajská přehlídka studentského divadla Ústeckého kraje

27. – 30. 3. **Červený Kostelec,** krajská přehlídka činoherního a hudebního divadla a činoherního divadla pro děti Královéhradeckého kraje

27. – 30. 3. **Česká Třebová – Tyjátr na trati 2003,** krajská přehlídka divadla „v pohybu" Pardubického kraje s výběrem pro ŠP a NPS

28. – 29. 3. **Třebíč – 38. Třebíčské jaro**, krajská přehlídka amatérského loutkářství kraje Vysočina, Jihomoravského a Zlínského kraje

28. – 30. 3. **Děčín – Děčínská brána**, krajská přehlídka činoherního a hudebního divadla Ústeckého kraje

28. – 30. 3. **Ostrov,** krajská přehlídka divadla „v pohybu" Karlovarského a Plzeňského kraje s výběrem pro ŠP a NPS

28. – 30. 3. **Otrokovice – Forbína**, krajská přehlídka činoherního a hudebního divadla a venkovských divadelních souborů Zlínského kraje

29. 3. **Praha – Pražský kalich,** pražská přehlídka uměleckého přednesu a divadel poezie

29. 3. **Jihlava,** krajská přehlídka uměleckého přednesu a divadel poezie kraje Vysočina

29. 3. **Uherské Hradiště,** krajská přehlídka uměleckého přednesu a divadel poezie Zlínského kraje

29. 3. **Karviná,** krajská přehlídka uměleckého přednesu a divadel poezie Moravskoslezského kraje

31. 3. Uzávěrka FEMADu Poděbrady / Divadelní Třebíče, národní přehlídky činoherního a hudebního divadla

31. 3. Uzávěrka Náchodské prima sezóny, celostátní přehlídky studentského divadla

2. čtvrtletí **Němčice nad Hanou,** seminář scénického svícení SČDO

duben **Praha – Otvírání 2003,** pražská přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů

1. – 2. 4. **Hradec Králové,** krajská přehlídka uměleckého přednesu Královéhradeckého kraje s výběrem na Wolkrův Prostějov

2. – 3. 4. **Prostějov,** krajská přehlídka uměleckého přednesu a divadel poezie Olomouckého kraje

3. 4. **Třebíč,** krajská přehlídka dětských recitátorů kraje Vysočina

3. 4. Uzávěrka Wolkrova Prostějova, celostátního festivalu poezie a uměleckého přednesu

3. – 5. 4. **Strakonice – 38. Skupovy Strakonice**, krajská přehlídka amatérského loutkářství Jihočeského kraje

3. – 5. 4. **Uherské Hradiště,** krajská přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů Zlínského kraje

3. – 6. 4. **Ostrava – DDM Korunní,** krajská přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů a dětských recitátorů Moravskoslezského kraje

4. 4. **Třebíč,** krajská přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů kraje Vysočina

4. – 6. 4. **Štítina – Štivadlo**, krajská přehlídka venkovských divadelních souborů Moravskoslezského kraje

4. – 6.4. **Praha – Stodůlecký Píseček,** pražská přehlídka divadla „v pohybu“ s výběrem pro ŠP

4. – 6.4. **Hradec Králové –** Krajská přehlídka amatérského loutkářství Královéhradeckého a Pardubického kraje

6.4. **Liberec -** Krajská přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů Libereckého a Ústeckého kraje

7.4. Uzávěrka Šrámkova Písku, celostátní přehlídky divadla „v pohybu“

7.4. Uzávěrka Loutkářské Chrudimi, celostátní přehlídky amatérského loutkářství

7. – 13.4. **Žďár nad Sázavou – Divadlo – pohyb – tanec, IX. festival scénického tance a pohybového divadla**

8.4. **Zábřeh na Moravě -** Krajská přehlídka dětských recitátorů Olomouckého kraje

9.4. **Zábřeh na Moravě -** Krajská přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů Olomouckého kraje

9. – 11.4. **Tanvald – O zlatý člunek města Tanvaldu**, krajská přehlídka činoherního divadla Jizerské oblasti (Liberecký kraj)

10.4. Uzávěrka přihlášek do národní přehlídky divadla jednoho herce v Kaznějově

10. - 11.4. **Tábor –** Krajská přehlídka dětských recitátorů Jihočeského kraje

11.4. **Bechyně – Jaro 2003,** krajská přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů Jihočeského kraje

11. – 12.4. **Plzeň –** Krajská přehlídka amatérského loutkářství Plzeňského a Karlovarského kraje

11. – 12.4. **Chotěšov -** Krajská přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů Plzeňského a Karlovarského kraje

11. – 13.4. **Opava** – Krajská přehlídka amatérského loutkářství Moravskoslezského a Olomouckého kraje

11. – 13.4. **Stochov** - Krajská přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů Středočeského kraje

11. – 13.4. **Hradec Králové -** Krajská přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů Královéhradeckého a Pardubického kraje

12.4. **Mělník -** Krajská přehlídka dětských recitátorů Středočeského kraje

12.4. **Plzeň -** Krajská přehlídka dětských recitátorů Plzeňského kraje

12.4. **Ústí nad Labem –** Krajská přehlídka dětských recitátorů Ústeckého kraje

12. – 13.4. **Brno – CVČ Lužánky -** Krajská přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů Jihomoravského kraje

16.4. Uzávěrka Dětské scény, celostátní přehlídky dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů v Trutnově (sólové recitace do 27.4.)

19. – 20.4. **Třeboň – Pohádková Třeboň**, krajská přehlídka činoherního divadla pro děti Jihočeského kraje

23.4. **Brno -** Krajská přehlídka dětských recitátorů Jihomoravského kraje

24. – 29.4. **Hradec Králové –** Krajská přehlídka dětských recitátorů Královéhradeckého kraje

24. – 29.4. **Pardubice** - Krajská přehlídka dětských recitátorů Pardubického kraje

25. – 27.4. **Kolín – VIII. OTEVŘENO, národní přehlídka pantomimy a pohybového divadla**

25. – 27.4. **Sadská – Klicperovy divadelní hry**, krajská přehlídka venkovských divadelních souborů Středočeského kraje

25. – 27.4. **Kaplice – Kaplický krajáč**, krajská přehlídka venkovských divadelních souborů Jihočeského kraje

25. – 27.4. **Miletín – Miletínské divadelní jaro,** krajská přehlídka venkovských divadelních souborů a činoherního divadla pro děti Královéhradeckého a Pardubického kraje

25. – 27.4. **Lázně Toušeň –** III. Národní přehlídka sokolského divadla a jeho hostů

26.4. **Velká Bystřice – Pohárek SČDO, národní přehlídka divadelních monologů a dialogů a individuálních výstupů s loutkou**

26.4. **Ostrov -** Krajská přehlídka dětských recitátorů Karlovarského kraje

26.4. **Liberec -** Krajská přehlídka dětských recitátorů Libereckého kraje

26. – 27.4. **Praha – Pražské vajíčko,** pražská přehlídka dětských recitátorů

26.4. – 3.5. **Němčice nad Hanou – Hanácký divadelní máj,** krajská přehlídka venkovských divadelních souborů a činoherního divadla pro děti oblasti Haná (Olomoucký kraj)

30.4. – 7.5. **Náchod - Náchodská prima sezóna, celostátní přehlídka studentského divadla**

květen **Praha, Ruské středisko vědy a kultury – Ars poetica – Puškinův památník,** ústřední kolo soutěže v uměleckém přednesu děl ruských autorů

květen **Hvozdná – Hvozdenský měšec plný pohádek**, nesoutěžní přehlídka divadla pro děti

květen **Dobrovice – Pojizerské divadelní hry,** nesoutěžní přehlídka amatérských divadelních souborů

1. – 4.5. **Poděbradské dny poezie,** 41. ročník festivalu přednesu poezie a prózy

2. – 4.5. **Josefův Důl – Josefodolské divadelní jaro**, krajská přehlídka venkovských divadelních souborů Libereckého kraje

2. – 4.5. **Nový Bor – Dospělí dětem**, krajská přehlídka činoherního divadla pro děti Libereckého kraje

8. – 11.5. (PODĚBRADY) **PODĚBRADY / TŘEBÍČ FEMAD PODĚBRADY / DIVADELNÍ TŘEBÍČ,**

14. – 18.5. (TŘEBÍČ) **12. národní přehlídka amatérského činoherního a hudebního divadla**

10. – 11.5. **Radnice – Radnický Dráček**, Krajská přehlídka činoherního divadla pro děti Plzeňského a Karlovarského kraje

10. – 11.5. **Havlíčkův Brod – Dospělí dětem**, krajská přehlídka činoherního divadlo pro děti kraje Vysočina a Královéhradeckého a Pardubického kraje

15. – 17.5. **Bechyně – Divadelní Bechyně, celostátní přehlídka armádních divadelních souborů**

AMATÉRSKÁ SCÉNA

